

GELECEĞİN YAŞLI DOSTU KENTLERİNE DÜNYADAN İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

GELECEĞİN YAŞLI DOSTU KENTLERİNE DÜNYADAN İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

GELECEĞİN YAŞLI DOSTU KENTLERİNE DÜNYADAN İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Editörler

Pınar Okyay, Prof. Dr.
Koray Velibeyoğlu, Prof. Dr.

Yazarlar

Ayşıl Sara Kerimi Bodur
Pınar Börü, Dr.
Ahmet Soner Emre, Dr.
Binhan Çisem Ilgar
Zarife Kalındamar
Öykü Kara
Mehmet Mağat
Mine Derin Sönmez
Meryem Pelin Yıldırım
Ferhat Yıldız, Uzm. Dr.

Redaksiyon

Çiçek Ş. Tezer, Dr.

Grafik Tasarım

Betül Çeçen
Sinem Ermiş

Katkı Sağlayanlar

Erkan Çınar
Zeliha Erel

Yönetim Yeri

İzmir Büyükşehir Belediyesi
Mimar Sinan Mah. 9 Eylül Meydanı No:9/1
Kültürpark içi Hol 1 Konak-İzmir

© 2025

©İzmir Büyükşehir Belediyesi İzmir Kent Kitaplığı / İZELMAN A.Ş., 2024
ISBN 978-625-6793-57-6

Bu rehber İzmir Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı
adına İzmir Planlama Ajansı (İZPA) tarafından oluşturulmuştur.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ücretsiz yayınıdır. Tüm hakları
saklıdır. Tanıtım için yayımlanacak yazılar dışında, yayın sahibinin
yazılı izni alınmadan çoğaltılamaz ve satılamaz.

GELECEĞİN YAŞLI DOSTU KENTLERİNE DÜNYADAN İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

GİRİŞ	1
REHBERİN AMACI	5
YÖNTEM.....	7
1. Veri Kaynağı, Kapsam ve Kategorileme	7
2. Rehber için Örneklerin Değerlendirilmesi	10
3. Tek Sağlık Kategorileri ve Meta Anahtar Kelimeler	11
Kapsayıcı Anahtar Kelimeler	13
KAYNAKLAR	16
REHBERİN OKUNUŞU	17
İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ COĞRAFİ DAĞILIMI	18
DÜNYADAN İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ	22

ÖNSÖZ

Yaş dostu kent yaklaşımı, özellikle 60 yaş üstü bireylerin yaşam kalitesini yükseltmeyi, bağımsızlığını ve toplumsal katılımını desteklemeyi hedeflerken; kentlerin tüm kuşaklar için daha adil, erişilebilir ve kapsayıcı olmasına katkı sunmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Yaşlı Dostu Kentler ve Topluluklar Küresel Ağı'nın aktif bir üyesiyiz ve yerel yönetimler için çok hassas olan bu alanda dünyada üretilen uygulama örneklerini ve deneyimlerini anlamanın, bunları paylaşmanın öneminin farkındayız.

Bu yayında, dünyada 700'ün üzerinde iyi uygulama arasından özenle seçilmiş 100 örnek yer almaktadır. Her bir uygulama, sektörel açıdan farklı sorun türlerine ve beklentilere yanıt vermekte; eğitimden sağlığa, konuttan bilgi ve iletişime, emek gücünden uzun süreli bakıma, sosyal korumadan ulaşım ve kentsel gelişime kadar geniş bir yelpazede yaşlı dostu kent vizyonuna ışık tutmaktadır.

Hazırlanan her örnek, yerel yönetimlerin kolayca yararlanabilmesi için belirli başlıklar altında sunulmaktadır. Yayında, her örneğin, şehir ve ülke bilgisi, tarihi, sağlık basamakları bağlamındaki katkısı, ilgili sürdürülebilir kalkınma amaçları, hedef grubu, anahtar kelimeler ve Tek Sağlık yaklaşımına dair bilgiler özet hâlinde aktarılmaktadır. Böylece her proje, yalnız ilham verici bir deneyim değil, aynı zamanda kolay okunur, kıyaslanabilir ve uygulanabilir bir rehber niteliği taşımaktadır.

Kitapta yer alan uygulamalar, 2015 yılından günümüze kadar geliştirilmiş, kimi uluslararası otoriteler tarafından fonlanmış, kimi ise yerel inisiyatiflerle hayata geçirilmiştir. Bazı projeler tamamlanmış, bazıları ise hâlen devam etmektedir. Bu çeşitlilik, yaşlı dostu politikaların farklı ölçeklerde nasıl hayata geçirilebildiğini göstermektedir.

Dileğimiz, bu çalışma sayesinde yaşlı dostu yerel yönetim politikalarının yaygınlaşması, yenilikçi projelerin çoğalması ve her bireyin yaşlılık dönemini daha sağlıklı, güvenli ve aktif bir şekilde yaşayabilmesi için somut adımlar atılmasıdır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak, yaşlı dostu bir geleceğin mümkün olduğuna inanıyor, bu örneklerin sizlere ilham vermesini diliyoruz.

Dr. CEMİL TUGAY
İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı

GİRİŞ

Yaşlılık, yaşlanma, ileri yaş, aktif yaşlanma gibi kavramlar son yıllarda sıklıkla karşımıza çıkan terimlerdir. Epidemiyolojik dönüşümle birlikte doğum hızlarının azalması ve doğumda beklenen yaşı artması ile bireyler daha uzun yaşadığından yaşlılık dönemi daha fazla önem kazanmaktadır¹. Günlük hayatımızda sık duyduğumuz bir kavram olan yaşlanma kronolojik, biyolojik ve fonksiyonel karmaşık bir süreçtir. “Kronolojik yaşlanma yılları” ifadesi biyolojik yaşlanma ile gerçekleşen hücresel değişimleri ifade ederken, “fonksiyonel yaşlanma” ise bireyin yaşamsal becerilerindeki değişimi ifade etmektedir².

Yaşlılık süreci bir hastalık olarak değerlendirilmemelidir. Zamanla canlıların fonksiyonlarında belirli bir gerileme ve kayıp gerçekleşebilir, uyum süreçlerinde ve homeostazinin (denge) düzenlenmesinde düşüş yaşanabilir. Bununla birlikte, insanlarda hasta olma olasılığı artış gösterir³. Dünya Sağlık Örgütü’ne (DSÖ) göre, biyolojik düzeyde yaşlanma, bireyde süreç ilerledikçe moleküler ve hücresel hasarın artışıyla birlikte fiziksel ve zihinsel kapasitede gerileme yaşanması, tüm bunlarla ilişkili bir şekilde hastalık riskinin artması ve takiben ölümün gerçekleşmesi olarak tanımlanmaktadır. Belirtilen bu biyolojik süreçlere ek olarak, yaşlanma, kişinin sosyal alanda deneyimlediği emeklilik, daha uygun bir eve taşınma, partnerin ve arkadaşların kaybı gibi süreçleri de beraberinde getirmektedir⁴.

Şehirlerin zaman içerisinde daha fazla ileri yaş birey barındırmaya başlaması, kentsel yapının mevcut işleyişinde çeşitli uyumsuzluklara yol açmaktadır. Bu durum, kentlerin gelişen yeni ihtiyaçlara yönelik olarak farklı düzenlemeler yapmasını gerekli kılabilir. Özellikle ileri yaş bireylerin sağlık alanındaki hizmetlere erişiminin kolaylaştırılması, kentsel yaşamın sürdürülebilirliği açısından önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır⁵.

Dezavantajlı gruplar içerisinde ileri yaştaki bireyler de yer almaktadır. DSÖ’nün 7 Nisan 1948’de yürürlüğe giren tüzüğünde sağlık, yalnız hastalığın ve sakatlığın olmaması değil, "bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hâli" olarak tanımlanmıştır⁶. İleri yaş bireyler için, toplumsal ve bireysel çalışmalarla iyilik hâlinin sağlanması ve sürdürülmesi gerekmektedir.

DSÖ, sağlıklı yaşlanmayı, yaşlılıkta iyi bir yaşam sürmeyi sağlayan yeteneklerin geliştirilmesi ve korunması süreci olarak tanımlamaktadır. Bu işlevsel yetenek, bireyin fiziksel ve zihinsel kapasitesi, yaşadığı çevre ve bu faktörler arasındaki etkileşimle belirlenir. DSÖ, sağlıklı yaşlanmayı teşvik etmek için üye devletlerle, Birleşmiş Milletler (BM) ajanslarıyla ve farklı sektörlerden paydaşlarla işbirliği yapmaktadır. Bu çerçevede çalışmalar, 2016-2020 Global Yaşlanma Stratejisi ve Eylem Planı ile 2021-2030 BM Sağlıklı Yaşlanma On Yılı doğrultusunda aşağıdaki dört ana alanda yürütülmektedir⁷:

¹ Omran, A. R. (1971). The epidemiologic transition: A theory of the epidemiology of population change. *Milbank Memorial Fund Quarterly*, 49(4), 509–538.

² Karadakovan, A. (2014). *Yaşlı sağlığı ve bakım*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.

³ Ülger, Z., Erdinçler, Ü. D., & Karan, M. A. (Eds.). (2021). *Geriatri: Yaşlı sağlığı ve hastalıkları*. Ankara: Hipokrat Yayıncılık.

⁴ DSÖ. (Erişim: 1 Ekim 2024). *Yaşlanma ve sağlık*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>

⁵ Kurtkapan, H. (2018). *Kentte yaşlılık ve yerel yönetim uygulamaları*. Nobet Bilimsel Eserler.

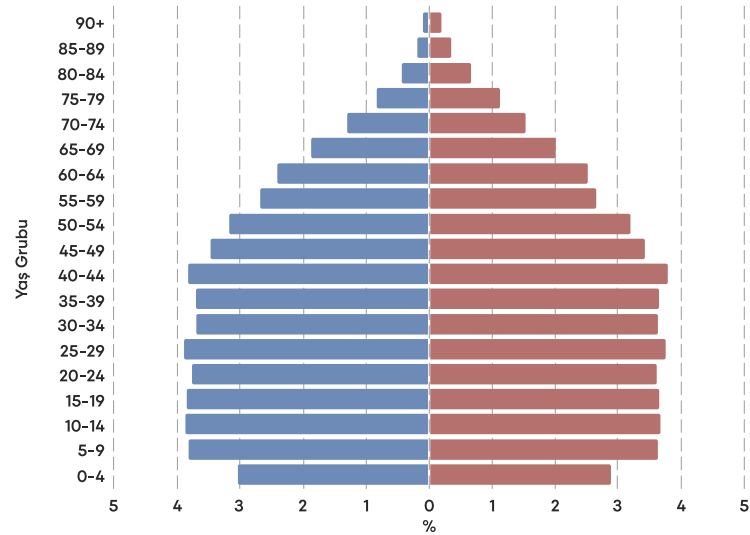
⁶ DSÖ. (1948). *Constitution*. <https://www.who.int/about/governance/constitution>

⁷ DSÖ. (Erişim: 1 Ekim 2024). *Yaşlanma ve sağlık*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>

- Yaş ve yaşlanmaya yönelik düşünceleri, hisleri ve davranışları değiştirme
- Toplulukların yaşlı bireylerin yeteneklerini desteklemesini sağlama
- Yaşlılara duyarlı, kişiye odaklı entegre bakım ve birinci basamak sağlık hizmetleri sunma
- Uzun dönemli bakıma ihtiyaç duyan yaşlıların erişimini sağlama

Yaşlı nüfus ile ilgili çeşitli kesim noktaları olsa da genelde 65 yaş ve üstü bireyler bu grupta yer almaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyi arttıkça bu yaş seviyesi yükselebilmektedir. Demografik projeksiyonlara göre dünya nüfusunda ileri yaş olgusunun giderek belirginleştiği görülmektedir ve buna istinaden 2030 yılı itibarıyla her altı kişiden birinin 60 yaş ve üzerinde olacağı öngörülmektedir. 2050 yılına gelindiğinde ise 60 yaş üzerindeki nüfusun iki kat oranında artış göstererek 2,1 milyara ulaşması öngörülmektedir. Bu veriler, küresel olarak 60 yaş ve üzeri nüfusun hızla artış gösterdiğini ortaya koymaktadır⁸.

Türkiye’de 65 yaş ve üstü nüfus, 2019 yılında 7 milyon 550 bin 727 kişi olarak kaydedilmiştir. Nüfusun bu kesimi, 2024 yılında 9 milyon 112 bin 298 kişiye ulaşmıştır ve bu durum belirtilen süreç içerisinde %20,7’lik bir artışı göstermektedir⁹ (Grafik 1). Bu artışa paralel olarak, Türkiye’de 65 yaş ve üstü nüfusun toplam nüfus içindeki oranı da 2019 yılında %9,1 iken 2024 yılında %10,6’ya yükselmiştir. Nüfus projeksiyonlarına göre mevcut demografik eğilimlerin devam etmesi hâlinde yaşlı nüfus oranının gelecekte daha da artacağı öngörülmektedir. Buna göre, Türkiye’de 65 yaş ve üstü nüfusun toplam nüfusa oranının 2030 yılında %13,5’e, 2040 yılında %17,9’a, 2060 yılında %27,0’a, 2080 yılında %33,4’e ve 2100 yılında %33,6’ya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu veriler değerlendirildiğinde, Türkiye’de yaşlı nüfusun giderek artan bir demografik bulgu hâline geldiği net bir şekilde görülmektedir.

Grafik 1. Nüfus piramidi, Türkiye, 2024 (TÜİK, ADNKS)

DSÖ, ileri yaşlarda yaygın olarak görülen sağlık sorunlarını sıralarken iştme kaybı, katarakt ve diğer görme kusurları, sırt ve boyun ağrıları, osteoartrit, kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH), diyabet, depresyon ve demans gibi hastalıklara yer vermektedir. İleri yaş bireylerin süreç içerisinde aynı anda birden fazla hastalığa sahip olma ihtimali artış gösterirken

⁸ DSÖ. (Erişim: 1 Ekim 2024). Yaşlanma ve sağlık. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>

⁹ Türkiye İstatistik Kurumu. (2024). İstatistiklerle yaşlılar 2024. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Yaşlılar-2024-54079>

geriatrik sendromlar olarak belirtilen karmaşık sağlık sorunlarıyla da karşılaşmaktadır. Geriatrik sendromlar olarak zayıflık, idrar tutamama, düşmeler, deliryum ve bası yaraları gibi unsurlardan söz edilmektedir¹⁰.

İleri yaş nüfusun hızla artması, ileri yaş bireylerin karşılaştığı sağlık ihtiyaçlarını ele almayı zorunlu kılmakta ve bu noktada halk sağlığı uygulamaları kritik bir rol üstlenmektedir. Sağlıklı yaşlanmayı desteklemek için fiziksel aktivite, dengeli beslenme ve ruhsal sağlık gibi yaşam tarzlarının teşvikinin, kalp hastalığı, diyabet, artrit gibi kronik rahatsızlıkların önlenmesinin ve yönetilmesinin önemi vurgulanmaktadır. Buna ek olarak, ileri yaş bireylerin ruh sağlığının ve bilişsel iyilik hâlinin önceliklendirilmesinin, bu alanda programlar oluşturulmasının halk sağlığı stratejileri açısından önemi vurgulanmaktadır¹¹.

DSÖ tarafından yayımlanan *Global Age-friendly Cities: A Guide* rehberinde [Küresel Yaşlı Dostu Şehirler: Bir Rehber] yaşlı dostu şehirlerin sağlanabilmesi için sağlık hizmetlerinin sunulmasının önemi belirgin bir şekilde vurgulanmaktadır¹². Koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında ise önleyici tarama, fiziksel aktivite, yaralanma önleme eğitimi, beslenme rehberliği, ruh sağlığı danışmanlığı ve bilgilendirme/danışmanlık hizmetleri aracılığıyla yaşlıların sağlıkları ve hakları konusunda farkındalıklarının artırılması büyük önem taşımaktadır. Bu uygulamalar, yaşlı bireylerin sağlıklı, güvenli ve üretken bir yaşam sürmelerine katkıda bulunulmasını sağlamaktadır.

Sağlıklı yaşlanma ve ileri yaşta iyilik hâlinin sağlanabilmesi için çok sektörlü ortaklıklar gerekmektedir. Bu ortaklıklarda en önemli paydaşlardan biri yerel yönetimlerdir. DSÖ tarafından 2010 yılında kurulan Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağı¹³, tam da bu ihtiyaçtan doğmuş, yerel yönetimlerin bu süreci daha kapsayıcı ve planlı bir şekilde ele almasını teşvik eden uluslararası bir girişimdir. Bugün, 60 ülkeden 1700’ü aşkın şehir ve topluluk bu ağın bir parçası hâline gelmiştir. Ağa üye şehirler, yaşlı bireylerin toplumsal hayata tam katılımını desteklemeyi, aktif ve sağlıklı yaşlanmayı teşvik etmeyi ve bunun için yerel düzeyde etkili adımlar atmayı taahhüt etmektedir. Bu kitabın amacı ise, bu ağa üye belediyelerin paylaşılmış olduğu iyi uygulama örneklerini Türkçe olarak derlemek ve paylaşımına açmaktır.

¹⁰ DSÖ. (Erişim: 1 Ekim 2024). Yaşlanma ve sağlık. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>

¹¹ Region IV Public Health Training Center. (Erişim: 3 Eylül 2024). *The importance of public health initiatives for older adults in the United States*. <https://r4phctc.org/the-importance-of-public-health-initiatives-for-older-adults-in-the-united-states/>

¹² DSÖ. (2007). *Global age-friendly cities: A guide*. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/43755>

¹³ DSÖ. Yaş dostu şehirler çerçevesi. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/age-friendly-cities-framework/>

REHBERİN AMACI

İnsanlık, medeniyet tarihi boyunca coğrafyanın, iklimsel koşulların, ekonomik faaliyetlerin değişimiyle ve biyolojik evrim, teknoloji, sağlık standartlarının etkisiyle yaşam alanı tercihlerinde önemli dönüşümler geçirmiştir. Mağaralardan köylere, kasabalara, kentlere ve metropollere uzanan bu süreç günümüzde kırsal ve kentsel alanlar biçiminde şekillenmiştir. Bu yapıda en belirgin eğilim, küresel ölçekte kente doğru olan göçtür. Nüfusun hızla kentlerde yoğunlaşması ise çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarda yeni baskılar yaratmakta, çağımızın kent fenomenini önemli bir tartışma ve gelişim alanı hâline getirmektedir. Bu baskılar karşısında Tek Sağlık yaklaşımı, çevreyi, canlıları ve insanları bir bütünlük ve etik kapsayıcılık anlayışıyla ele alan önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Bir diğer yandan DSÖ'nün ve BM'nin demografik projeksiyonları, yaşlı nüfusun hızla arttığını ve kentlerin sosyal, mekânsal ve sağlık politikalarının bu dönüşüme uyum sağlamasını zorunlu kıldığını göstermektedir. Yaşlı bireylerin toplumsal yaşama tam katılımını desteklemek, sağlık ve bakım hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırmak ve yaşam kalitelerini artırmak, çağdaş kent yönetimlerinin öncelikli görevleri arasında yer almaktadır. Sağlıklı yaşlanma ve ileri yaşta iyilik hâlinin sağlanabilmesi için çok sektörlü ortaklıklar gerekmektedir. Bu ortaklıkta, en önemli paydaşlardan biri yerel yönetimlerdir. DSÖ tarafından 2010 yılında kurulan Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağı¹⁴, tam da bu ihtiyaçtan doğmuş, yerel yönetimlerin bu süreci daha kapsayıcı ve planlı bir şekilde ele almasını teşvik eden uluslararası bir girişimdir. Bugün 60 ülkeden 1700'ü aşkın şehir ve topluluk bu ağın bir parçası hâline gelmiştir. Ağa üye şehirler, yaşlı bireylerin toplumsal hayata tam katılımını desteklemeyi, aktif ve sağlıklı yaşlanmayı teşvik etmeyi, bunun için yerel düzeyde etkili adımlar atmayı taahhüt etmektedir.

Bu rehber, yaşlı dostu şehir yaklaşımını hayata geçirmeye katkı sağlayacak küresel iyi uygulama örneklerini bir araya getirmekte ve Türkçe'ye uyarlamaktadır. Amaç, yerel yönetimlerin yaşlı bireylerin ihtiyaçlarını daha kapsayıcı politikalarla ve dayanıklı çözümlerle ele almasına destek olmaktır. Dünya Sağlık Örgütü'nün "Sağlıklı Yaşlanma On Yılı" vizyonu ile "Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağı" bu rehberin temel referans çerçevesini oluşturmaktadır.

İzmir Planlama Ajansı (İZPA) tarafından hazırlanan Geleceğin Kentleri İçin İyi Uygulamalar Serisi'nin üçüncü kitabı olan bu çalışma, serinin genel vizyonunun bir parçasıdır. İlk cilt, küresel ölçekte sağlıklı kentler için iyi uygulama örneklerini ortaya koymuştur. İkinci cilt, erişilebilirlik ve hak temelli tasarım çerçevesinde engelli dostu kentlere odaklanmıştır. Elinizdeki bu cilt ise, seride yaşlı dostu kentler konusuna odaklanan ilk kitap olma özelliğini taşımaktadır.

¹⁴ DSÖ. (Erişim: 4 Eylül 2025). *Age-friendly cities*. DSÖ. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/age-friendly-cities-framework>

YÖNTEM

İyi Uygulama Örneklerinin Seçim Yöntemi

Bu çalışmada, İzmir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı için hazırlanan **Geleceğin Yaşlı Dostu Kentlerine Dünyadan İyi Uygulama Örnekleri** kapsamında, yer alan örneklerin seçiminde, sistematik bir tarama ve çok aşamalı değerlendirme süreci izlenmiştir. İyi uygulama örneklerinin eleme ve değerlendirilme süreci aşağıdaki gibi ilerlemiştir.

1. Veri Kaynağı, Kapsam ve Kategorileme

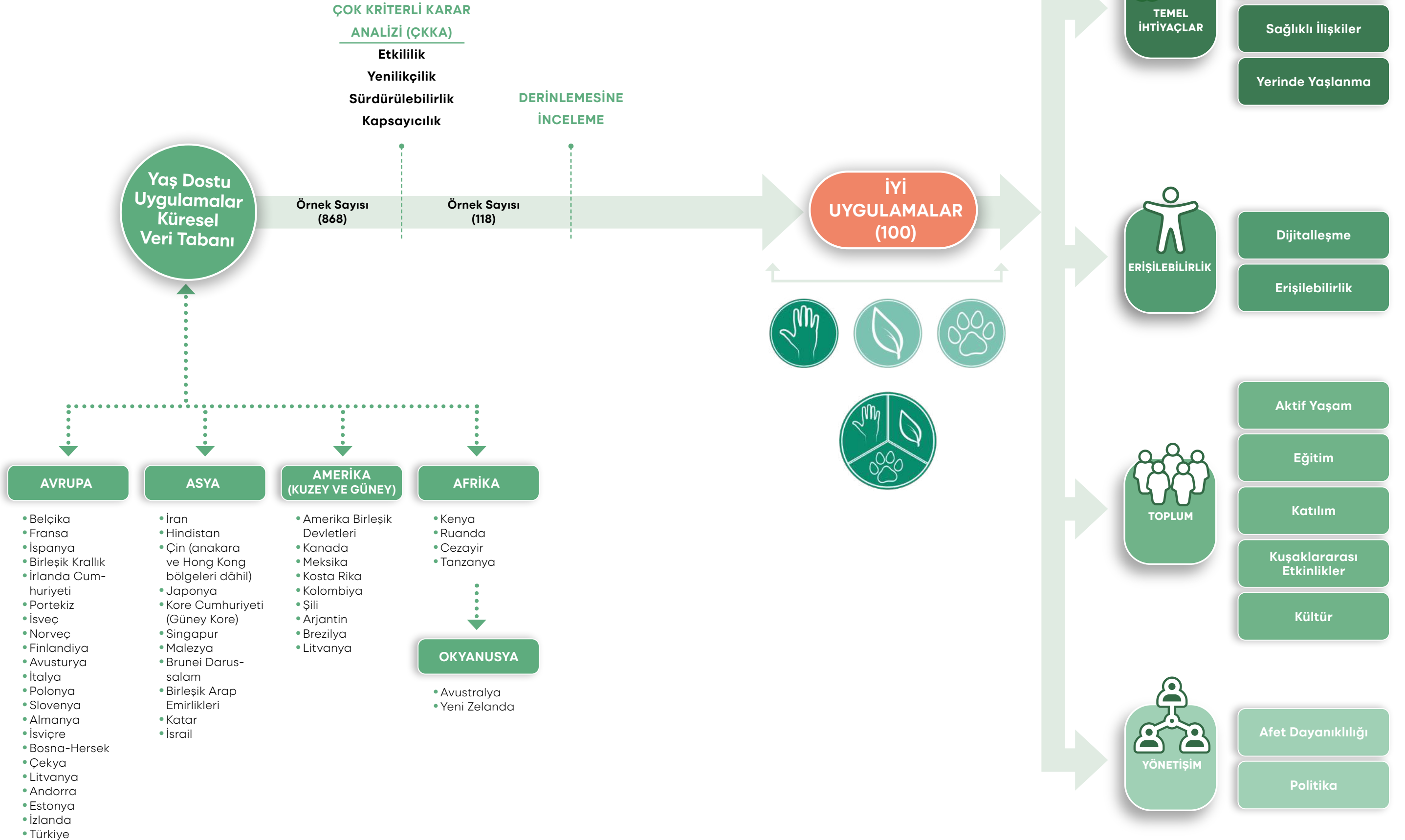
Bu rehberin temel veri kaynağını, DSÖ **Yaşlı Dostu Dünya** [Age-friendly World] platformu kapsamında yer alan **Yaşlı Dostu Küresel Veri Tabanı**¹⁵ [Global Database of Age-Friendly Practices] oluşturmaktadır. Söz konusu veri tabanı, **DSÖ Yaşlı Dostu Kentler ve Topluluklar Küresel Ağı** [Global Network for Age-Friendly Cities and Communities (GNAFCC)] ile ilişkili uygulamaları içermektedir. Rehberde yer alan söz konusu örnekler, çeşitli ülkelerde yerel yönetimler tarafından hayata geçirilmiş ve yaşlı bireylerin sağlıklı, kapsayıcı ve aktif yaşamlarını desteklemeyi hedefleyen girişimleri kapsamaktadır. İncelenen uygulamalar, **yaşlı dostu kentler** perspektifi çerçevesinde seçilmiştir ve *sağlık hizmetlerine erişim, kentsel mekânların erişilebilirliği, toplumsal katılım, sosyal eşitsizliklerin azaltılması, yaşlı bireylerin karar alma süreçlerine dahil edilmesi* gibi temaları içermektedir. Yayının yazım zamanı olan Temmuz 2025'e kadar veritabanında yer alan iyi uygulama örnekleri kapsam dahiline alınmış ve analiz edilmiştir. Her bir örnek için *şehir, ülke, toplam nüfus, 60 yaş üzeri nüfus oranı, proje başlangıç yılı, proje özeti, sektörel bağlam, ilgili sorun türü, hedef grup, kaynakça* ve varsa *etki analizine dair bilgiler* kaydedilmiştir. Veri tabanında yer alan bilgilerin ötesine geçen bu kapsamlı analiz, rehber için yapılacak seçimin hem niceliksel genişliğini hem de niteliksel çeşitliliğini sağlamıştır.

İlerleyen veri toplama sürecinde ilgili uygulamalar sistematik bir şekilde ek kaynaklar üzerinden taranmış ve içerikler **tematik kategoriler** (*erişilebilirlik, sosyal kapsayıcılık, sağlık hizmetlerine erişim, çevresel sürdürülebilirlik, dijital kapsayıcılık*) altında sınıflandırılmıştır. Bu kategoriler, yaşlı dostu kentler yaklaşımının öne çıkan başlıklarını yansıtacak biçimde belirlenmiştir. Bu tematik kategorileme, karşılaştırma ve değerlendirme sürecinde, örneklerin temaların yanında **kentsel bağlamları ve gündelik yaşama yansımaları** üzerinden analiz edilmesine de olanak sağlamıştır. Tematik kategoriler ve tanımları aşağıda yer almaktadır.

- **Erişilebilirlik:** Fiziksel çevrede mekânların, hizmetlerin ve teknolojilerin ileri yaşlı bireyler için erişilebilir ve ulaşılabilir kılınması
- **Sosyal Kapsayıcılık:** Toplumsal katılım, kuşaklar arası dayanışma ve yaş dostu sosyal ilişkilerin desteklenmesi
- **Sağlık Hizmetlerine Erişim:** Önleyici, tedavi edici ve bakım hizmetlerinin yaş dostu yaklaşımla bütünleştirilmesi
- **Çevresel Sürdürülebilirlik:** Kentsel çevrenin ekolojik dengeler gözetilerek yaşlı bireylerin yaşam kalitesini artıracak biçimde düzenlenmesi
- **Dijital Kapsayıcılık:** Yeni teknolojilere erişim, dijital okuryazarlık ve yaşlı bireyler için kapsayıcı dijital çözümlerin geliştirilmesi

¹⁵ DSÖ. Age-Friendly Practices Archive: Age-Friendly World. Erişim: <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/>

Şekil 1. İyi uygulama seçim sistemi

Ayrıca, her bir örnek; proje amacı, uygulama biçimi, hedeflenen grup, elde edilen çıktılar ve sürdürülebilirlik unsurları açısından analiz edilerek kategorilendirilmiştir. Bu sayede farklı ülkelerden gelen iyi uygulamaların karşılaştırılabilirliği sağlanmış ve rehberin hem bilimsel hem de pratik temellere oturmasına olanak tanınmıştır. Değerlendirme sürecinde yalnız SKA'ların ilan yılı olan 2015 dikkate alınmamış, 2015 öncesinde başlatılmış fakat günümüze taşınabilecek projeler de kapsama dahil edilmiştir. Bununla birlikte, seçilen örneklerin Tek Sağlık üst teması çerçevesinde BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)¹⁶ ile olan ilişkileri gözetilmiştir. Rehberde alınan örnekler bu çerçevede bir eleme yöntemiyle seçilmiştir.

2. Rehber için Örneklerin Değerlendirilmesi

İyi uygulama örneklerinin seçimi, **SKA'lara çözüm üreten ve uygulama pratiğine rehberlik edebilecek nitelikte olan** girişimlerle sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda, yalnız kavramsal düzeyde kalan politika ve strateji belgeleri, haber niteliğindeki içerikler veya uygulama detaylarından yoksun makaleler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Seçim süreci üç aşamalı olarak kurgulanmıştır. Birinci aşamada, Dünya Sağlık Örgütü'nün Yaşlı Dostu Küresel Veri Tabanı'nda [Age-friendly World Global Database] yer alan girişimler ön elemeye tabi tutulmuştur. İçeriği sınırlı, güncelliğini yitirmiş ya da başka kaynaklara atıf vermeyen uygulamalar dışarıda bırakılmıştır. Ayrıca sadece kentler ve yerel yönetimler tarafından yürütülmüş olan ve kriterleri karşılayan girişimler dikkate alınmıştır. Ulusal ölçekli politika belgeleri ve bağımsız projeler kapsam dışında tutulmuştur. Böylece, değerlendirme sürecinin yerel yönetim temelli uygulamalar üzerinde yoğunlaşması sağlanmıştır. Bu aşama sonucunda **868 iyi uygulama örneği** tespit edilmiştir.

İkinci aşamada, toplam 868 uygulama yedi uzman arasında paylaştırılmış, her uzman kendi alanına düşen uygulamalar arasından güçlü bulduklarını önermiştir. Bu aşamada kullanılan yöntem, **Çok Kriterli Karar Analizi (ÇKKA) [Multi-Criteria Decision Analysis (MCDA)]** yaklaşımına dayandırılmıştır. Uzmanlar her bir uygulamayı aşağıdaki 4 kriter üzerinden değerlendirmiştir:

- **Etkililik:** Uygulamanın sorun çözme kapasitesi
- **Yenilikçilik:** Geliştirilen çözümün özgünlüğü ve başka kentlerde tekrar edilebilirliği
- **Sürdürülebilirlik:** Uzun vadeli devamlılık ve kaynak kullanımı
- **Kapsayıcılık:** Toplumun farklı kesimlerine erişim ve eşitlik

Bu kriterler ışığında uzmanların bireysel seçimleri ortak bir listeye dönüştürülmüş ve ardından uzmanlar bir araya gelerek yaptıkları değerlendirmeleri karşılaştırmış ve tartışmıştır. Bu tartışmalar sonucunda, bireysel değerlendirmelerin ortaklaştırılması ile **118 iyi uygulama örneği**nden oluşan kısa liste hazırlanmıştır.

Üçüncü aşama ise puanlamadan geçen örneklerin içerik bakımından derinlemesine incelenmesini kapsamıştır. Bu aşamada her bir uygulamanın yerel bağlama katkısı, yenilikçi yönleri, sürdürülebilirlik potansiyeli ve farklı kentlere aktarılabilirliği tartışmaya açılmıştır. Uzmanlar, yüksek puan almış olmakla kalmayıp aynı zamanda uygulamanın rehber için ilham verici, öğretici ve çoğaltılabilir nitelikler taşıyıp taşımadığına da dikkat etmişlerdir. Kısa listeye kalan iyi uygulama örnekleri 1'den 5'e kadar puanlanan bir sistemle tekrar değerlendirilmiş ve uzmanların puanlarının ortalaması alınarak en yüksek skora sahip ilk **100 iyi uygulama örneği** rehberde dâhil edilmiştir.

¹⁶ **SKA 3** (Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam), **SKA 10** (Eşitsizliklerin Azaltılması), **SKA 11** (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar)

Bu çok aşamalı eleme ve ÇKKA temelli puanlama süreci, rehberde yer alan örneklerin **hem nesnel ölçütlere göre seçilmiş** hem de **uygulanabilirlik açısından yönlendirici** olmasını sağlamıştır.

3. Tek Sağlık Kategorileri ve Meta Anahtar Kelimeler

Bu rehberde seçilen 100 iyi uygulama örneği, okunurluğu ve erişilebilirliği artırmak amacıyla **meta anahtar kelimeler** üzerinden sınıflandırılmıştır. Her proje, belirlenen bu anahtar kelimeler doğrultusunda yeniden kodlanmış, böylece yaş dostu kentler bağlamında hangi temaların öne çıktığına dair daha bütüncül bir resim elde edilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda örneklerin dağılımı Tablo 1'deki gibi olmuştur.

Tablo 1. Kapsayıcı anahtar kelimelere göre örnek dağılımları

#	Kapsayıcı Anahtar Kelime	Toplam Örnek Sayısına Oranı
1	Afet Dayanıklılığı	%4
2	Aktif Yaşam	%12
3	Bakım	%5
4	Dijitalleşme	%7
5	Eğitim	%3
6	Erişilebilirlik	%10
7	Katılım	%9
8	Kuşaklar Arası Etkinlikler	%9
9	Kültür	%3
10	Politika	%9
11	Sağlık	%14
12	Sağlıklı İlişkiler	%8
13	Yerinde Yaşlanma	%7

Rehberde yer alan örneklerin aynı zamanda Tek Sağlık üst teması kategorilerine (*insan, hayvan ve çevre*) göre yoğunluk değerlendirmesi yapılmıştır. Bu değerlendirme sonucunda örneklerin dağılımı Tablo 2'deki gibi olmuştur.

Tablo 2. Tek Sağlık temasına göre örnek dağılımları

#	Başlık	Toplam Örnek Sayısına Oranı
1	İnsan Sağlığı	%84
2	Çevre Sağlığı ve İnsan Sağlığı	%15
3	İnsan, Çevre ve Hayvan Sağlığı	%1

Bu analiz sonucunda projelerin büyük çoğunluğunun insan merkezli çıktılar ürettiği, bunun yanında insan-çevre etkileşimine yönelik sınırlı sayıda girişimin de bulunduğu görülmüştür. Buna karşın, hayvanlarla ve çevreyle ilgili herhangi bir uygulama bulunmaması dikkat çekicidir. Bunun değerlendirilen nedenlerinden bazılarının şunlar olabileceği düşünülmüştür:

- **Politika odağı:** İleri yaş dostu kentler yaklaşımı, büyük ölçüde yaşlı bireylerin günlük yaşam kalitesine odaklanmaktadır.
- **Veri tabanı yapısı:** Kullanılan Yaşlı Dostu Küresel Veri Tabanı'nda hayvanlarla ve çevreyle doğrudan ilişkili uygulamalara yer verilmemektedir.
- **Yerel öncelikler:** Yerel yönetimler kaynaklarını genellikle erişilebilirlik, sağlık, sosyal katılım ve ulaşım gibi yaşlı nüfusu doğrudan ilgilendiren alanlara yöneltmektedir.

Bu bulgular, yaş dostu kentlerin geliştirilmesi bağlamında insan-hayvan, insan-çevre ilişkisini ve özellikle yaşlı bireyler için terapötik, sosyal veya sağlık destekleyici rol üstlenebilecek hayvan ve çevre temelli uygulamaları gözden kaçırmamak gerektiğini göstermektedir.

KAPSAYICI ANAHTAR KELİMELER

Bu rehberde yer alan iyi uygulamalar, kentlerin yaşlı bireyler için sunduğu katkıları ve yarattığı etkileri görünür kılmak ve okumayı kolaylaştırmak amacıyla kapsayıcı anahtar kelimeler etrafında gruplandırılmıştır. Bu bölümde, hem rehberdeki örneklerin hem de paylaşılan veri tabanının hangi kavramlar çerçevesinde şekillendiğini daha iyi anlamak için bu anahtar kelimelere dair kısa açıklamalar yer almaktadır. Açıklamalar, projelerin yaşlı bireylerin yaşam kalitesine nasıl katkı sunduğunu ve hangi çözümler geliştirdiğini okuyucuya aktarmayı amaçlamaktadır. Başlıklar her ne kadar ayrı ayrı kategoriler altında verilmiş olsa da, çoğu uygulama birbirini tamamlayan veya kesişen boyutlarda değerlendirilebilir. Örneğin Erişilebilirlik başlığı mekânsal düzenlemeleri içerirken, aynı zamanda Yerinde Yaşlanma ve Sağlıklı İlişkiler başlıklarıyla da doğrudan bağlantılıdır. Benzer şekilde Aktif Yaşam ve Kültür başlıkları, kuşaklararası etkinliklerle bütünleşerek yaşlıların toplumsal yaşama katılımını güçlendirmektedir. Bu doğrultuda her bir örneğin proje uygulamasında ağırlıklı olarak öne çıkan faaliyet alanları ile eşleştirildiğini belirtmek faydalı olacaktır.

1. Afet Dayanıklılığı

Afet dayanıklılığı, yaşlı bireylerin afetler karşısında en kırılgan gruplardan biri olduğu gerçeğini gözeterek, kentlerin afet öncesi hazırlık, afet anındaki güvenlik ve afet sonrası toparlanma süreçlerinde kapsayıcı çözümler üretmesini ifade eder. Bu başlık, yaşlıların güvenli tahliyesini, temel ihtiyaçlarının hızlıca karşılanmasını ve uzun vadede yeniden topluma katılımını sağlayan uygulamaları içerir.

2. Aktif Yaşam

Aktif yaşam, yaşlı bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal faaliyetlere düzenli olarak katılımını teşvik eden uygulamaları kapsar. Bu yaklaşım, spor, hobi, sanat ve sosyal etkinliklerle yaşlıların bağımsızlıklarını korumalarını, sağlıklı yaşlanmalarını ve toplumsal hayata katılmalarını destekler.

3. Bakım

Bakım, yaşlı bireylerin günlük yaşamlarını sürdürebilmeleri için ihtiyaç duydukları destek ve hizmetleri içerir. Evde bakım hizmetlerinden uzun süreli bakım merkezlerine kadar farklı ölçeklerde sunulan çözümler, yaşlıların yaşam kalitesini artırmayı ve bakım süreçlerinde aileleriyle birlikte destek mekanizmaları oluşturmaya hedefler.

4. Dijitalleşme

Dijitalleşme, teknolojinin yaşlı bireylerin hayatına erişilebilir ve kapsayıcı biçimde entegre edilmesini ifade eder. Akıllı cihazların, dijital platformların ve çevrimiçi hizmetlerin yaşlıların günlük yaşamlarını kolaylaştırması, sağlık hizmetlerine erişimi artırması ve sosyal bağlarını güçlendirmesi bu başlık altında değerlendirilir.

5. Eğitim

Eğitim başlığı, yaşam boyu öğrenme olanaklarının yaşlı bireylerin erişimine sunulmasını kapsar. Dijital okuryazarlık, sağlık okuryazarlığı ve kişisel gelişim gibi alanlarda sağlanan eğitimler, yaşlı bireylerin toplumsal hayata katılımını kolaylaştırır ve bireysel kapasitelerini güçlendirir.

6. Erişilebilirlik

Erişilebilirlik, yaşlı bireylerin kentsel mekânlara, ulaşım, dijital hizmetlere ve sosyal alanlara engelsiz biçimde erişimini sağlamak anlamına gelir. Fiziksel altyapının uygun hâle getirilmesi, hizmetlerde kapsayıcılığın artırılması ve teknolojik erişimin kolaylaştırılması bu başlıkta öne çıkar.

7. Katılım

Katılım, yaşlı bireylerin toplumsal hayatta ve karar alma süreçlerinde aktif rol üstlenmesini ifade eder. Yerel yönetimlerin danışma mekanizmalarına dahil olma, gönüllülük faaliyetlerine katılma ve topluluk temelli çalışmalarda söz sahibi olma ile ilgili uygulamaları bu kapsamda değerlendirilir.

8. Kuşaklararası Etkinlikler

Kuşaklararası etkinlikler, farklı yaş gruplarının bir araya gelerek bilgi, deneyim ve kültür paylaşımı yapmalarını teşvik eder. Yaşlıların gençlerle ortak projelerde buluşması, dayanışma kültürünü geliştirmesi ve toplumsal bağları güçlendirmesi bu başlıkta öne çıkan unsurlardır.

9. Kültür

Kültür, yaşlı bireylerin kültürel hayata erişimini ve kültürel mirasın aktarımındaki rollerini destekler. Müzelere, tiyatrolara, müzik etkinliklerine ve yerel festivallere erişim olanaklarının artırılması, yaşlıların hem toplumsal hafızanın taşıyıcısı hem de kültürel üretimin parçası olmalarını sağlar.

10. Politika

Politika, yaşlı dostu kentlerin gelişimini destekleyen stratejilerin, mevzuatların ve uygulamaların oluşturulmasını kapsar. Yerel yönetimlerin yaşlıların ihtiyaçlarını gözeten planlama araçları, bütüncül sağlık politikaları ve sosyal koruma mekanizmaları bu başlık altında değerlendirilir.

11. Sağlık

Sağlık, yaşlı bireylerin koruyucu, önleyici ve tedavi edici hizmetlere eşit ve erişilebilir biçimde ulaşmasını amaçlar. Erken tanı, düzenli sağlık kontrolleri, rehabilitasyon hizmetleri ve sağlıklı yaşamı teşvik eden programlar bu kapsamda öne çıkar.

12. Sağlıklı İlişkiler

Sağlıklı ilişkiler, yaşlı bireylerin sosyal bağlarını güçlendirerek yalnızlıkla ve izolasyonla mücadele etmelerini hedefler. Aile içi dayanışma, komşuluk ilişkilerinin desteklenmesi ve topluluk temelli sosyal ağların güçlendirilmesi bu başlık altında ele alınır.

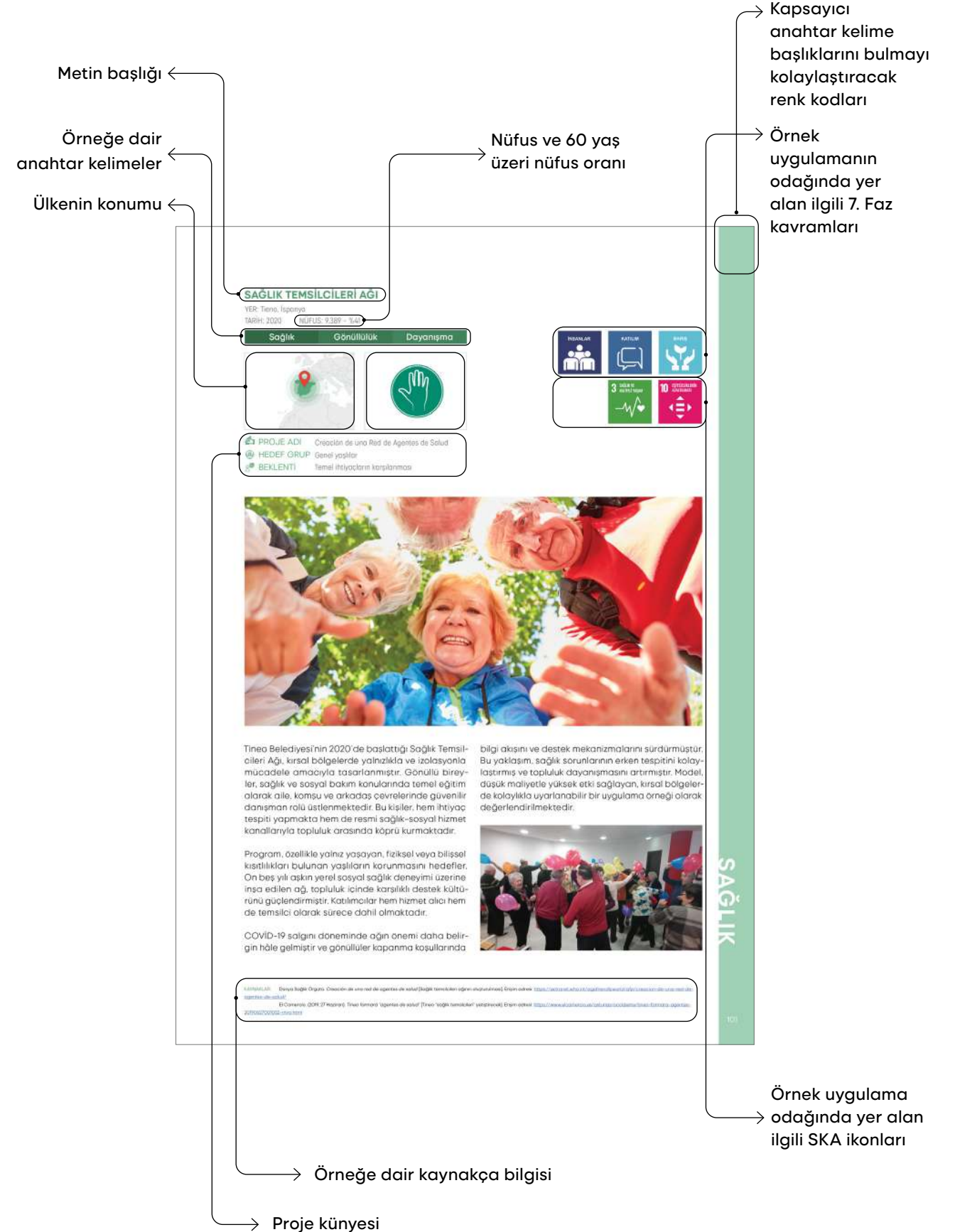
13. Yerinde Yaşlanma

Yerinde yaşlanma, yaşlı bireylerin kendi evlerinde ve alıştıkları çevrede bağımsız, güvenli ve desteklenmiş biçimde yaşamlarını sürdürmelerine olanak tanır. Konutların erişilebilir hâle getirilmesi, mahalle ölçeğinde destek hizmetlerinin sağlanması ve topluluk bağlarının güçlendirilmesi bu başlıkta öne çıkar.

KAYNAKLAR

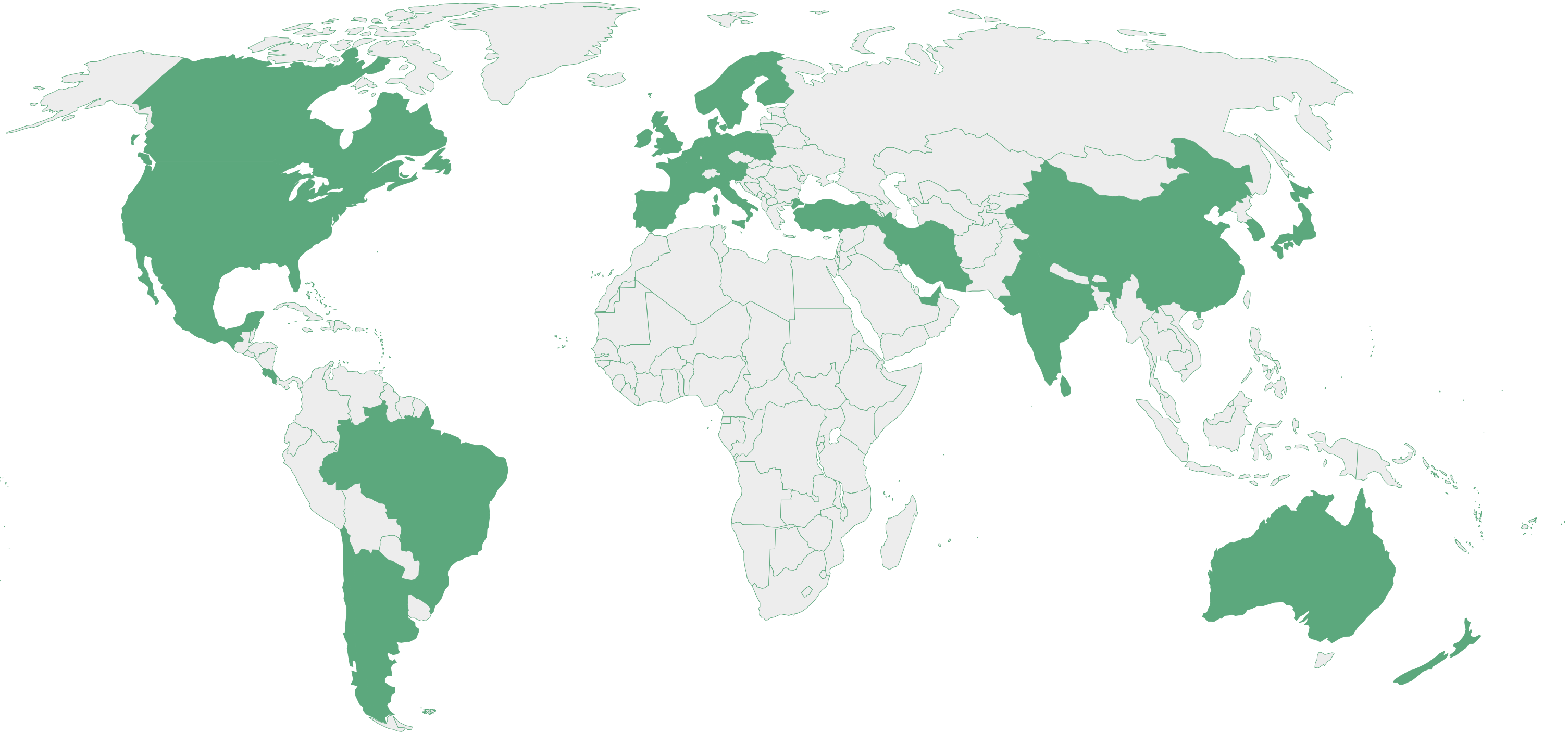
- DSÖ. (1 Ekim 2024). Yaşlanma ve sağlık. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>
- DSÖ. (1948). Constitution. <https://www.who.int/about/governance/constitution>
- DSÖ. (1 Ekim 2024). Yaşlanma ve sağlık. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>
- DSÖ. (1 Ekim 2024). Yaşlanma ve sağlık. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>
- DSÖ. (1 Ekim 2024). Yaşlanma ve sağlık. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>
- DSÖ. (2007). Global age-friendly cities: A guide. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/43755>
- DSÖ. Yaş dostu şehirler çerçevesi. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/age-friendly-cities-framework/>
- DSÖ. Age-Friendly Practices Archive: Age-Friendly World. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/>
- DSÖ. (4 Eylül 2025). Age-friendly cities. DSÖ. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/age-friendly-cities-framework>
- Karadakovan, A. (2014). Yaşlı sağlığı ve bakım. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Kurtkapan, H. (2018). Kentte yaşlılık ve yerel yönetim uygulamaları. Nobet Bilimsel Eserler.
- Omran, A. R. (1971). The epidemiologic transition: A theory of the epidemiology of population change. *Milbank Memorial Fund Quarterly*, 49(4), 509–538.
- Region IV Public Health Training Center. (Erişim: 3 Eylül 2024). The importance of public health initiatives for older adults in the United States. <https://r4phtc.org/the-importance-of-public-health-initiatives-for-older-adults-in-the-united-states/>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2024). İstatistiklerle yaşlılar 2024. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Yaşlılar-2024-54079>
- Ülger, Z., Erdinçler, Ü. D., & Karan, M. A. (Eds.). (2021). Geriatri: Yaşlı sağlığı ve hastalıkları. Ankara: Hipokrat Yayıncılık.

REHBERİN OKUNUŞU

İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ COĞRAFİ DAĞILIMI

Rehberde yer alan örneklerin coğrafi dağılımı haritadaki gibidir.

**DÜNYADAN
İYİ UYGULAMA
ÖRNEKLERİ**

YAŞILAR İÇİN YANGIN ÖNLEME ATÖLYESİ

YER: Madrid, İspanya

TARİH: 2022 NÜFUS: 3.312.310 - %32

- PROJE ADI** Taller de prevención dirigido a personas mayores
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** İlişkiler kurma ve sürdürme

Madrid Belediyesi İtfaiyesi tarafından 2022'de başlatılan atölyeler, yaşlı bireylerin ev kazaları ve yangın risklerine karşı korunmasını amaçlamaktadır. Program, İtfaiye Pedagogik Grubu tarafından yürütülmekte, Madrid Belediyesi bütçesiyle desteklenmektedir.

Atölyeler, Madrid Özerk Bölgesi tarafından hazırlanan "Guía de Prevención para Nuestros Mayores" rehberine ["Yaşlılarımız İçin Önlem Rehberi"] dayanır. Katılımcılara elektrik ve gaz güvenliği, mutfakta yangın önleme, doğru tahliye yöntemleri gibi pratik bilgiler aktarılır. Ayrıca dumanlı merdivenlerin kullanılmaması, yangın sırasında kapı aralıklarının ıslak bezle kapatılması gibi basit ama hayati öneriler vurgulanır.

Eğitimler uygulamalı örneklerle desteklenir. Yaşlı bireylerin, öğrenilen bilgileri aileleriyle ve komşularıyla paylaşarak toplumsal farkındalık yarattıklarına vurgu yapılarak, programın yalnız bireysel güvenliği değil, mahalle ölçeğinde bir güvenlik kültürü ürettiği ifade edilmektedir.

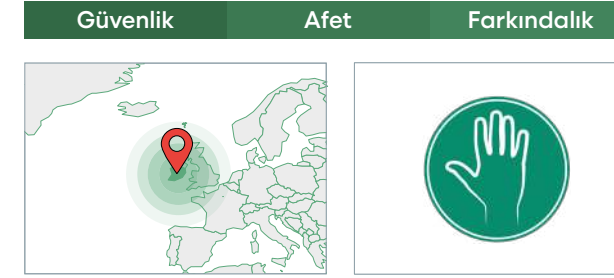
Katılımcı geri bildirimleri yüksek memnuniyet göstermiştir. Bilginin sade, anlaşılır ve doğrudan uygulanabilir olması, öğrenme sürecini kolaylaştırmıştır. İtfaiye birimi, gelecekte anket sonuçlarına göre içerik güncellemeleri planlamaktadır.

Modelin yenilikçi yanı, yangın güvenliği bilgisini yaşlı bireylerin toplulukta aktif rol üstlendiği katılımcı bir yöntemle yaygınlaştırmasıdır. Madrid Belediyesi, programı sürdürülebilir kılmak için hem profesyonel eğitimcileri hem de yaşlı gönüllüleri sürece entegre etmeyi hedeflemektedir.

EVDE YANGIN GÜVENLİĞİ DENETİMİ

YER: Clare Kontluğu, İrlanda

TARİH: 2023 NÜFUS: 118.817 - %20

- PROJE ADI** Home fire safety checks available from Clare County Fire and Rescue Service
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Temel ihtiyaçların karşılanması

Clare Kontluğu'nda yaşlı bireylerin evlerinde yangın riskini azaltmak amacıyla başlatılan Evde Yangın Güvenliği Denetimi kampanyası, Clare Yaşlılar Derneği, Clare İl Meclisi ve Clare İtfaiye ve Kurtarma Servisi işbirliğiyle yürütülmektedir. Program, özellikle yalnız yaşayan yaşlıların evde güvenliğini artırmayı ve yangın güvenliği bilincini toplum genelinde güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Kampanya tanıtımı çok kanallı bir iletişim stratejisiyle yapılmıştır: Sosyal medya (facebook, twitter, instagram), belediye web sitesi, yerel gazeteler, radyo programları ve kilise ofisleri aracılığıyla bilgilendirme yapılmıştır. Ayrıca "Meals on Wheels" gibi yerel ağlar kullanılarak doğrudan evlere erişim sağlanmıştır. Bu sayede, kırsal bölgelerde yaşayan ve dijital erişimi sınırlı bireyler de bilgilendirilmiştir.

Denetimler sırasında itfaiye personeli, duman dedektörlerinin yerleşimi, elektrikli cihazların güvenliği, mutfakta yangın önleme teknikleri, kaçış yollarının kontrolü ve acil durumda uygulanacak basit önlemler hakkında bilgi sunmuştur. Ayrıca gündüz bakım mer-

kezlerinde grup oturumları düzenlenmiş, yaşlı bireyler edindikleri bilgileri aile ve komşularına aktarmaya teşvik edilmiştir.

Etki değerlendirmesi, yangına bağlı ölümlerde azalma ve güvenlik bilincinde artış göstermiştir. Katılımcılar hizmeti erişilebilir ve pratik bulmuş, özellikle ücretsiz olması olumlu karşılanmıştır. Program hâlâ devam etmektedir. Gelecekte, düzenli tekrar denetimlerinin yapılması, dijital eğitim materyalleriyle desteklenmesi ve yaşlı bireylerin gönüllü "yangın güvenliği elçileri" olarak sürece dahil edilmesi planlanmaktadır.

YAŞLI BİREYLER İÇİN YEREL ACİL DURUM PLANLAMA REHBERİ

YER: Gore Bölgesi, Yeni Zelanda
TARİH: 2022 NÜFUS: 12.400 - %26.6

- PROJE ADI** Local Emergency Planning Guide for Older Persons
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

Yeni Zelanda'nın Gore Bölgesi'nde 2022 yılında hayata geçirilen "Yerel Acil Durum Planlama Rehberi", yaşlı bireylerin afetlere hazırlık süreçlerinde bilgiye erişimini kolaylaştırmayı ve güvenliklerini artırmayı hedeflemektedir. Gore İlçe Meclisi'nin "Ready for Living" ["Yaşamaya Hazır"] girişimi kapsamında geliştirilen rehber, Emergency Management Southland işbirliğiyle hazırlanmıştır.

Rehber, Yeni Zelanda'nın Azaltma, Hazırlık, Müdahale ve İyileşme aşamalarını içeren 4R yaklaşımına dayanmaktadır. Rehberin içeriğinde risk azaltma yöntemleri, kişisel acil durum planı oluşturma, iletişim stratejileri, tahliye çantasında bulunması gerekenler, özel ilaç ve beslenme ihtiyaçlarının planlanması gibi başlıklar yer almaktadır. Ayrıca engelli bireyler, yalnız yaşayan yaşlılar ve evcil hayvan sahipleri için özel öneriler de sunulmuştur.

Broşür büyük punto, sade dil ve geniş satır aralıkları kullanımıyla yaşlı dostu olarak tasarlanmış ve sağlık merkezlerinde, topluluk hizmet noktalarında ve belediye binalarında dağıtılmıştır. Sel, deprem ve şiddetli hava olayları gibi bölgesel tehlikelere karşı "önce-sırası-sonrası" yapılması gereken adımlar pratik şekilde aktarılmıştır.

Katılımcı geri bildirimleri, rehberin hem bireysel hazırlık hem de topluluk dayanıklılığı için kritik bir kaynak olduğunu göstermektedir. Yerel yönetim, bu uygulamayı düzenli olarak güncellemeyi ve yaşlıların afet yönetimi süreçlerinde daha aktif rol almalarını teşvik etmeyi planlamaktadır.

KAYNAKLAR: DSO. Local emergency planning guide for older persons [Yaşlı bireyler için yerel acil durum planlama rehberi]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/local-emergency-planning-guide-for-older-persons/>
Gore District Council. (2022). Emergency preparedness guide: Ready for living resource booklet [Acil durum hazırlık rehberi: Yaşama hazır kaynak kitapçığı]. <https://www.goredc.govt.nz/repository/libraries/id/2buwl37c17a9sz9ase/hierarchy/Our%20Community/Documents/Ready%20for%20Living/2022-29-09%20GDC%20Emergency%20Preparedness%20Guide%20A5%20Resource%20Booklet.pdf>

HAK EDİLEN FONLARA ERİŞİM DESTEĞİ

YER: Doğu Lindsey, Birleşik Krallık
TARİH: 2022 NÜFUS: 140.700 - %37.9

- PROJE ADI** Supporting People to Access the Funds They Are Eligible For
HEDEF GRUP Kırılgan yaşlı bireyler (istismar riski taşıyan veya istismara uğramış, yalnız yaşayan, yoksul vb.)
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

Birleşik Krallık'ın Doğu Lindsey bölgesinde 2022'de başlatılan bu girişim, yaşlı bireylerin hak sahibi oldukları ancak çoğu zaman başvurmadıkları maddi desteklere erişimini artırmayı hedeflemektedir. Program kapsamında yaşlı bireylere, Emeklilik Kredisi ve Hanehalkı Destek Fonu gibi destekler konusunda bilgilendirme yapılmıştır.

Programın önemli bir adımı, ulusal ölçekte düzenlenen Emekli Gelir Desteği Eylem Günü kampanyasına sağladığı katkı olmuştur. Bu kampanya sonucunda emeklilik başvurularında %275 artış görülmüştür. Yerel ölçekte ise yaşlıların başvuru süreçlerinde yanlış bilgilere sahip oldukları saptanmıştır. Birçok kişinin, program öncesinde, birikimi olduğu için emekliliğe hak kazanmadığını düşündüğü veya yalnız internet üzerinden başvuru yapılabileceğini sandığı anlaşılmıştır.

Yerel otoriteler, ücretsiz telefon hatları, sosyal medya kampanyaları ve topluluk bilgilendirme oturumlarıyla programa erişimi kolaylaştırmıştır. Buna rağmen, etki ölçümünde ayrıntılı verilerin eksikliği önemli bir

zorluk olarak öne çıkmaktadır. Kaç kişinin doğrudan bu girişim sayesinde başvuru yaptığı kesin olarak bilinmemektedir.

Katılımcı geri bildirimleri, program sayesinde farkındalığın arttığını ve damgalanma korkusunun azaldığını göstermektedir. Program yürütücülerinin gelecek planları arasında yeni tanıtım kampanyaları düzenlemek, kurumlar arası işbirliğini güçlendirmek ve hak sahipliği bilincini daha geniş kitlelere yaymak yer almaktadır.

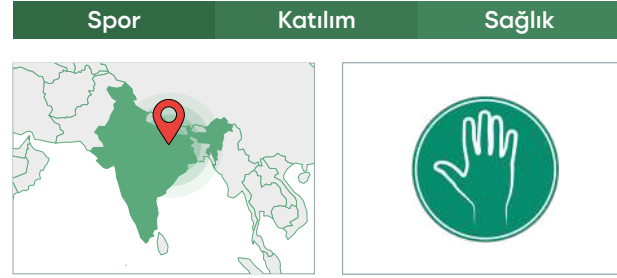

KAYNAKLAR: DSO. Supporting people to access the funds they are eligible for [Hak edilen fonlara erişim desteği]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/supporting-people-to-access-the-funds-they-are-eligible-for/>
East Lindsey District Council. Household support fund [Hanehalkı destek fonu]. <https://www.e-lindsey.gov.uk/householdsupportfund>

AKSAM 2025: YAŞLI ATLETİZM ETKİNLİKLERİ

YER: Kochi, Hindistan

TARİH: 2025 NÜFUS: 3.406.055 - %16,5

- PROJE ADI** AKSAM 2025 - Senior Athletics for Active Healthy Ageing
HEDEF GRUP Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
BEKLENTİ Hareketlilik

Yaş dostu Kochi girişimi kapsamında 2025'te düzenlenen AKSAM Yaşlı Atletizm Etkinlikleri, 60 yaş üstü bireylerin spor yoluyla aktif yaşlanmalarını teşvik eden ve kuşaklar arası katılımı güçlendiren önemli bir etkinliktir.

Organizasyon, MAGICS NGO ve CEDAC liderliğinde, Kochi Belediyesi'nin kolaylaştırıcılığıyla gerçekleşmiştir. Candor Aura, Hindistan Tıp Derneği (IMA) ve Geriatrik Toplum Derneği (GSI) tıbbi güvenliği sağlarken, VPS Lakeshore ve Manappuram Finance gibi özel sponsorlar lojistik ve sağlık desteği sunmuştur. Neo Film School ve medya gönüllüleri etkinliği kayda almış, sosyal medyada görünürlük kazandırmıştır.

Etkinlikte farklı yaş grupları için yarış kategorileri belirlenmiş ve 500'den fazla yaşlı sporcu katılmıştır. En yaşlı katılımcının 93 yaşında olması etkinliğin sembolik değerini artırmıştır. Katılımcılar ücretsiz kayıt, beslenme desteği, özel tişörtler ve taçlandırma töreniyle kendilerini değerli hissetmişlerdir. Geri bildirimlerde

daha fazla gölgelik alan, ek sağlık personeli ve yapılandırılmış ısınma programları talep edilmiştir.

Gelecekte ilçeler arası elemeler, yıl boyu spor kamp-ları ve uluslararası işbirlikleriyle etkinliğin kapsamı genişletilecektir. AKSAM, spor, sağlık ve toplumsal kapsayıcılığı bir araya getiren sürdürülebilir bir model sunmaktadır.

ORTAK ALANLARDA ERİŞİMİN İYİLEŞTİRİLMESİ

YER: Tecolotlan, Meksika

TARİH: 2023 NÜFUS: 16.603 - %17,14

- PROJE ADI** Mejoras de acceso en áreas comunes
HEDEF GRUP Kronik sağlık sorunları veya engeli olan yaşlı bireyler
BEKLENTİ Hareketlilik

Tecolotlan Belediyesi'nin 2023'te başlattığı proje, kentin ana meydanında ve kamusal kullanım alanlarında yaşlılar hareket kısıtlılığı olan bireyler için güvenli ve bağımsız dolaşım imkânı yaratmayı hedeflemiştir. Sosyal Gelişim Birimi ile Fen İşleri Müdürlüğü koordinasyonunda yürütülen girişim, yıllık belediye bütçesiyle finanse edilmiştir. Planlama sürecinde yaşlı bireylerle yüz yüze görüşmeler yapılmış, erişim sorunları ve öncelikli noktalar tespit edilmiştir.

Uygulama kapsamında düşük eğimli rampalar inşa edilmiş, kaymaz yüzeyler kullanılmış ve tekerlekli sandalye, yürüteç veya baston kullanan kişiler için engelsiz geçişler sağlanmıştır. Bu düzenlemeler, belediye binası, pazar yeri ve sosyal etkinlik alanları arasında kesintisiz dolaşım ağı oluşturmuştur. Yerel halk, özellikle pazar alanına erişimde büyük kolaylık sağlandığını belirtmiştir.

Yaşlı bireyler, günlük yaşamlarının daha konforlu ve bağımsız hâle geldiğini ifade etmiş, program toplumun farklı kesimleri tarafından desteklenmiştir. Henüz resmi bir etki analizi yapılmamış olsa da, belediye uygulamayı komşu yerleşimlere yaymayı planlamaktadır. Finansal kaynakların sınırlılığı sürdürülebilirlik için önemli bir engeldir. Bu nedenle kamu-özel işbirlikleri, komşuluk temelli gönüllü desteği ve mahalle birliklerinin sürece daha fazla dahil edilmesi gelecekteki öncelikler arasında yer almaktadır.

WAT(T)ER FABLAB: 3D BASKI UYGULAMALARI

YER: Porto, Portekiz

TARİH: 2023 NÜFUS: 231.962 - %26

- PROJE ADI** Wat(t)er FabLab - Impressão 3D
- HEDEF GRUP** Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** Hareketlilik

Wat(t)er FabLab projesi, Portekiz'in Porto kentinde, Porto Su ve Enerji Kurumu tarafından başlatılan yenilikçi bir girişimdir. 2023 yılında uygulamaya alınan proje, şehir su altyapısında sıklıkla hırsızlık veya korozyon nedeniyle bakım gerektiren metal parçaların, yerel FabLab ortamında biyoplastik kullanılarak 3D yazıcılarla üretilmesini hedeflemektedir.

Proje kapsamında, 2019'dan itibaren altyapıda kullanılan bazı metal bileşenler, biyolojik olarak çözünür veya geri dönüştürülebilir PLA, PETG ve ASA gibi plastiklerle değiştirilmiştir. Bu sayede maliyetler %70'e varan oranda azaltılmış, hırsızlık riski ortadan kalkmış ve bakım-onarım süreçlerinin verimliliği artmıştır. Proje, sürdürülebilir ekonomi yaklaşımı ve çevre dostu üretim modeli sayesinde 2025 ERSAR İnovasyon Ödülü'nü kazanmıştır.

Yaş dostu bir katkı olarak, bu uygulama mahallede yürürken karşılaşılabilecek yüzey bozuklukları, altyapı kapaklarının düşmesi veya kayması gibi kazaların önlenmesine yardımcı olmaktadır. Böylece yaşlı bireyler için daha güvenli bir kentsel çevre sağlanmaktadır.

KAYNAKLAR: DSÖ. Wat(t)er FabLab - 3D impression in operations [Wat(t)er FabLab: Operasyonlarda 3B baskı]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/watter-fablab-3d-impression-in-operations/>
Águas e Energia do Porto. Águas e Energia do Porto [Porto Suları ve Enerjisi]. <https://aguasdoporto.pt/>

MÍSTER CHEF: YEMEK ATÖLYESİ

YER: Fuenlabrada, İspanya

TARİH: 2020 NÜFUS: 201.246 - %18.56

- PROJE ADI** Míster Chef - Taller de cocina
- HEDEF GRUP** Yaşlı erkekler
- BEKLENTİ** Temel ihtiyaçların karşılanması

2020 yılında başlatılan "Míster Chef" programı, özellikle yalnız yaşayan yaşlı erkeklerin mutfak becerilerini geliştirerek bağımsız yaşamlarını desteklemeyi ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmayı amaçlamıştır. Fuenlabrada Belediyesi tarafından yürütülen proje, sağlıklı beslenme, hijyen ve ev içi sorumluluk paylaşımı odaklı atölyelerden oluşmuştur.

Program, belediyeye ait yaşlı merkezlerinde 10 haftalık uygulamalı derslerle gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar sağlıklı menü hazırlama, pişirme teknikleri, mutfak düzeni ve hijyen gibi konularda eğitim almıştır. Atölyeler aynı zamanda sosyal etkileşim fırsatları yaratmış; erkekler için mutfak, yalnız yemek hazırlama değil, aynı zamanda paylaşım ve toplumsal rollerin dönüşümü için bir alan hâline gelmiştir.

Proje, belediye bütçesiyle finanse edilmiş, medyada geniş yer bulmuştur. Katılımcıların bir kısmı hayatlarında ilk kez yemek yapmayı bu atölyede deneyimlemiştir. Program sonunda oluşturulan whatsapp grupları, sosyal ilişkilerin sürdürülmesini sağlamış, yalnızlık duygusunu azaltmıştır. Geri bildirimler yüksek memnuniyet göstermiş, yeni dönemler için güçlü bir talep oluşmuştur. Gelecekte, yeni dönemlerde çalışmaların yürütülmesi ve mevcut grupların belediyenin yaşlı dostu şehir stratejilerine entegre edilmesi planlanmaktadır.

KAYNAK: DSÖ. Míster Chef - Taller de cocina [Míster Chef - Yemek atölyesi]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/mister-chef-taller-de-cocina/>

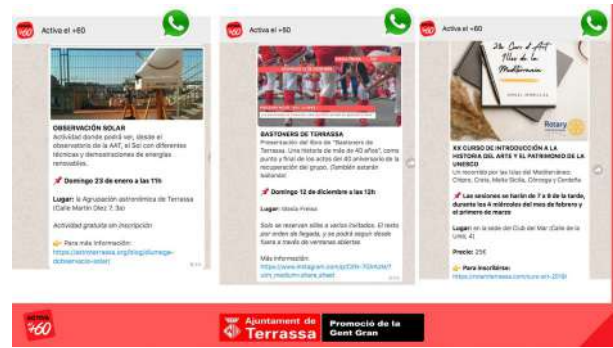
60 YAŞ ÜSTÜ AKTİF YAŞAM PROGRAMI

YER: Terrassa, İspanya

TARİH: 2021 NÜFUS: 224.111 - %22.72

- PROJE ADI** Activa el +60
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** İlişkiler kurma ve sürdürme

Terrassa Belediyesi tarafından 2021'de başlatılan 60+ Aktif Yaşam Programı, 60 yaş üstü bireylerin toplumsal yaşama katılımını artırmayı, yalnızlıkla mücadeleyi desteklemeyi ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarını güçlendirmeyi hedeflemektedir. Program, sosyal hizmetler, sağlık kuruluşları, STK'lar ve özel sektör ortaklığında yürütülmektedir.

Programın ana uygulama aracı, WhatsApp üzerinden gönderilen bilgilendirme mesajlarıdır. Katılımcılar, kentte gerçekleşen kültür, spor, sağlık, gönüllülük ve eğitim etkinliklerinden düzenli olarak haberdar edilmekte, ilgi alanlarına göre faaliyetlere katılabilir. 2021 sonunda programa 746 kişi kayıtlı hâle gelmiştir, bunların %73,3'ü kadındır ve ortalama yaş 68,8'dir.

Yıl boyunca 487 mesaj gönderilmiştir ve bunların %59'u kültürel etkinlikler, %14'ü kentsel katılım, %10'u sağlık, %8'i fiziksel aktivite, geri kalanı ise diğer alanlara ilişkindir. Katılımcıların %84,5'i en az bir etkinliğe katıldığını, %75,4'ü programı "çok memnun edici" bulduğunu belirtmiştir.

Program, yalnız bilgi paylaşımı değil, aynı zamanda sosyal etkileşim için yeni fırsatlar yaratmıştır. Katılımcılar, daha önce hiç gitmedikleri kültürel mekânlara

yönlendirilmiş, yeni hobiler edinmiş ve sosyal bağlarını güçlendirmişlerdir. Geri bildirimler, programın yalnızlığı azalttığını, kent yaşamına dair farkındalığı artırdığını göstermektedir.

Program süresince karşılaşılan zorluklar arasında, huzurevlerinde yaşayan yaşlılara ulaşımın sınırlı kalması yer almaktadır. Bu nedenle belediye, gelecekte tanıtım kampanyalarını genişletmeyi, dijital erişimi sınırlı gruplar için alternatif iletişim yöntemleri geliştirmeyi ve programı Avrupa'daki diğer yaş dostu kent uygulamalarıyla entegre etmeyi planlamaktadır.

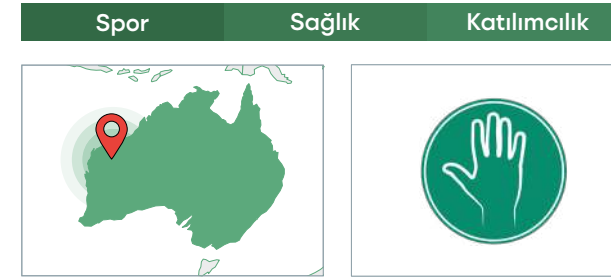

KAYNAKLAR: Ajuntament de Terrassa. Activa el +60 [60+ aktif yaşam programı]. <https://www.terrassa.cat/es/activa-el-60>
Ajuntament de Terrassa. Gent gran: Informació i acompanyament [Yaşlılar: Bilgi ve eşlik]. <https://www.terrassa.cat/es/gent-gran-informacio-i-acompanyament>
DSO. Activa el +60 por WhatsApp [WhatsApp ile +60'i etkinleştir]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/activa-el-60-por-whatsapp/>
Ajuntament de Terrassa. (2021). Valoración 2021 - Activa el +60 [Değerlendirme 2021 - Activa el +60]. Terrassa: Servei de Promoció de la Gent Gran.

MOVE IT: OYUNA GERİ DÖN

YER: Macedon Ranges, Avustralya

TARİH: 2020 NÜFUS: 50.231 - %23.8

- PROJE ADI** Move It - Back in the Game
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Hareketlilik

Proje, Ocak 2019 - Haziran 2021 döneminde Avustralya Hükümeti tarafından Sport Australia aracılığıyla finanse edilen Loddon Mallee Bölgesi "Move It" projesinin bir parçası olarak, Macedon Ranges Shire Council tarafından geliştirilmiştir. Amaç, fiziksel olarak aktif olmayan yetişkinleri ve özellikle yaşlı bireyleri, eğlenceli ve sosyal açıdan destekleyici ortamlarda düzenli aktiviteye teşvik etmektir.

Program, Woodend ve Romsey'de haftada iki kez birer saatlik yüz yüze oturumlar şeklinde başlatılmıştır. Bu kapsamda, yürüyüş basketbolu, netbol, futbol, hokey, masa tenisi, badminton gibi uyarlanmış salon sporları sunulmuştur. Etkinlikler, her seviyeden katılımcının erişebileceği şekilde tasarlanmış, seans sonlarında sağlıklı ikramlar eşliğinde sosyalleşme fırsatı sağlanmıştır. Ulaşım sorunu yaşayanlar için ücretsiz servis hizmeti verilmiştir.

COVID-19 kısıtlamaları nedeniyle Mart 2020'de yüz yüze oturumlar durdurulmuş, yerine Zoom üzerinden çevrimiçi fitness seansları eklenmiştir. Katılım bu formatla sınırlı kalmış olsa da, 2021 başında yeniden başlayan yüz yüze seanslar talep görmüştür. Süreçte gerçekleştirilen bağımsız değerlendirmeler, programın katılımcıların fiziksel aktivite sıklığını artırdığını, katılanların kendilerini daha mutlu, özgüvenli ve sosyal olarak tatmin olmuş hissettiklerini ortaya koymuştur.

Pandemi, ulaşım engelleri ve motivasyon eksikliği gibi zorluklara rağmen program, güçlü sosyal faydalarıyla ve düşük maliyetli erişilebilir yapısıyla öne çıkmıştır. Fon süresinin bitmesinin ardından belediye, programı küçük bir katılım ücreti ile sürdürmeye devam etmektedir.

KAYNAKLAR: DSO. Move It - Back in the Game [Move It - Oyuna geri dön]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/move-it-back-in-the-game/>
Loddon Mallee Region Move It Project. (2021). Move It project: Final report (funded organisations) [Move It projesi: Nihai rapor (desteklenen kuruluşlar)]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/wp-content/uploads/2021/07/SubmissionReceipt-LoddonMalleeMoveRegionItProjectFinalReportFormForFundedOrganisations-LM-Move-It-Project-Final-Report-Organisations11.pdf>

ACLI: SAĞLIK İÇİN İKİ ADIM

YER: Trento Özerk Bölgesi, İtalya

TARİH: 2017 NÜFUS: 538.000

- PROJE ADI** Due passi in salute con le ACLI
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Hareketlilik

2017'de başlatılan ACLI: Sağlık İçin İki Adım girişimi, fiziksel hareketsizliğin ve sağlıksız yaşam alışkanlıklarının yaşlılarda kronik hastalık yükünü artırmalarına karşı geliştirilmiş yenilikçi bir uygulamadır. Amaç, kıdemlilerde düzenli hareketi teşvik etmek, sağlıklı beslenmeyle ve zihinsel egzersizlerle birlikte bütüncül bir sağlık bilinci oluşturmaktır. Program, doğa ve kültür yürüyüşlerini "Two Steps" mobil uygulamasıyla dijital destekle birleştirerek hibrit bir sağlık modeli sunar.

Uygulama, Trento yerel yönetimi liderliğinde Acli Emekliler Federasyonu'nun deneyimi ve Trentino Salute 4.0 Dijital Sağlık Yetkinlik Merkezi'nin teknik desteğiyle yürütülmektedir. Katılımcılar en az dört yürüyüşe katılmaya teşvik edilmiş, mobil uygulama üzerinden adım sayacı verileri ve bilgi testleri ile süreci desteklenmiştir. Günlük 10.000 adım hedefi, oyun-

KAYNAKLAR: DSO. Due passi in salute con le ACLI [ACLI ile sağlık için iki adım] <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/due-passi-in-salute-con-le-acli/>
 Provincia Autonoma di Trento, (2019, 12 Eylül). Due passi in salute con le ACLI. Vita sana e invecchiamento attivo in Trentino. Trento: Provincia Autonoma di Trento, Dipartimento Salute e Politiche Sociali. <https://www.trentinosalute.net/content/download/9710/303810/file/duepass2019WEB.pdf>

laştırma yöntemleriyle daha cazip hâle getirilmiştir. Finansman, kamu ve kurumsal kaynakların yanı sıra gönüllü katkılarla sağlanmıştır.

Geri bildirimler büyük ölçüde olumludur. Katılımcılar programın sosyal bağlarını güçlendirdiğini, yeni yürüyüş rotaları ve ek edisyonlar talep ettiklerini belirtmiştir. Bugüne kadar üç edisyon başarıyla tamamlanmış, model ölçeklenebilirliğini kanıtlamıştır. Gelecekte programa düşme önleme eğitimleri ve beslenme danışmanlığı modüllerinin eklenmesi planlanmaktadır. Deneyim, özellikle Trento'nun kültürel ve doğal peyzajına entegre edilmesi sayesinde hem sağlıklı yaşlanmaya hem de topluluk içi dayanışmaya uzun vadeli katkılar sunmaktadır.

BİYO-SAĞLIKLI PARKLAR

YER: Valencia, İspanya

TARİH: 2016 NÜFUS: 791.632 - %25.9

- PROJE ADI** Bio-Healthy Parks
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

Valensiya Belediyesi, 2016'dan bu yana 60 yaş üstü bireylerin ücretsiz ve güvenli fiziksel aktiviteye erişimini artırmak amacıyla kent genelinde biyo-sağlıklı parklar kurmaktadır. Programın çıkış noktası, yaşlılarda düşme riski, hareketsizlik ve kronik hastalık yükünü azaltma ihtiyacıdır. Son yıllarda mevcut ağa sekiz yeni park eklenmiş ve proje kent genelinde yaygınlaştırılmıştır.

Parklarda dengeyi, koordinasyonu, gücü ve esnekliği geliştiren kademeli egzersiz istasyonları bulunmaktadır. Tasarım kararları mahalle profiline göre özelleştirilmektedir ve istasyonlar yaşlı fizyolojisine uygun hareketler içerecek şekilde düzenlenmektedir. Yenilikçi yaklaşım, egzersizin kamusal parklara

entegre edilmesi ve yaşlıların günlük yaşam rutinine doğal biçimde dahil edilmesidir. Kurulum ve işletme belediye bütçesiyle yürütülmekte, bakım-onarım gerektiğinde ilgili birimlerce sağlanmaktadır.

Beklenen sonuçlar arasında düzenli fiziksel aktiviteye katılımın artması, mobilitenin korunması ve sağlık göstergelerinde iyileşme yer almaktadır. İzleme sürecinde kullanıcı sayacı, memnuniyet anketleri ve öz-bildirimli sağlık verilerinin değerlendirilmesi önerilmektedir. Gelecek planları arasında yaşlı merkezlerine yeni parkların kurulması bulunmaktadır. Model, ılıman iklimli kentlerde düşük maliyetle sürdürülebilir, kolay uyarlanabilir bir iyi uygulama örneğidir.

KAYNAK: DSO. Bio-healthy parks [Biyo-sağlıklı parklar] <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/bio-healthy-parks/>

İYİ YAŞA, UZUN YAŞA

YER: Clarence City, Avustralya

TARİH: 2014 NÜFUS: 55.000 - %19

- PROJE ADI** Live Well Live Long Program
HEDEF GRUP Kronik sağlık sorunları veya engeli olan yaşlı bireyler
BEKLENTİ Öğrenmek, gelişim ve karar verme

2014 yılında başlatılan İyi Yaşa, Uzun Yaşa programı, Clarence Belediyesi'nin yaş dostu kent stratejisi kapsamında hayata geçirilmiştir. Programın temel amacı, yaşlı bireylerin sağlıklı yaşam alışkanlıklarını desteklemek, kronik hastalıkların önlenmesini sağlamak ve sosyal katılımı artırmaktır.

Yerel sağlık otoriteleri, STK'lar ve gönüllüler işbirliğiyle yürütülen program; beslenme, egzersiz, ruh sağlığı, kronik hastalık yönetimi ve toplumsal katılım gibi konularda eğitimler sunmaktadır. Program dizileri 10-12 hafta sürmektedir ve grup çalışmalarıyla, uygulamalı egzersizlerle ve interaktif oturumlarla desteklenmektedir.

Katılımcılar, programdan sonra düzenli egzersiz yapmaya başlamış, beslenme alışkanlıklarını iyileştirmiş ve sosyal ilişkiler geliştirmişlerdir. Geri bildirimler, oturumların bilgilendirici ve motive edici olduğunu göstermektedir. Program, sosyal izolasyonu azaltmış ve yaşlıların sağlık konusunda öz yeterliliklerini artırmıştır.

Belediye, gelecekte programı çevrimiçi kaynaklarla desteklemeyi, yeni konu başlıkları eklemeyi ve daha geniş kitlelere ulaşmayı planlamaktadır. Program, düşük maliyetli, yüksek etki potansiyeliyle diğer yaş dostu kent girişimleriyle de entegre edilmektedir.

KAYNAKLAR: DSÖ. Live well live long program [iyi yaşı, uzun yaşı programı]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/live-well-live-long-program/>
 Tasmanian Department of Health. Live Well Live Long: Pathways for change [iyi yaşı uzun yaşı: Değişim için yollar]. <https://www.health.tas.gov.au/news/articles/live-well-live-long-pathways-change>
 Clarence City Council. Clarence City Council [Clarence Belediyesi]. <https://www.ccc.tas.gov.au>

65 YAŞ ÜSTÜ TUR ROTALARI

YER: Porto, Portekiz

TARİH: 2018 NÜFUS: 231.962 - %26

- PROJE ADI** O Porto é Lindo - Roteiros Turísticos 65+
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Hareketlilik

Porto Belediyesi, 2018 yılında başlattığı Porto é Lindo programıyla, yaşlı bireylerin kent yaşamına aktif katılımını artırmayı, sosyal izolasyonu azaltmayı ve sağlıklı yaşlanmayı desteklemeyi hedeflemiştir. Porto'da 65 yaş üstü nüfusun giderek artması, yaşlıların kültürel hayata erişimlerinde karşılaştıkları zorluklar ve fiziksel hareketsizlik, bu programın temel çıkış noktasını oluşturmuştur. Proje, tekil ve sürekli bir uygulama olup her yıl düzenli olarak geliştirilmektedir.

Program çerçevesinde uzman rehberler eşliğinde haftalık turlar düzenlenmekte ve kentin tarihi, kültürel ve doğal güzelliklerini kapsayan tematik rotalar takip edilmektedir. Rotaların belirlenme sürecine yaşlıların doğrudan katılımı sağlanmış, onların öneri ve talepleri doğrultusunda güzergâhlar şekillendirilmiştir. Böylece etkinliklerin erişilebilirliği ve yaş dostu özellikleri garanti altına alınmıştır. Katılımcılar hem güvenli ulaşım hizmetlerinden faydalanmakta hem de sosyal bağlarını güçlendirecek grup etkinliklerine dahil olmaktadır.

2019'da yapılan değerlendirmede, programa katılan 2.000'den fazla yaşlının büyük çoğunluğu uygulamayı "mükemmel" olarak değerlendirmiştir. Katılımcılar arasında sosyal ilişkilerin güçlendiği, fiziksel hareketliliğin arttığı ve kente aidiyet duygusunun pekiştiği gözlemlenmiştir. Program aynı zamanda Porto'nun

kültürel mirasının yaşlı kuşaklarla paylaşılmasına ve toplumsal kapsayıcılığın güçlenmesine katkıda bulunmuştur.

Belediye, programın başarısını temel alarak yeni tematik rotaların eklenmesini, katılımcı sayısının artırılmasını ve özellikle kırsal kesimde yaşayan yaşlıların da bu etkinliklere dahil edilmesini planlamaktadır. En önemli zorluk ise programın sürdürülebilirliğini sağlamak ve katılımcı ilgisini uzun vadede canlı tutmaktır.

KAYNAKLAR: DSÖ. O Porto é Lindo - Roteiros turísticos 65+ [O Porto é Lindo - 65+ tur rotaları]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/o-porto-e-lindo-roteiros-turisticos-65/>
 Câmara Municipal do Porto. Pessoas idosas - O Porto é Lindo [Yaşlılar - O Porto é Lindo]. <https://coesasocial.cm-porto.pt/pessoas-idosas/o-porto-e-lindo>

EGZERSİZ TERAPİSİ VIDEO SERİSİ

YER: Cleveland, Amerika Birleşik Devletleri
TARİH: 2015 NÜFUS: 390.113 - %17.8

PROJE ADI Thrive Where You Are - An Exercise Therapy Video Series for Older Adults
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Hareketlilik

Cleveland'da 2015'te başlatılan Egzersiz Terapisi Video Serisi girişimi, evde yaşayan ya da hareket kabiliyeti sınırlı yaşlıların güvenli egzersize erişimini artırmayı hedefleyen bir pilot çalışmadır. Proje, günlük yaşam aktivitelerinde kullanılan kas gruplarını güçlendiren, yatakta, sandalyede veya ayakta uygulanabilecek egzersizleri içeren video serileriyle, "duvarsız yaşlı merkezi" anlayışını hayata geçirmektedir.

Program, Cleveland State University (CSU) liderliğinde ve Cleveland Yaşlanma Dairesi'nin katkısıyla yürütülmektedir. Yaşlı bireyler, CSU öğrencileriyle birlikte tasarım ve uygulama süreçlerine katılmış, evde hangi hareketlerin faydalı olacağına dair görüşlerini paylaşmış ve farklı ev ortamlarında çekimlere bizzat katılmıştır. Videolar, belediyenin TV20 kanalı ve

sosyal medya üzerinden yayımlanmakta, her bölüm sonunda izleyiciler kentin diğer yaşlı dostu hizmetlerine yönlendirilmektedir. Proje, sınırlı bütçesine rağmen belediyenin ücretsiz videograf desteğiyle hayata geçirilmiş, öğrencilere temel eğitim verilerek sahaya hazırlık yapılmıştır.

Henüz resmî bir etki analizi bulunmamakla birlikte, evde egzersiz yapma alışkanlığı kazandırması ve öz-yeterliliği artırması beklenmektedir. Gelecek planları arasında video serisinin daha geniş kitlelere ulaştırılması ve çekim sürecinde yaşanan zorluklardan öğrenilen derslerle yeni içerikler üretilmesi vardır. Model, yaşlı merkezleri hizmetlerini eve taşıyan yaklaşımıyla başka kentlere de kolayca uyarlanabilir.

KAYNAK: DSO. Thrive Where You Are - An Exercise Therapy Video Series for Older Adults [Bulunduğun yerde geliş: Yaşlılar için egzersiz terapisi video serisi]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/thrive-where-you-are-an-exercise-therapy-video-series-for-older-adults/>

YÜRÜYÜŞ RALLİSİ

YER: Oslo, Norveç - Göteborg, İsveç
TARİH: 2017 - 2019 NÜFUS: 624.000 - %11

PROJE ADI Walker Rally
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Hareketlilik

Yürüyüş Rallisi, 2017'den itibaren Oslo'da, 2019'dan itibaren ise Göteborg'da yaşlıların yürüteç, baston veya tekerlekli sandalye ile katılabildiği kapsayıcı bir etkinlik olarak düzenlenmektedir. Temel amaç, yaşlıların şehir merkezlerini ve kamusal parkları aktif biçimde kullanmalarını sağlamak, fiziksel aktiviteyi teşvik etmek ve sosyal izolasyonu azaltmaktır. Etkinlik aynı zamanda kuşaklar arası etkileşimi güçlendirerek yaşlılıkta hareketliliğin mümkün ve değerli olduğu mesajını topluma aktarmaktadır.

KAYNAKLAR: DSO. Walker rally [Yürüyüş rallisi]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/walker-rally/>
DSO. Walker rally in Tradgardsforeningen Central Park in Gothenburg [Göteborg Tradgardsforeningen Merkez Park'ında yürüyüş rallisi]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/walker-rally-in-tradgardsforeningen-central-park-in-göteborg/>

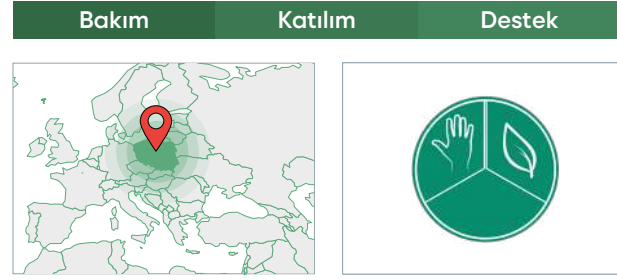
Oslo'da etkinlik, belediye liderliğinde ve sağlık odaklı STK'larla işbirliği içinde organize edilmektedir. Genç sağlık asistanı adayları katılımcılara eşlik ederken, emekli polislerden oluşan "senior patrol" güvenliği sağlamaktadır. Katılımcılar hem parkuru tamamlamakta hem de "en iyi süslenmiş yürüteç" yarışmasıyla eğlenceli bir deneyim yaşamaktadır. Göteborg'da ise organizasyon Tradgardsforeningen Park'ında yapılmakta, belediye ve sivil toplum kuruluşları lojistik destek sunmaktadır.

Etkinlik yıllar içinde artan katılımcı sayısı ile sosyal bir gelenek hâline gelmiştir. Oslo'da yaşlıların şehir merkezine erişim kaygıları azalmış, Göteborg'da ise uzun süredir parka gitmeyen yaşlıların mekânı yeniden keşfetmeleri sağlanmıştır. Etkinlik organizasyonunda karşılaşılan başlıca zorluk, tanıtım ve katılımcı çekme olmuştur. Gelecek planları arasında etkinliğin ölçeklenmesi, yerel işletmelerle daha fazla işbirliği yapılması ve yaşlıların planlama süreçlerine daha yoğun katılımı yer almaktadır.

KISA SÜRELİ BAKIM PROGRAMI

YER: Stargard, Polonya

TARİH: 2023 NÜFUS: 65.685 - %24

- PROJE ADI** Respite Care Programme
- HEDEF GRUP** Kronik sağlık sorunları veya engeli olan yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** Temel ihtiyaçların karşılanması

Stargard Belediyesi, bakım verenlerin dinlenme ihtiyacı ile bakım alan yaşlıların güvenli ve kısa süreli bakım hizmetine erişim sorununu çözmek amacıyla 2023 yılında Kısa Süreli Bakım Programı'nı hayata geçirmiştir. Bu program, kentin yaşlı dostu stratejisinde önemli bir yer edinmiştir.

Belediyeye ait bir daire yenilenerek engelli erişimine uygun hâle getirilmiş, dört kişilik kapasiteyle 24 saat kesintisiz bakım hizmeti sunulmaya başlanmıştır. Başvurular Belediye Sosyal Yardım Merkezi aracılığıyla alınırken, program açık çağrı yoluyla seçilen Szezecin Golden Age Association tarafından yürütülmektedir.

Tadilat çalışmaları Avrupa Birliği fonlarıyla finanse edilmiş, bakım hizmetleri ise Bakanlığın Dayanışma Fonu desteğiyle karşılanmaktadır.

İlk etapta on bir kişi bu hizmetten faydalanmıştır. Ev ortamını andıran düzenleme, yaşlıların kendilerini daha rahat hissetmesini sağlamıştır. Resmî etki analizi henüz yapılmamış olsa da geri bildirimler oldukça olumlu olmuştur. Programın sürdürülebilirliği, güven inşa edilmesi ve yüksek işletme maliyetlerinin karşılanabilmesine bağlı görülmektedir. Gelecek planlarında kapasite artırılmakta ve sürekliliğin güvence altına alınması öne çıkmaktadır.

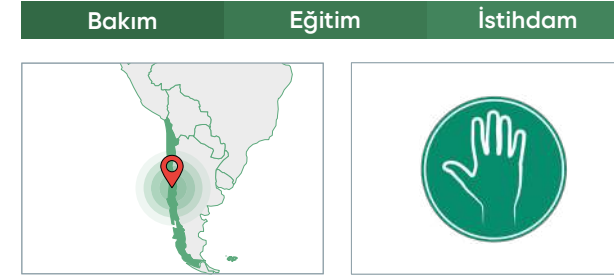

KAYNAK: DSO. Respite care programme [Kısa süreli bakım programı]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/respite-care-programme/>

BAKICI EĞİTİM PROGRAMI

YER: Maipú City, Şili

TARİH: 2022 NÜFUS: 521.627 - %15

- PROJE ADI** Programa de formación de cuidadores/as
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Temel ihtiyaçların karşılanması

2022'de Maipú Belediyesi ile AIEP Meslek Enstitüsü arasında kamu-özel ortaklığı ile başlatılan program, yereldeki bakım insan gücü açığını kapatmayı ve istihdam yaratmayı hedeflemektedir. Belediye bakım merkezinde yürütülen programda, 18 oturumluk eğitimler sonunda katılımcılara sertifika verilmektedir. Programdan ilk iki dönemde 80 kişi mezun olmuş, üçüncü dönemin planlaması tamamlanmıştır.

Müfredat gerontoloji ve geriatri temelli olup teori ve pratik uygulamaları kapsamaktadır. Hedef kitle, komşular ve yaşlı bakım kurumlarında çalışan per-

soneldir. Programın yenilikçi yönü, mahalle sakinleri ile kurumsal bakım personellerinin aynı modülde eğitilmesidir. Yaşlı bireyler, ön tanı aşamasında aktif katkı sağlamışlardır.

Katılım zorlukları, özellikle kurum personelini sürece dahil etmede görülmüş, çözüm olarak etkili iletişim ve fayda odaklı tanıtım yapılmıştır. Geri bildirimler yaşlıların bakım memnuniyetinin arttığını göstermektedir. Gelecekte yeni edisyonlarla programın kapsamı genişletilecek, ölçümde sertifikasyon sonrası istihdam ve bakım kalitesi göstergeleri kullanılacaktır.

KAYNAKLAR: DSO. Programa de formación de cuidadores/as [Bakıcı eğitim programı]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/programa-de-formacion-de-cuidadores-as/>
Ilustre Municipalidad de Maipú. Inicia séptima versión del programa de formación de cuidadoras/es de personas mayores [Yaşlı bakıcıların eğitimi programının yedinci versiyonu başlıyor].
Municipalidad de Maipú. <https://www.municipalidadmaipu.cl/noticias/publicacion/951/inici-s-ptima-versi-n-del-programa-de-formaci-n-de-cuidadoras-es-de-personas-mayores>

BAKICI DESTEK MODELİ VE PSİKO-EĞİTİM PROGRAMI

YER: Wan Chai, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi

TARİH: 2020 NÜFUS: 150.900 - %24

- PROJE ADI** Caregiver Support Model and Psycho-Education Programme
HEDEF GRUP Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

Wan Chai Metodist Yaşlılara Hizmet Merkezi tarafından 2020'de başlatılan program, aile bakıcılarının bilgi ve becerilerini artırarak bakım yükünü hafifletmeyi hedefler. Programın finansmanı Simon K. Y. Lee Elderly Fund tarafından sağlanmış, Hong Kong Şehir Üniversitesi ve Wan Chai Bölge Konseyi ise teknik destek sunmuştur. Programa, 60 yaş ve üzeri bireylere günlük yaşam aktivitelerinde (ADL/IADL) destek sağlayan birincil aile bakıcıları dahil edilmiştir.

Program kapsamında gerçekleştirilen eğitimler, grup oturumları ve deneyim paylaşımına dayalıdır. İçerikte stres yönetimi, öz bakım, iletişim becerileri, bakım teknikleri ve destek kaynakları yer alır. Süreçte deneyimli bakıcılar mentorluk görevini üstlenmiş, pandemi döneminde çevrimiçi oturumlarla destek grupları sürdürülmüştür. Ayrıca tablet cihazlar dağıtılmış ve bilgi-iletişim teknolojileri programın ayrılmaz parçası haline getirilmiştir.

Katılımcılar, programın desteği ile öz değerlerini fark ettiklerini, bakım deneyiminde yalnız hissetmediklerini ve bilgiyle güçlendiklerini belirtmişlerdir. Bazıları ise paylaşım konusundaki isteksizlikleri nedeniyle programı yarıda bırakmışlardır. Bununla birlikte program ile ilgili genel memnuniyet yüksektir. Programın en

büyük yeniliği, duygusal destek ile pratik becerileri aynı çatı altında buluşturmasıdır.

Kaynak sınırlamaları nedeniyle program tekrarlanmayacak olsa da, dijital araçların ve mentorluk sisteminin normal hizmetlere entegre edilmesi planlanmaktadır. Model, bakım verenlerin güçlenmesi yoluyla yaşlıların yaşam kalitesini artırmayı amaçlayan etkili bir iyi uygulama örneği sunmaktadır.

KAYNAKLAR: DSO, Caregiver support model and psycho-education programme [Bakıcı destek modeli ve psiko-eğitim programı]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/atp/caregiver-support-model-psycho-education-programme/>
 VAL-Connect, Caregiver support model [Bakıcı destek modeli]. <https://val-connect.aifo.io/clinical-trials/listings/5506/caregiver-support-model/>
 MedPath, NCT04272918 - Caregiver support model & psycho-education program [NCT04272918 - Bakıcı destek modeli ve psiko-eğitim programı]. <https://trial.medpath.com/clinical-trial/5d788b06e15ea45/not04272918-caregiver-support-model-psycho-education-program>

YAŞLILAR İÇİN MAHALLE BAKIM PLANI

YER: Merkez ve Batı Bölgesi, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi

TARİH: 2018 NÜFUS: 248.600 - %15.1

- PROJE ADI** JCAFC Neighbourhood Care Scheme for Elderly Carers
HEDEF GRUP Kırılgan yaşlı bireyler
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

2018'de Hong Kong'un Central and Western District bölgesinde başlatılan Yaşlılar için Mahalle Bakım Planı, yalnız yaşayan yaşlılar ve bakım veren çiftlerin sosyal katılımını güçlendirmeyi amaçlayan bir mahalle bakım programıdır. Proje, Caritas liderliğinde, Hong Kong Jockey Club Charities Trust (JCAFC) finansmanı ile yürütülmüştür.

Program kapsamında 1.372 haneye ulaşılarak 86 yaşlıya değerlendirme, ev ziyareti ve hizmet yönlendirmesi yapılmıştır. 41 gönüllü "Mahalle Bakım Elçisi" eğitilerek düzenli ziyaretlere başlamış, bakım verenler için ruh sağlığı ve bakım becerisi atölyeleri düzen-

lenmiştir. Ayrıca 4.000 bilgilendirici kitapçık dağıtılarak yaşlı dostu kent kültürünün yaygınlaştırılması sağlanmıştır. HKU Sau Po Centre on Ageing bağımsız değerlendirmeyi yürütmüş ve yaşlılar süreçte hem katılımcı hem de gönüllü olarak yer almıştır.

Sonuçlar oldukça olumludur. Katılımcıların %87,5'i sosyal katılımın arttığını belirtirken memnuniyet oranı %81,3, tavsiye oranı ise %100'dür. Gelecek planlarında, kaynakların artırılması ve konut içi küçük erişilebilirlik iyileştirmeleri yer almaktadır. Model, topluluk katılımını önceleyen aşağıdan yukarı bakım yaklaşımıyla öne çıkmaktadır.

KAYNAKLAR: DSO, JCAFC Neighbourhood Care Scheme for Elderly Carers [Yaşlı bakım verenler için JCAFC mahalle bakım planı]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/atp/jcfdc-neighbourhood-care-scheme-for-elderly-carers/>

BAKIM ODAKLI MÜDAHALE

YER: Islands District, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi

TARİH: 2018 NÜFUS: 156.800 - %15

Bakım	Katılım	Dayanışma
-------	---------	-----------

- PROJE ADI** Tung Chung Care Action
- HEDEF GRUP** Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** İlişkiler kurma ve sürdürme

Hong Kong'un Islands District bölgesinde 2018'de başlatılan Bakım Odaklı Müdahale çalışmaları, uzak bölgelerde yaşayan yaşlıların sosyal katılımını artırmak ve ruh sağlığını desteklemek amacıyla tasarlanmış çok ayaklı bir toplum programıdır. Hedef, "bakım elçileri" yetiştirilerek erken dönemde duygusal destek sağlamak ve ihtiyaç sahiplerini doğru hizmetlere yönlendirmektir.

Yerel yönetim liderliğinde ve Islands District Konseyi desteğiyle uygulanan programda, STK'lar ve sağlık kurumları önemli rol oynamıştır. 2018'de yaklaşık 300 hane ziyareti yapılmış, sonraki yıllarda 2. ve 3. fazlara geçilerek program genişletilmiştir. Yaşlılar,

başlangıç değerlendirmelerinde görüşmeci olarak yer almış, bazıları da bakım elçisi rolüyle sürece katılmıştır. Gizlilik gerekçesiyle bazı sitelerde ev ziyaretleri sınırlandırıldığında, elçiler sokak standlarıyla ve yönlendirme mekanizmalarıyla erişimi sürdürmüştür. Ayrıca bölgedeki hastaneler ve ruh sağlığı kuruluşları tarafından seminerler düzenlenmiştir.

Programın değerlendirmesi olumlu olmuş, katılımcıların ruh sağlığına dair bilinçlenmelerinin ve baş etme becerilerinin arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca, kamu kurumları, okullar, hastaneler ve özel sektör arasında kalıcı bir işbirliği ağı kurulmuştur.

DİJİTAL UÇURUMUN KAPATILMASI VE COVID PASAPORTU DESTEĞİ

YER: Sabadell, İspanya

TARİH: 2021 NÜFUS: 215.760 - %24.02

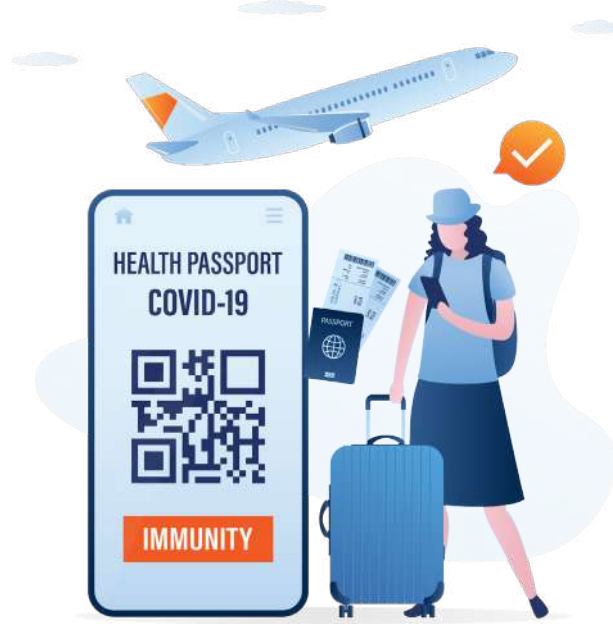
- PROJE ADI** Suport escaletxa digital i passaport COVID / Apoyo brecha digital y pasaporte COVID
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** İlişkiler kurma ve sürdürülebilirlik

2021 yılında Sabadell Belediyesi ile Sivil Vallès Oreneta Vakfı işbirliğiyle başlatılan program, yaşlı bireylerin dijital becerilerini geliştirmeyi ve COVID-19 dönemi boyunca kritik hâle gelen dijital hizmetlere erişimlerini kolaylaştırmayı hedeflemiştir. Özellikle aşı sertifikalarının indirilmesi ve kullanımı, yaşlıların hem sağlık sistemine erişimi hem de günlük yaşam hareketliliği için temel bir gereklilik hâline gelmiştir.

Program kapsamında yaşlı merkezlerinde ve belediye komplekslerinde ücretsiz bire bir danışmanlık ve eğitim hizmeti verilmiştir. Katılımcılar, internet kullanımı, e-posta açma, video konferans platformları, sosyal medya, çevrim içi güvenlik ve dijital kimlik konularında destek almıştır. COVID-19 sürecinde ise belediye, "Pasaporte COVID" sertifikasına erişim için yedi ayrı destek noktası kurmuş, bu noktalar belediye kütüphaneleri ve yaşlı komplekslerinde hizmet vermiştir. Burada, katılımcılara mobil cihazlara sertifika indirme, sağlık platformuna kayıt olma ve belgeyi kullanma konularında rehberlik sağlanmıştır.

Yerel sivil destek ekipleri farklı bölgelerde saha desteği sunarak erişim imkânlarını artırmıştır. Program sayesinde yüzlerce yaşlı, dijital hizmetlere erişimde güçlenmiştir. Böylece, sosyal dışlanma riski azalmış ve günlük yaşamlarını kolaylaştıracak dijital yetkinlikler kazanmışlardır. Geri bildirimler, hizmetin özellikle erişilebilirliği ve kişiselleştirilmiş rehberliği nedeniyle yüksek memnuniyetle karşılandığını göstermektedir.

Programın önümüzdeki dönemde, dijital dönüşüm sürecinde yaşlılara yönelik kapsayıcı bir model olarak sürdürülmesi ve daha fazla mahalleye yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

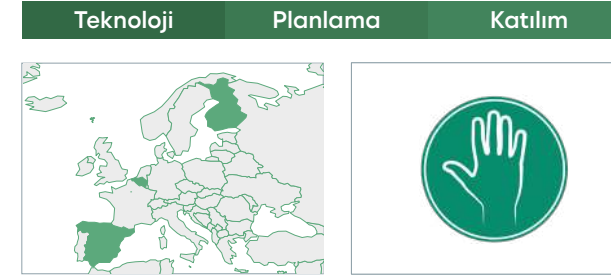
KAYNAKLAR: Ajuntament de Sabadell. Bona acollida del dispositiu que ajuda a descarregar el passaport COVID a la gent gran [Yaşlılara COVID pasaportunu indirmede yardımcı olan düzenek büyük ilgi gördü], <https://web.sabadell.cat/actualitat/notis/item/bona-acollida-del-dispositiu-que-ajuda-a-descarregar-el-passaport-covid-a-la-gent-gran>

DSO. Suport escaletxa digital i passaport COVID / Apoyo brecha digital y pasaporte COVID [Dijital uçurum desteği ve COVID pasaportu], <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/support-escaletxa-digital-i-passaport-covid-apoyo-brecha-digital-y-pasaporte-covid/>

YAŞ DOSTU KENTLER: URBANAGE

YER: Flanders, Belçika - Helsinki, Finlandiya - Santander, İspanya

TARİH: 2021 - 2024

- PROJE ADI** Urbanage
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Öğrenme, gelişim ve karar verme

Urbanage, yaş dostu kentler yaratmak amacıyla kapsayıcı karar alma süreçlerini yenilikçi teknolojilerle destekleyen, disiplinlerarası ve çok paydaşlı bir Avrupa Birliği Horizon 2020 projesidir. Ocak 2021 ve Ocak 2024 arasında yürütülen proje, Finlandiya, Belçika, İtalya, Yunanistan, İspanya ve Birleşik Krallık'tan 12 ortağı bir araya getirmiştir. Projenin koordinasyonunu Engineering Ingegneria Informatica S.p.A., teknik koordinasyonunu ise Tecnalia yürütmüştür. Konsorsiyum; yönetilebilirlik, kamu ve özel dengesi, araştırma/yenilik deneyimi ile alanlar arası tamamlayıcılık kriterleri doğrultusunda yapılandırılmıştır.

Proje, Santander, Helsinki ve Flanders bölgelerinde pilot uygulamalarla; dijital ikizler, IoT cihazları, web hizmetleri ve uygulamalar gibi dijital araçların geliştirilmesini kapsamıştır. Yaşlı bireyler, tüm aşamalarda geri bildirimleri ile aktif olarak sürece dahil edilmiştir. Kullanılabilirlik, erişilebilirlik, güvenilirlik, kapsayıcılık ve benimseme düzeylerinin artırılması amacıyla alınan bu geri bildirimler değerlendirilmiştir. Pilotlardan elde edilen öneriler; güvenilir veri kullanımı, kişiselleştirme seçenekleri, dijital okuryazarlık eğitimleri, çevrimdışı/çevrimiçi katılımın entegrasyonu, kullanıcı deneyiminde yinelenmeli iyileştirme ve yerel yönetimlerin kapasite geliştirme ihtiyaçlarını kapsamaktadır.

Proje sonunda, elde edilen deneyimin farklı kentlere uyarlanabilmesi için çoğaltma yolları ve politika önerileri geliştirilmiştir. Bu öneriler, açık veri altyapısının güçlendirilmesi, yerel yönetimler arası veri paylaşımı, yaşlıların örgütlü yapılarla katılımının teşvik edilmesi ve kullanıcı dostu arayüz tasarımlarının önceliklendirilmesi gibi alanlara odaklanmaktadır.

KAYNAKLAR: DSO. Urbanage [Yaş dostu kentler: Urbanage], <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/urbanage/>
Urbanage. (2024). Urbanage project [Urbanage projesi], <https://www.urbanage.eu/>

SOSYAL İNOVASYON LABORATUVARI

YER: Porto, Portekiz

TARİH: 2023 NÜFUS: 231.962 - %26

- PROJE ADI** Laboratório de Inovação Social do Porto
- HEDEF GRUP** Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** Bilgi ve iletişim

Porto Belediyesi Sosyal Uyum Departmanı bünyesindeki Porto Sosyal İnovasyon Merkezi (CIS Porto) tarafından yürütülen Sosyal İnovasyon Laboratuvarı, kentin kronik veya yeni ortaya çıkan sosyal sorunlarına yönelik yenilikçi çözümler geliştirmeyi ve uygulamayı amaçlayan çok aşamalı bir destek programıdır. Program, bireyler, sivil toplum kuruluşları, sosyal girişimler ve özel sektör temsilcileri gibi farklı aktörleri bir araya getirerek sosyal inovasyonu teşvik etmektedir.

Program kapsamında, her yıl belirlenen temalar doğrultusunda (ör. yaşlı yalnızlığı, gençlerin özerk yaşama geçiş sürecindeki kırılganlık, göçmenlerin sosyal katılımı) proje çağrısına çıkılmaktadır. Katılımcılar başvurularını yaptıktan sonra dört aşamalı bir süreç izlenmektedir: başvuru ve ön seçim, bootcamp ön hızlandırma programı, iki aylık hızlandırma süreci ve altı aylık kuluçka dönemi. Bu aşamalarda ekipler, proje geliştirme, sosyal etki tasarımı, finansal sürdürülebilirlik, pilot uygulama planlama gibi konularda yoğun mentorluk ve kapasite geliştirme desteği almaktadırlar.

Seçilen projeler, belediyenin sağladığı fiziksel çalışma alanı, teknik danışmanlık, finansman yönlendirmesi ve çok sektörlü paydaş ağına erişim fırsatlarından yararlanmaktadır. Kuluçka sürecinin sonunda, pilot uygulamalar kamuya açık sunumlarla tanıtılır ve finansman ile ölçeklendirme fırsatları aranmaktadır. Bu yapı, Porto'nun sosyal girişimcilik ekosistemini güçlendirirken, yerel topluluklarda doğrudan etki yaratacak çözümler üretmektedir.

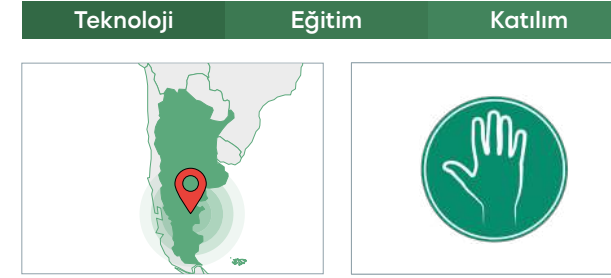

KAYNAKLAR: DSO. Laboratório de inovação social do Porto: Porto's social innovation lab [Porto Sosyal İnovasyon Laboratuvarı]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/laboratorio-de-inovacao-social-do-porto-portos-social-innovation-lab/>
Câmara Municipal do Porto. (2023). Laboratório de inovação social [Sosyal inovasyon laboratuvarı]. <https://coesaosocial.cm-porto.pt/laboratorio-de-inovacao-social/laboratorio-de-inovacao-social>

DİJİTAL ÖZERKLİK KURSU

YER: Vicente López, Arjantin

TARİH: 2023 NÜFUS: 269.420 - %23

- PROJE ADI** Curso de autonomia digital
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** İlişkiler kurma ve sürdürme

2023'te başlatılan Dijital Özerklik Kursu, dijital uçurum nedeniyle kamu hizmetlerine erişimde ve günlük yaşamda dezavantajlı kalan 60 yaş üstü bireylerin dijital becerilerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Rodríguez Ortega Belediye Geriatri Hastanesi bünyesinde, Sağlık Sekreterliği koordinasyonunda yürütülen program, ilçedeki tüm yaşlı nüfusa açıktır.

Kurs, haftalık yüz yüze oturumlar şeklinde düzenlenmektedir ve güvenli internet kullanımı, e-devlet işlemleri, mobil cihazlarla iletişim, çevrim içi ödemeler, dolandırıcılık farkındalığı gibi modüller içermektedir. Katılım, belediyenin resmi kanalları üzerinden duyurulmaktadır ve talebe bağlı olarak altı haftalık dönemler hâlinde uygulanmaktadır. İlk uygulamalarda öğretmen sayısının yetersizliği nedeniyle bire bir destek sınırlı kalmış, çözüm olarak iki yardımcı eğitmen görevlendirilmiştir.

Kursa yönelik geri bildirimler olumludur. Katılımcılar, toplulukla bağlarının güçlendiğini ve gündelik işlerini daha bağımsız şekilde yürüttüklerini belirtmiştir. Resmî etki analizi planlanmaktadır ve yılın ikinci yarısında kursun başka mahallelerde tekrarı hedeflenmektedir. İzleme için önerilen göstergeler arasında katılım sayısı, tamamlanma oranı, öz-yeterlik skorları ve tekrar katılım oranı yer almaktadır. Model, kütüphane ve yaşlı merkezleri ağına entegre edilerek kolaylıkla ölçeklenebilir.

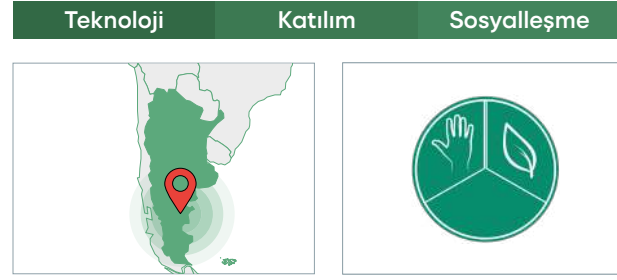

KAYNAK: DSO. Curso de autonomía digital [Dijital özerklik kursu]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/curso-de-autonomia-digital/>

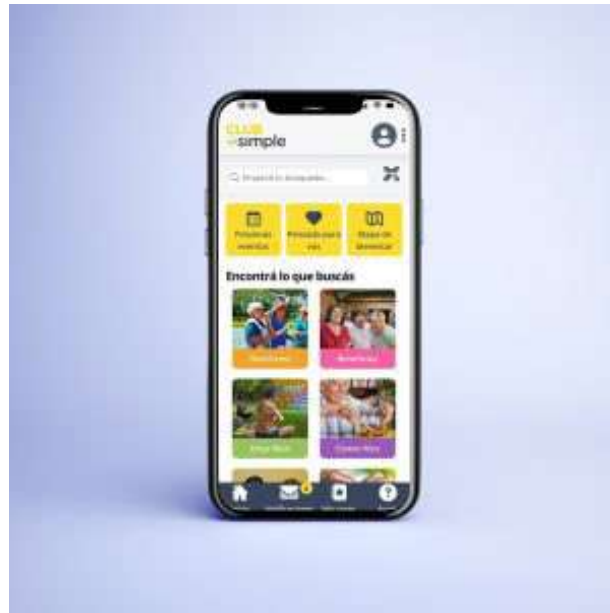
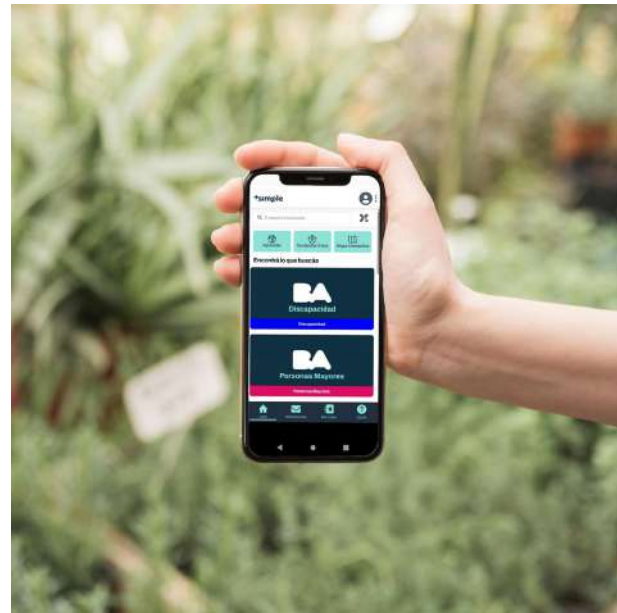
SADE KULÜP: KENT YAŞAMINA AKTİF KATILIM

YER: Buenos Aires, Arjantin

TARİH: 2023 NÜFUS: 3.120.612 - %23

- PROJE ADI** Club Simple
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** İlişkiler kurma ve sürdürme

Buenos Aires Belediyesi'nin 2023 yılında başlattığı Club +Simple platformu, 60 yaş üzeri bireylerin kent yaşamına aktif katılımını artırmayı amaçlamaktadır. Dijital kapsayıcılığı temel alan bu uygulama, yaşlılara tek noktadan atölyelere, etkinliklere, haberlere, oyunlara ve faydalı uygulamalara erişim olanağı sunmaktadır.

Program, "Bienestar Integral" girişimleriyle entegre çalışıyor ve hem web hem de mobil cihazlar üzerinden erişilebilmektedir. Kullanıcılar, kayıt olmadan genel içerikleri inceleyebilirken, kayıt olduklarında deneyimlerini kişiselleştirme imkânına sahip olmaktadır. İçerikler turizm, kültür, sağlık ve rekreasyon

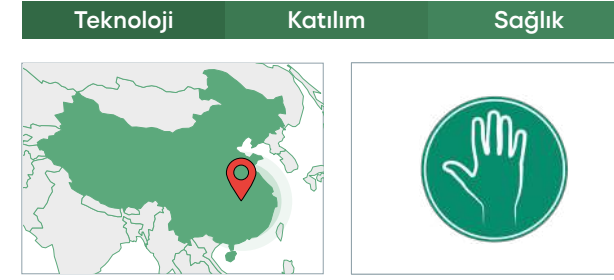
alanlarını kapsıyor. Tasarım aşamasında yaşlıların doğrudan geri bildirimleri alınarak kullanılabilirlik artırılmıştır. Ancak, arayüzün sezgisel hâle getirilmesi bu yaş grubunun dijital alışkanlıklarına uyum sağlamak açısından en önemli zorluklardan biri olmuştur.

Beklenen sonuçlar arasında sosyal katılımda artış, sağlıklı davranışların teşviki ve dijital uçurumun azaltılması yer almaktadır. Gelecekte mahalle ölçeğinde duyurular, oyunlaştırma unsurları ve erişilebilirlik iyileştirmeleriyle platformun etki gücünün artırılması planlanmaktadır.

YAŞ DOSTU ŞEHİR

YER: Kuzey Bölgesi, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi

TARİH: 2019 NÜFUS: 315.600 - %19.8

- PROJE ADI** Age-friendly city in North District
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Hareketlilik

2019'da başlatılan Kuzey Bölge girişimi, yaşlıların dijital kapsayıcılığını artırmayı ve bilgiye erişimlerini kolaylaştırmayı hedeflemiştir. Özellikle internet bağlantısı, mobil uygulamaların kullanımı ve kamusal bilgi noktalarının tanınması gibi alanlarda yaşlıların yaşadığı zorluklar, proje için çıkış noktası olmuştur. Ellen Li District Elderly Community Centre (YWCA) koordinasyonunda ve North District Council finansmanıyla yürütülen program, yerel STK'ların desteğiyle uygulanmıştır.

Yaşlılar, programda yalnız katılımcı değil, aynı zamanda içerik üreticisi olarak görev almıştır. Elçiler, dijital becerilere dair eğitimler almış; wifi erişimi, mobil güvenlik, uygulama kullanımı gibi konularda uzmanlardan destek görmüşlerdir. Ayrıca, yaşlılar "Yararlı

Bilgiler Kitapçığı'nın hazırlanmasına katkı sağlamış, saha çalışmalarıyla bilgi noktalarını haritalamış ve farklı tesislerde wifi kalitesini test etmişlerdir.

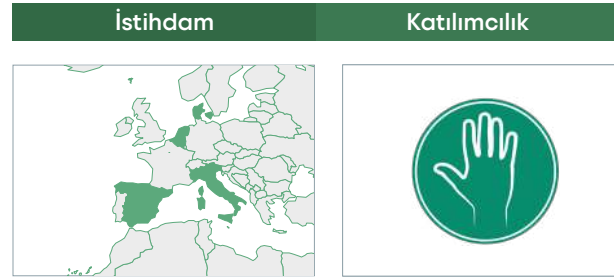
Elde edilen bulgular, 2019 yılının sonunda düzenlenen kamu forumunda paylaşılmıştır. Program, yaşlıların dijital teknolojilerle daha güvenli ve etkin bir şekilde etkileşim kurmasını sağlamış, pratikliği nedeniyle olumlu geri bildirimler almıştır. Gelecek planları arasında bilgi noktalarının standartlaştırılması, dijital erişim haritalarının hazırlanması ve düzenli elçi döngülerinin oluşturulması yer almaktadır. Ölçüm göstergeleri olarak katılım oranı, beceri kazanımı, kitapçık erişimi ve bilgiye ulaşım kolaylığı puanları önerilmektedir.

YAŞ DOSTU REHBER

YER: İspanya, Danimarka, Hollanda, İtalya, Belçika

TARİH: 2023 NÜFUS: 8.100.000.000

- PROJE ADI** Age Friendly Toolkit
- HEDEF GRUP** Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** Öğrenme, gelişim ve karar verme

Yaşlı Dostu Rehber, Avrupa'da artan yaşam süresiyle ve yaşlı nüfusun büyümesiyle birlikte kentlerde ortaya çıkan erişilebilirlik, kapsayıcılık ve yaş dostu hizmet ihtiyacına sistematik bir yanıt olarak geliştirilmiştir. Proje, özellikle "Yaş Dostu Kentler için Kapsayıcı Yaşlanma Uzmanı" [Age-Friendly Cities Professional] adıyla tanımlanan yeni bir mesleki profil oluşturarak, bu alanda çalışacak profesyonellerin bilgilerini, becerilerini ve yetkinliklerini artırmaya yönelik bir eğitim müfredatı geliştirmiştir.

Altı modülden oluşan bu müfredat; yapıllı ve akıllı çevreler, sosyal katılım, sosyal içerme ve işbirliği, istihdam ve yurttaşlık katılımı, topluluk desteği ve iletişim başlıklarını kapsamaktadır. İçerikler, DSÖ'nün yaş dostu şehirler çerçevesi ile uyumlu hazırlanmış ve vaka çalışmaları, iyi uygulama örnekleri, yerel uyarlama yöntemleriyle zenginleştirilmiştir. Eğitim, hem mesleki eğitim kurumlarının müfredatına entegre edilebilecek hem de bağımsız modüller hâlinde uygulanabilecek esneklikte tasarlanmıştır.

Çok dilli bir web tabanlı açık eğitim platformu aracılığıyla ücretsiz erişim sağlanan rehber, öğretmen-

lerden sağlık çalışanlarına, yerel yönetimlerden gönüllülere kadar geniş bir kullanıcı kitlesine hitap etmektedir. Paydaş görüşmeleri, öğrenme materyallerinin erişilebilirlik, uygulanabilirlik ve kültürel uyarlanabilirlik kriterleriyle geliştirilmesine katkıda bulunmuştur.

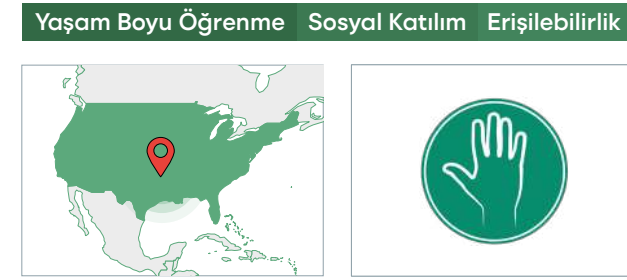
Projenin nihai amacı, yaş dostu ortamların gelişimini teşvik ederek aktif yaşlanma, toplumsal katılım, kuşaklararası dayanışma ve kapsayıcı kent politikalarının Avrupa genelinde yaygınlaştırılmasına destek olmaktadır.

YAŞAM BOYU ÖĞRENME ENSTİTÜSÜ

YER: Montclair, New Jersey, ABD

TARİH: 2016 NÜFUS: 37.699 - %17

- PROJE ADI** Montclair Institute for Lifelong Learning (The MILL)
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Öğrenme, gelişim ve karar verme

Montclair Institute for Lifelong Learning (The MILL) [Yaşam Boyu Öğrenme Enstitüsü], 2016 baharında Montclair Belediyesi'nin yaşlı hizmetleri birimi, Montclair Halk Kütüphanesi Yetişkin Okulu, Montclair Sanat Müzesi, Montclair Tarih Merkezi ve Montclair State Üniversitesi'nin ortak girişimiyle kurulmuştur. Amaç, 55 yaş ve üzeri bireylere yüksek düzeyde, altı haftalık dönemler hâlinde ücretsiz dersler sunarak onların öğrenme ve katılım motivasyonunu canlı tutmaktır. Proje, özellikle bu yaş grubunun Montclair'de yaşamaya devam etme ya da taşınma kararı aşamasında olduğuna işaret eden ihtiyaç analizinden doğmuştur. Eğitim aracılığıyla aktif vatandaşlığı desteklemek, sosyal bağları güçlendirmek ve yaşlıların topluluk içinde kalma kapasitelerini artırmak programın temel hedefleridir. Tekil bir girişim olarak başlamış ancak kısa sürede kapsamlı bir yerel politika ayağına dönüşmüştür.

İlk dönemde yedi ders açılmış, dersler kasaba genelindeki farklı mekânlara dağıtılarak farklı grupların katılımı teşvik edilmiştir. Yoğun talep üzerine, ortak kurumlar bağış kampanyaları başlatmış; "Back to School" ["Okula Dönüş"] kampanyası toplumdan 50.000 dolar toplamış ve Sağlık için Ortaklar Vakfı eş finansman sağlamıştır. Böylece ders sayısı artırılmış, Montclair Sanat Müzesi'nin mevcut programları MILL'e dâhil edilmiştir. 2017'de kayıtlar 1.926'ya, dersler 69'a ulaşmış, bu da bir önceki yıla göre %50 artış anlamına gelmiştir. Ayrıca Connections at Home NJ ve yerel televizyon iş birliğiyle güncel konular derisi canlı yayınlanmış, evde yaşayan yaşlılara erişim sağlanmıştır. Montclair YMCA'nın katılımıyla fitness dersleri de programa eklenmiştir. Program, öğrenciler ve kurum temsilcilerinden oluşan bir yuvarlak masa tarafından düzenli olarak değerlendirilmekte, kayıt yazılımı ve idari süreçler iyileştirilmektedir.

The MILL'in en somut kazanımı, yaşlıların öğrenmeye, sosyalleşmeye ve karar alma süreçlerine aktif katılımını sağlamasıdır. Katılımcı geri bildirimleri büyük

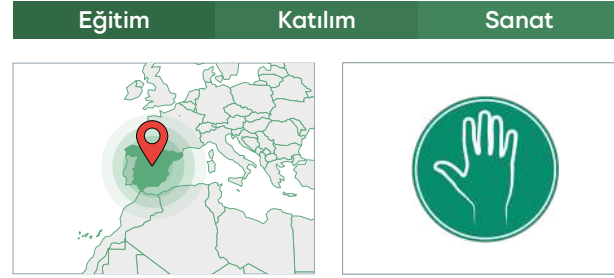
ölçüde olumludur. Evde yaşayan yaşlıların erişiminin sağlanması, dijital eşitsizliklerin azaltılması ve eğitici çeşitliliğin artması önemli başarılar arasında yer almaktadır. Zorluklar, artan talep karşısında kayıt süreçlerinin adil biçimde yönetilmesi ve bütçe kısıtlarıyla ilgilidir. Ancak yuvarlak masa mekanizması sayesinde sorunlar hızla ele alınmakta ve çözüm üretilmektedir. Gelecek planları arasında ders sayısının artırılması, dijital erişim altyapısının güçlendirilmesi ve farklı sektör ortaklarının programa daha etkin biçimde katılması yer almaktadır.

DENEYİM ATÖLYELERİ

YER: Zaragoza, İspanya

TARİH: 2013 NÜFUS: 693.229 - %25

- PROJE ADI** Talleres de la Experiencia
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Öğrenme, gelişim ve karar verme

Zaragoza Belediyesi'nin 2013'te başlattığı Deneyim Atölyeleri programı, yaşlıların birbirine bilgi aktardığı bir akran öğrenme modeline dayanmaktadır. Amaç, yaşlıların özsaygı ve özerkliklerini artırmak, bilgi paylaşımıyla sosyal bağları güçlendirmek ve aktif vatandaşlık anlayışını yaygınlaştırmaktır. Program, belediyeye bağlı 31 farklı merkezde uygulanmakta ve her yıl 300'den fazla atölye ile 5.000'in üzerinde kontenjan sunulmaktadır.

Bu atölyelerin temel özelliği, katılımcıların yalnızca öğrenici değil aynı zamanda öğretici konumunda olmalarıdır. Şu ana kadar 600'den fazla gönüllü yaşlı eğitici, deneyimlerini akranlarıyla paylaşmak üzere programa dahil olmuştur. Bu kişiler, dil öğretiminden hobiler ve el sanatlarına, resim, dans ve halk oyunlarından marangozluk ve küçük ölçekli el işleri gibi pratik becerilere kadar çok çeşitli konularda atölyeler düzenlemektedir. Her gönüllü, kendi bilgi ve deneyim alanını paylaşarak hem bireysel gelişimine katkı sağlamakta hem de topluluk içinde anlamlı bir rol üstlenmektedir.

Katılımcılar, programın sadece uygulamasına değil,

aynı zamanda geliştirilmesine ve değerlendirilmesine dahil edilmektedir. Eğitici eğitimleri ile donatılan gönüllüler, kurs içeriklerini daha etkili biçimde aktarma konusunda desteklenmektedir. Bu süreçte yaşlı bireyler, kendi ilgi alanları etrafında mikro sosyal ağlar kurmakta ve bu sayede yalnızca bilgi alışverişi değil, aynı zamanda yeni dostluklar ve topluluk bağları da ortaya çıkmaktadır. Henüz resmî bir etki analizi yapılmamış olsa da düşük maliyet ile yüksek katılım dengesi, modelin başka şehirlerde de kolayca uygulanabileceğini göstermektedir.

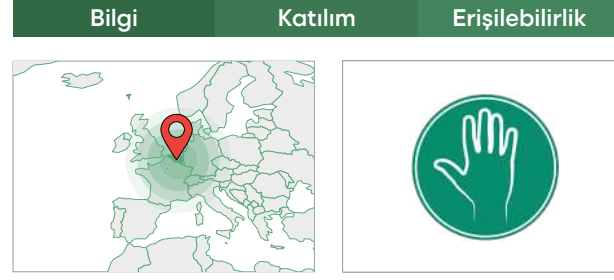

KAYNAKLAR: DSÖ. Talleres de la experiencia [Deneyim atölyeleri]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/talleres-de-la-experiencia/>

YAŞLI REHBERİ

YER: Gerpinnes, Belçika

TARİH: 2019 NÜFUS: 12.902 - %33

- PROJE ADI** Création du Guide des Aînés
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

Gerpinnes Belediyesi'nde 2019 yılında başlatılan Yaşlı Rehberi çalışması, kıdemli bireylerin günlük bilgi kaynaklarına erişimini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Kıdemliler Danışma Konseyi öncülüğünde ve Sosyal Uyum Planı'nın desteğiyle yürütülen proje, özellikle sağlık, sosyal hizmetler ve günlük yaşamla ilgili bilgilerin tek ve güncel bir kaynakta toplanmasına odaklanmaktadır.

Rehber, belediyenin daha önce yayımladığı bültenleri ve dizinleri tamamlayıcı şekilde hazırlanmıştır. İçerik doğrulaması uzun süren editöryal süreçlerle sağlanırken, Hainaut Sağlık Gözlemevi ve CPAS danışmanlığından faydalanılmıştır. Çalışma sonucunda rehber hem basılı hem de çevrimiçi erişime açılmıştır. Ayrıca PCS web sayfası üzerinden yaşlılara yönelik dijital kapsayıcılık etkinliklerine ve bilişim kurslarına yönlendirmeler de sağlanmıştır. Projenin en zorlu yönü, hızla değişen iletişim ve hizmet bilgilerinin sürekli güncel tutulması olmuştur.

Yaşlı Rehberi, hizmetlere erişimi kolaylaştırarak kıdemlilerin bilinçli karar alma kapasitesini artırmıştır. Resmî bir etki analizi yapılmamış olsa da rehber düzenli olarak güncellenmekte ve geri bildirimlerle geliştirilmektedir. Uygulama, düşük maliyetli olması ve küçük belediyelerde dahi uygulanabilirliği nedeniyle iyi bir örnek olarak değerlendirilmektedir.

UYGUN FİYATLI YAŞ DOSTU VE EKOLOJİK ÇÖZÜMLER

YER: Lahey, Hollanda

TARİH: 2025 NÜFUS: 525.000 - %20

- PROJE ADI** Affordable Age and Eco-Friendly Solutions for Older Adults
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Öğrenmek, gelişim ve karar verme

Erasmus+ programı desteğiyle 2022'de başlatılan AFECO, yaşlı bireylerin ve bakım verenlerin uygun maliyetli yaş dostu ve çevre dostu çözümleri tanımasını ve uygulamasını amaçlayan çok ortaklı bir Avrupa girişimidir. Proje, yerinde yaşlanma, sosyal katılım ve çevresel sürdürülebilirlik hedeflerini bütünleştirir. AFECO Konsorsiyumu; belediyeler, üniversiteler, yaşlı dernekleri, sosyal hizmet sağlayıcılar ve özel sektör temsilcilerinden oluşur. Ortak üretim yaklaşımıyla yaşlıların bilgi ve öğrenme ihtiyaçları doğrudan içerik tasarımına yansıtılmıştır.

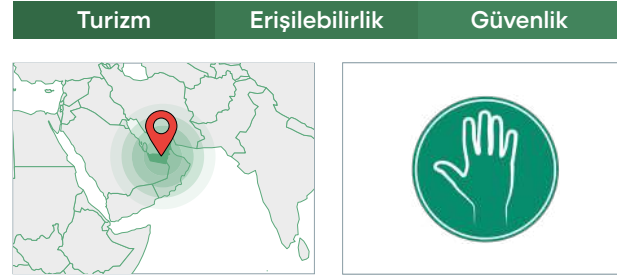
AFECO Learning Place adlı çevrimiçi platform, dokuz modülden oluşur ve adaptasyon, teknoloji, güvenlik, sağlık, finans gibi konuları kapsar. Kullanıcılar, kişiselleştirilmiş öğrenme yolları seçebilir ve "Alfi" adlı sanal asistandan destek alır. 120 yaşlı birey ve 60 bakım veren, platformun test sürecine katılmıştır.

Girişim için geri bildirimler olumlu olmuştur ve görsel içeriklerin tercih edildiği, ulusal dil altyazılarının önem taşıdığı görülmüştür. Proje, yaşlı bireylerin ev ve çevre düzenlemeleri konusunda bilgi sahibi olmasını sağlamış, uluslararası düzeyde uygulanabilir bir öğrenme modeli geliştirmiştir.

YAŞLI DOSTU OTELLER

YER: Sharjah Emirligi, Birleşik Arap Emirlikleri

TARİH: 2021 NÜFUS: 1.232.402 - %2,5

- PROJE ADI** Age-Friendly Hotels
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

Sharjah Emirligi'nde 2021 yılında başlatılan Yaşlı Dostu Oteller girişimi, turizm sektöründe erişilebilirlik ve kapsayıcılık standartlarını yükseltmeyi amaçlamaktadır. Sharjah Ticaret ve Turizm Geliştirme Otoritesi'nin Sharjah Yaş Dostu Kent Ofisi ile yürüttüğü program, 2021-2023 stratejik planına entegre edilmiştir. Bu kapsamda, otellerin fiziksel erişilebilirlik, hizmet tasarımı ve güvenlik kriterleri doğrultusunda denetlenmesi ve uygun olanlara sertifika verilmesi sağlanmaktadır.

Dünya Engelliler Birliği (WDU) tarafından verilen "Erişilebilirlik Sertifikası", yalnızca engellilere değil, yaşlı bireyler için de güvenli ve konforlu konaklama imkânı sağlayan otellere verilmektedir. Bugüne kadar dört otel bu sertifikayı almış, DoubleTree by Hilton Sharjah Waterfront Hotel & Residences örnek bir uygulama olarak öne çıkmıştır. Bu otelde erişilebilir odalar, rampalar, asansörler, yaş dostu yönlendirme sistemleri ve misafir destek programları bulunmaktadır.

Proje, yaşlı bireylerin seyahat ve turizm deneyimlerinde karşılaştıkları engelleri azaltarak sosyal katılımı, aktif yaşamı ve kuşaklar arası etkileşimi teşvik etmektedir. Ayrıca, yaş ayrımcılığıyla mücadeleye katkı sunmakta ve Sharjah'ın uluslararası düzeyde yaş dostu şehir kimliğini pekiştirmektedir.

KAYNAKLAR: DSO. Age-friendly hotels [Yaşlı dostu oteller] <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/age-friendly-hotels/#prettyPhoto>
 Zawya. Four hotels meet Sharjah age-friendly requirements [Sharjah'da dört otel yaş dostu gereklilikleri karşıladı] <https://www.zawya.com/en/business/hospitality/four-hotels-meet-sharjah-age-friendly-requirements-uf6yalbp>

70 YAŞ ÜSTÜ HİZMET

YER: Zaragoza, İspanya

TARİH: 2024 NÜFUS: 693.229

- PROJE ADI** Servicio +70 Ventanilla Preferente Para Personas Mayores
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

Zaragoza Belediyesi tarafından başlatılan 70 Yaş Üstü Hizmet - Yaşlı Bireyler için Ayrıcalıklı Hizmet Masası, 70 yaş ve üzeri vatandaşlara kamu hizmetlerine erişimde kolaylık sağlamak amacıyla geliştirilmiş yenilikçi bir girişimdir. Programın en önemli özelliği, tasarım aşamasında yaşlı bireylerin doğrudan görüşlerinin alınması ve bu sayede ihtiyaç temelli, kapsayıcı bir model oluşturulmasıdır.

Hizmet, belediye binalarında yaşlı bireylere özel ayrı hizmet masalarının açılmasını içerir. Bu masalarda randevu önceliği, bürokratik işlemlerde rehberlik ve kişiselleştirilmiş yönlendirme sağlanır. Böylece yaşlı bireylerin uzun süre bekleme, karmaşık prosedürlerle karşılaşmaları veya yanlış birime yönlendirilmeleri önlenir. Uygulamanın teknik altyapısı, dijital erişim desteği ve fiziksel mekân düzenlemeleriyle güçlendirilmiştir.

Her ne kadar program henüz kapsamlı bir etki değerlendirmesinden geçmemiş olsa da, belediye pilot uy-

gulamalardan alınan geri bildirimler doğrultusunda, programı gelecekte diğer hizmet birimlerine yaygınlaştırmayı planlamaktadır. Proje sürecinde yaşanan başlıca zorluk, belediye organizasyonunun yaşlılara özgü hizmet sunacak şekilde yeniden yapılandırılması olmuştur. Bu durum, hem insan kaynağı hem de bütçe planlaması açısından dikkatli koordinasyon gerektirmiştir.

KAYNAKLAR: DSO. Servicio +70 ventanilla preferente para personas mayores [70 yaş üstü hizmet - yaşlı bireyler için ayrıcalıklı hizmet masası] <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/servicio-70-ventanilla-preferente-para-personas-mayores/>
 Ayuntamiento de Zaragoza. Personas mayores [Yaşlı bireyler] <http://zaragoza.es/sede/portal/servicios-sociales/personas-mayores/>

TRAFİK İYİLEŞTİRME PLANI

YER: Yuen Long District, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi
TARİH: 2022 NÜFUS: 578.529 - %13.89

- PROJE ADI** Traffic improvement plan in Ngau Tam Mei
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Temel ihtiyaçların karşılanması

Yuen Long Bölgesi'ndeki uzak köyler, uzun süredir toplu taşıma yetersizliği nedeniyle sağlık, alışveriş ve sosyal hizmetlere erişimde güçlük çekmektedir. Bu durum, yaşlıların günlük yaşamını zorlaştırmakta ve "yerinde yaşlanma"yı tehdit eden bir engel oluşturmaktadır. 2022'de başlatılan Trafik İyileştirme Planı, Hong Kong Jockey Club Charities Trust finansmanı ve Salvation Army liderliğinde yürütülmüş, Lingnan Üniversitesi Asya-Pasifik Yaşlanma Araştırmaları Enstitüsü'nün teknik desteğiyle hayata geçirilmiştir.

Proje, yaşlıların "Yaşlı Dostu Kent Elçileri" olarak seçilmesi ve doğrudan toplu taşıma denetimlerine katılması açısından yenilikçidir. Katılımcılar, sabah erken saatlerde altı durakta otobüs ve minibüs sefer sıklığını, bekleme sürelerini ve yolcu deneyimlerini

kaydetmiş, aynı zamanda anketlerle toplumsal ihtiyaçları belgelemiştir. Ancak gönüllülerin bir kısmının taşınması ve erken saatlerde veri toplamanın zorluğu nedeniyle kapsam üç durakla sınırlandırılmıştır.

Yaşlıların aktif katılımı, bulguların doğrudan operatörlere ve ilçe meclisine raporlanmasını sağlamış, erişilebilirlik sorunlarının kuşak göçünü tetiklediği ortaya konmuştur. Proje, yerel ihtiyaçları kanıta dayalı şekilde görünür kılmış ve topluluk aidiyetini güçlendirmiştir. İlerleyen aşamada resmi etki analizi planlanmakta olup, önerilen göstergeler arasında zirve saat bekleme süresi, sefer sıklığı değişimi, kullanıcı memnuniyeti ve dışlanma algısı yer almaktadır. Model, kırsal ve banliyö bölgeler için uyarlanabilir bir yöntem seti sunmaktadır.

YAŞINIZ DEĞERİNİZDİR

YER: Morteau, Fransa
TARİH: 2019 NÜFUS: 7.081 - %19.10

- PROJE ADI** Et si votre âge était un avantage?
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Temel ihtiyaçların karşılanması

2019 yılında Morteau Belediyesi'nin sosyal hizmet birimi (CCAS) öncülüğünde başlatılan Yaşınız Değerinizdir projesi, yaşlı bireylerin bilgiye erişimini artırmayı, toplumsal hayata katılımını güçlendirmeyi ve yaşlılık algısını olumlu bir çerçevede sunmayı hedeflemektedir. Projenin merkezinde, 60 yaş ve üzeri bireyler için hazırlanmış kapsamlı bir bilgilendirme broşürü yer almaktadır. Broşür, sağlık ve bakım hizmetleri, sosyal destek programları, gönüllülük fırsatları, kültürel ve sportif etkinlikler gibi pek çok alanı kapsamaktadır.

İçerik, emekliler derneği temsilcilerinin ve gönüllü yaşlı bireylerin katkılarıyla belirlenmiş, böylece hangi bilgilerin gerçekten faydalı olduğuna dair doğrudan kullanıcı görüşleri dikkate alınmıştır. Her yıl güncellenen broşür, posta yoluyla tüm hanelere ulaştırılmakta ve Belediye Başkanı'nın imzalı mektubu ile kişisel bir hitapla sunulmaktadır. 2020-2021 sürümünde, etkinlik takvimi de eklenmiş, ayrıca lansman toplantısı, belediye yetkililerinin ve paydaşların katılımıyla topluluk buluşmasına dönüştürülmüştür.

Uygulama, yerelde güçlü bir etki yaratmış, birçok yaşlı birey daha önce bilmediği hizmetlerden faydalanmaya başlamıştır. Ayrıca broşürün dijital versiyonu, şehir dışında yaşayan ailelere de ulaştırılarak bakım süreçlerine destek olmuştur. Katılımcı geri bildirimleri içerik ve tasarım açısından son derece olumludur. Yıllık güncelleme ve yeniden dağıtım, bilginin güncel kalmasını sağlamaktadır ve proje, küçük ölçekli belediyeler için düşük maliyetli, yüksek etki yaratan bir iyi uygulama örneği sunmaktadır.

KAMUSAL OTURMA ALANLARI TEST PROGRAMI

YER: Rennes, Fransa

TARİH: 2015 NÜFUS: 207.178 - %18

- PROJE ADI** Le mobilier urbain au banc d'essai
HEDEF GRUP Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
BEKLENTİ Hareketlilik

2015'te Rennes'te başlatılan Kamusal Oturma Elemanları Test Programı projesi, yaşlıların kamusal alana katılımını kısıtlayan erişilemeyen oturma elemanlarına çözüm üretmeyi amaçlamaktadır. Projenin hedefi, yaşlıların sosyal hayata katılımını kolaylaştıran erişilebilir ve konforlu kamusal mobilyalar tasarlamaktır.

29 Mayıs 2015'te yaşlılar ve engellilerle birlikte farklı oturma prototiplerinin saha testleri yapılmış, elde edilen veriler kamu mobilyası şartnamesine entegre edilmiştir. Oturma yüksekliği, sırt-kol desteği, malzeme seçimi ve yerleşim gibi kriterler doğrudan kullanıcı geri bildirimleriyle belirlenmiştir. Proje, "önce kullanıcı" yaklaşımının belediye süreçlerine yerleşmesini sağlamıştır.

2018'den itibaren seçilen mobilyalar farklı mahallelere yerleştirilmiş ve uygulama olumlu değerlendirilmiştir. Somut çıktılar arasında sahadan toplanan

önerilere dayalı yeni standartların oluşması yer almaktadır. Gelecek planları, gölgelik, aydınlatma ve zemin unsurlarını da içerecek şekilde daha bütüncül sokak mobilyası tasarımlarını hayata geçirmektedir. Model, katılımcı tasarım yaklaşımıyla farklı kentlerde hızla uyarlanabilir niteliktedir.

ERİŞİM VE FONKSİYONEL İHTİYAÇLAR KAYDI

YER: St. Louis, ABD

TARİH: 2014 NÜFUS: 1.000.560 - %22.9

- PROJE ADI** Access and Functional Needs Registry
HEDEF GRUP Kırılgan yaşlı bireyler (istismar riski taşıyan veya istismara uğramış, yalnız yaşayan, yoksul vb.)
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

St. Louis County İnsan Hizmetleri Departmanı tarafından 2014'te geliştirilen Fonksiyonel İhtiyaçlar Kaydı, afet ve acil durumlarda yaşlıların, engellilerin ve geçici mobilite kısıtlılığı olan bireylerin korunmasını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Sistem, bireylerin sağlık durumu, yardımcı cihazları, bakım ilişkileri ve iletişim bilgilerini güvenli şekilde depolayan bir veri tabanına dayanmaktadır.

Sisteme kayıt gönüllülük esasına dayalıdır, başvurular telefon veya çevrim içi formlar aracılığıyla yapılmaktadır. Sağlanan bilgiler yalnız kriz yönetimi için kullanılmakta ve gizlilik Missouri Sunshine Law kapsamında özel istisnalarla korunmaktadır. Programın geliştirilmesinde, 2006'da yaşanan büyük bir fırtınada yetersiz koordinasyonun yarattığı sorunlar etkili olmuştur.

Planlama sürecinde yaşlı bireylerden doğrudan görüş alınmış, onların ihtiyaçları sistemin kapsamını şekillendirmiştir. Sistem, bireylerin güvenlik duygusunu artırmış, aynı zamanda yerel yönetimlerin kriz anında

If you need assistance during a disaster, **ST. LOUIS COUNTY** can help!

STLCO Functional Needs Registry

REGISTER:

ONLINE:
www.stlouisco.com/registry

PHONE:
 (314) 615-4426

Do you know who you or your loved ones will call in an emergency or disaster situation?

If you are a St. Louis County resident and have a functional or mobility need due to physical, cognitive, or age-related conditions, registering yourself or loved ones on the Functional Needs Registry is an excellent emergency preparedness tool.

Enrolling in the Functional Needs Registry lets emergency responders know you may need additional assistance if a community disaster strikes, and allows them to plan and respond accordingly.

Participation in the registry is **FREE** and **VOLUNTARY** and requires completing an enrollment application. Your information is **CONFIDENTIAL**.

For More Information: CORP: (314) 615-4426

daha hızlı ve hedefe yönelik müdahale yapmasına imkân tanımıştır. Henüz resmi bir etki değerlendirmesi tamamlanmamış olsa da sistemin genişletilmesi planlanmaktadır. Önümüzdeki dönemde farklı etnik topluluklara erişim, evde bakım ağlarıyla bütünleşme ve tatbikatlar ile uygulamanın test edilmesi hedeflenmektedir. Böylece sistem yalnızca kriz anında değil, önleyici toplumsal dayanıklılık çalışmalarında da kullanılabilir.

CLARENCE: YEMEKLE KURULAN BAĞLAR

YER: Clarence, Avustralya

TARİH: 2014 NÜFUS: 55.000 - %19

- PROJE ADI** Food Connections Clarence
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

Clarence City Council tarafından 2014'te başlatılan Yemekle Kurulan Bağlar programı, yaşlı bireylerin sosyal bağlarını güçlendirmeyi, sağlıklı beslenmeyi teşvik etmeyi ve kuşaklar arası etkileşimi artırmayı amaçlayan topluluk temelli bir girişimdir. Program; mahalle merkezleriyle, gönüllü kuruluşlarla ve yerel topluluklarla işbirliği içinde yürütülmektedir.

Program kapsamında yürütülen faaliyetler arasında topluluk yemekleri, kültürel mutfak etkinlikleri, yürüyüş-yemek buluşmaları, topluluk bahçeleri, gıda desteği ve demans dostu kafeler düzenlenmesi yer almaktadır. Farklı kültürel topluluklar (örneğin Bhutanlı ve Çinli yaşlılar) için özel yemek günleri düzenlenmesi, programın kapsayıcı yapısını güçlendirmiştir.

Yaşlı bireyler, programın tüm aşamalarına aktif katılmaktadır. Menülerin hazırlanması, etkinliklerin kolaylaştırılması ve gençlerle ortak atölyeler düzenlenmesi bu katılımın örneklerindendir. Düzenli geri bildirimlerle menüler geliştirilmekte, topluluk üyeleri yeni etkinliklere yönlendirilmektedir.

Bağımsız değerlendirmeler, programın sosyal izolasyonu azalttığını, topluluk aidiyetini güçlendirdiğini ve ruh sağlığı üzerinde olumlu etki yarattığını ortaya koymuştur. En büyük zorluk, ortakların motivasyonlarının farklı olmasıdır; ancak modelin toplumsal faydası yüksektir. Gelecekte programın yeni bölgelerde de uygulanması planlanmaktadır.

YAŞ DOSTU PARKLAR KONTROL LİSTESİ

YER: Londra, Kanada

TARİH: 2013 NÜFUS: 422.324 - %24

- PROJE ADI** Age Friendly Parks Checklist
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Hareketlilik

2013 yılında başlatılan "Yaş Dostu Parklar Kontrol Listesi", Londra'daki parkların yaşlı bireyler için erişilebilir, güvenli ve çekici hâle getirilmesini amaçlamaktadır. Yaşlı Dostu Londra Ağı - Açık Alanlar ve Binalar çalışma grubu, Western University öğrencileriyle işbirliği yaparak listeyi geliştirmiştir.

Süreçte, literatür taraması yapılmış, Philadelphia Age Friendly Parks Checklist incelenmiş ve 89 yaşlı bireyle anket gerçekleştirilmiştir. Bu anketler, park kullanım sıklığı ve engelleri hakkında önemli veriler sağlamıştır. Ardından 7 parkta pilot uygulama yapılmış ve kriterler Londra'nın koşullarına uyarlanmıştır.

Liste; oturma alanları, yürüyüş yolları, tuvaletler, toplu taşıma bağlantıları, güvenlik, tabelalar ve topluluk bahçeleri gibi başlıkları kapsamaktadır. Şehir personelinin desteğiyle 377 park bu kriterlere göre değerlendirilmiştir.

Yaşlı bireyler özellikle yıl boyunca açık tuvaletlerin sağlanması, daha fazla oturma alanı eklenmesi ve otopark erişiminin artırılması yönünde taleplerini iletmıştır. Katılımları, yalnızca kullanıcı olarak değil, aynı zamanda karar verici olarak projeye yansımıştır.

Programın geleceğinde, tüm parkların düzenli aralıklarla yeniden değerlendirilmesi ve ilerlemenin puanlama sistemiyle ölçülmesi hedeflenmektedir. Bu süreç, Londra'nın yaş dostu açık alan vizyonunun temel araçlarından biri hâline gelmiştir.

Access to Park	☐ Parking available within the park ☐ Parking available adjacent to the park ☐ Parking available on the street ☐ Designated accessible parking spots ☐ Designated drop-off/pick-up area ☐ Bike rack ☐ Bus stop at or near park entrance
Signage	☐ Sign with name of park ☐ By-law sign ☐ Way-finding signs to washrooms ☐ Large, clear font with high tonal contrast and sans serif font ☐ AODA signage
Safety	☐ Clear sight lines from road to amenities ☐ Cellphone reception
Water	☐ Water fountain/filling station
Garbage Cans	☐ Garbage cans - #
Shade	☐ Shade trees along parts of paths ☐ Shade trees near benches ☐ Shade trees in park ☐ Shade canopy, shelter or sun sails ☐ Shade from buildings
Other observations	

CARDIFF YAŞ DOSTU HABER BÜLTENİ

YER: Cardiff, Birleşik Krallık
TARİH: 2022 NÜFUS: 364.248 - %14

Katılım	İletişim	Bilgilendirme
---------	----------	---------------

PROJE ADI Age-Friendly Cardiff Newsletter
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

Cardiff'te yürütülen Cardiff Yaş Dostu Haber Bülteni girişimi, yaşlı bireylerin doğru, erişilebilir ve güncel bilgiye ulaşmasını sağlamak amacıyla geliştirilmiş tekil bir pilot projedir. Kentte yaşlı nüfusun artmasıyla birlikte, sağlık hizmetlerine erişim, dijital uçurum ve sosyal dışlanma sorunları daha görünür hâle gelmiştir. Özellikle sağlık iletişiminde ulusal mesajlarla yerel bağlamın birleştirilmesi kritik bir ihtiyaçtır. Bu nedenle proje, hem ulusal sağlık kurumlarının mesajlarını (örneğin RSV aşısı bilgilendirmeleri) yerel düzeye indirgeyerek aktarmakta hem de yaşlıların gündelik yaşamlarını destekleyecek pratik içerikler sunmaktadır.

Bültenin hazırlanma süreci, yerel otoriteler, kamu sağlığı kurumları ve sivil toplum aktörlerinin ortak çalışmasına dayanmaktadır. Cardiff ve Vale University Health Board ile Public Health Wales gibi kurumların katkıları, içeriklerin güvenilirliğini artırmıştır. Süreç boyunca yaşlı bireyler de geri bildirim mekanizmalarıyla sürece dahil edilmiştir. İlk sayılarda renk-kontrast sorunlarına yönelik eleştiriler alınmış ve tasarım buna göre güncellenmiştir. Finansman ve lojistik destek Cardiff Belediyesi tarafından sağlanmakta, dağıtım ağı ise kütüphaneler, bakım merkezleri ve etkinlik alanlarını kapsayacak şekilde genişletilmektedir.

Proje, yaşlı bireyler ve paydaşlardan düzenli olarak olumlu geri bildirim almakta, bültenlerin beklentiy-

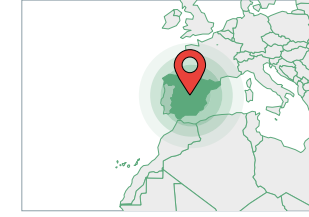
le karşılanması, sosyal içerilmenin güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Henüz resmi bir etki analizi yapılmamış olsa da, yaygın kullanım ve olumlu geri dönüşler, modelin sürdürülebilirliğini göstermektedir. Gelecek aşamada fiziksel dağıtım noktalarının artırılması ve daha sistematik geri bildirim toplama yöntemlerinin geliştirilmesi planlanmaktadır.

TOPLUM TEMELLİ MÜDAHALE PROGRAMI

YER: Bilbao, İspanya
TARİH: 2022 NÜFUS: 346.278 - %31

Topluluk	Katılım	Dayanışma
----------	---------	-----------

PROJE ADI Aukeragune - Programa de Intervención Comunitaria
HEDEF GRUP Kırılgan yaşlı bireyler
BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

Bilbao Belediyesi'nin 2022'de başlattığı Toplum Temelli Müdahale Programı, yalnız veya kırılgan durumda olan 65 yaş üstü bireylerin sosyal katılımını artırmak ve özelliklerini desteklemek için tasarlanmış bir gündüz merkezli programdır.

Merkez, doğrudan 60-80 kişiye hizmet verirken, çevredeki mahallelerde yaşayan 2.000'den fazla kişiye topluluk etkinlikleriyle erişmektedir. Sosyal çalışanlar ve topluluk bağlayıcıları, her katılımcı için kişisel müdahale rotaları hazırlamaktadır. 2023 raporlarına göre yıl boyunca 97 kişi destek almış, bu kişilerin %69'unun yalnız yaşadığı tespit edilmiştir. Programın değerlendirmesi olumlu çıkmıştır.

Program, yalnızlığı azaltan grup etkinlikleri ve mahalle bazlı işbirlikleriyle katılımcıların kendi topluluklarında güçlenmelerini sağlamaktadır. Ancak erişim eşlikçilerinin azlığı, merkeze ulaşımı zorlaştıran en

önemli sorunlardan biri olmuştur. Gelecekte gönüllü ve komşu eşlik ağlarının artırılması ve mahalle ölçeğinde modüller geliştirilmesi planlanmaktadır. İzleme ve değerlendirme süreçlerinin periyodik olarak sürdürülmesi, modelin etkinliğini güçlendirecektir.

KAYNAKLAR: Age-Friendly Cardiff (2025, Haziran). AFC Newsletter Summer 2025 [Cardiff Yaş Dostu Bülteni, Yaz 2025 Sayısı]. Elden edinilmiş kaynak: https://c3sc-my.sharepoint.com/:b/r/personal/resources_c3sc_org_uk/Documents/Website%20Resources%20Library/Website%20Posts_Images_documents/2025/June/ENGLISH%20AFC%20Newsletter%20Summer%2025.pdf?csf=1&web=1&e=Nys00n
DSO. Age-friendly Cardiff newsletter [Yaş-dostu Cardiff haber bülteni]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/age-friendly-cardiff-newsletter-2/>

KAYNAKLAR: DSO. Aukeragune - Programa de intervención comunitaria [Aukeragune - Toplum temelli müdahale programı]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/aukeragune-programa-de-intervencion-comunitaria/>
Ayuntamiento de Bilbao. Aukeragune - Programa de intervención comunitaria [Aukeragune - Toplum temelli müdahale programı] [Haber]. https://www.bilbao.eus/cs/Satellite?c=BI0_Noticia_FA&cid=1279217850514&language=es&pageid=3000005580&pagename=Bilbaonet%2FBIO_Noticia_FA%2FBIO_Noticia

YAŞ SİMÜLASYONU

YER: Ostrow Wielkopolski, Polonya

TARİH: 2024 NÜFUS: 72.000 - %23

Empati Farkındalık Katılımcılık

- PROJE ADI** Age Simulator to Better Understand the Needs of Older Persons
- HEDEF GRUP** Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** Temel ihtiyaçların karşılanması

Ostrów Wielkopolski Belediyesi tarafından 2024 yılında başlatılan "Yaş Simülasyonu" uygulaması, yaşlanma sürecinin getirdiği fiziksel ve bilişsel kısıtlılıkları deneyimleyerek empati geliştirmeyi hedefleyen yenilikçi bir farkındalık programıdır. DSÖ'nün Yaş Dostu Uygulamalar [Age-Friendly Practices] veri tabanında da yer alan bu girişim, özellikle genç nesillerin yaşlı bireylerin günlük yaşamda karşılaştıkları engelleri daha iyi anlamalarını sağlamayı amaçlamaktadır.

Uygulama kapsamında katılımcılar; eklem hareketlerini kısıtlayan özel giysiler, görme bozukluğunu taklit eden gözlükler, işitme kaybını yansıtan kulaklıklar ve ağırlık ekleri gibi ekipmanlarla donatılmaktadır. Merdiven çıkma, oturup kalkma, küçük nesneleri kavrama gibi sıradan aktiviteler simülör sayesinde zorlaşmaktadır ve bu durum, yaşlı bireylerin günlük hayatlarında karşılaştıkları görünmez engelleri somut bir deneyim hâline getirmektedir.

KAYNAKLAR: DSÖ. Age simulator to better understand the needs of older persons [Yaşlı bireylerin ihtiyaçlarını daha iyi anlamak için yaş simülörü]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/aip/age-simulator-to-better-understand-the-needs-of-older-persons/>
Urząd Miejski w Ostrowie Wielkopolskim. (2024). Szkolenie z symulatorem starości dla NGO [STK için yaşlılık simülörü eğitim]. <https://umostrow.pl/aktualnosci/szkolenie-z-symulatorem-starosci-dla-ngo.html>
Z wielkopolski24. (2024). Zrozumieć seniora: warsztaty z symulatorem starości w Ostrowie Wielkopolskim [Yaşlıyı anlamak: Ostrow Wielkopolski'de yaşlılık simülörü atölyesi]. <https://zwielkopolski24.pl/wiadomosci/zrozumiec-seniora-warsztaty-z-symulatorem-starosci-w-ostrowie-wielkopolskim/r/DHLXcFWDH6Mw5FQ679>

Program, yalnız genç öğrencilerle sınırlı olmayıp, sağlık çalışanları, bakıcılar ve sivil toplum kuruluşları için de uygulanabilir niteliktedir. Böylece yaşlılarla doğrudan çalışan profesyonellerin hizmet sunumunda daha duyarlı ve kapsayıcı bir yaklaşım geliştirmeleri hedeflenmektedir. Katılımcı geri bildirimleri, simülörün güçlü bir empati aracı olduğunu ve toplumsal yaşlanmaya dair farkındalığı belirgin şekilde artırdığını ortaya koymuştur.

Yaş Simülatörü, Ostrow Wielkopolski'nin Senior+ Evi, telebakım hizmetleri ve ücretsiz aşılama kampanyaları gibi mevcut yaş dostu politikalarını tamamlayan bir girişim olarak, kentin kapsayıcı ve sürdürülebilir yaşlanma vizyonunu desteklemektedir.

MUTFAK ANILARI

YER: Mataró, İspanya

TARİH: 2021 NÜFUS: 125.631 - %22.12

Gastronomi Katılımcılık Kültür

- PROJE ADI** Memorias Culinarias
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** İlişkiler kurma ve sürdürme

Mutfak Anıları, İspanya'nın Mataró kentinde Ajuntament de Mataró'nun Yaşlılar Programı ile Sağlık Departmanı işbirliğinde yürütülen, yerel gastronomi kültürünü yaşatmayı ve kuşaklar arası bağı güçlendirmeyi amaçlayan bir girişimdir. Proje, her yıl belirlenen bir ana gıda üzerinden yaşlı bireylerin kendi tariflerini paylaşmaları, bu tariflerin derlenerek basılı bir yemek kitabında yayımlanması ve toplu bir sunum etkinliği ile kamuya tanıtılması esasına dayanmaktadır.

Proje kapsamında, yaşlı bireyler, temel malzemenin seçimine katkı sağlayarak, tariflerini göndererek ve tanıtım etkinliklerine katılarak uygulamanın her aşamasında aktif rol almaktadır. Her yıl, hem sunulan tarif sayısında hem de etkinlikte yer alan kişi sayısında

düzenli bir yükseliş gözlenmektedir. Projenin temel maliyetini yemek kitabının basımı oluşturmaktadır.

Etkinlik, yerel gastronomiyi belgeleyen bir toplumsal hafıza çalışması olmasının yanı sıra, yaşlı bireylerin sosyal katılımını güçlendiren, kendilerini ifade etme ve bilgi aktarma fırsatı sunan bir platform işlevi görmektedir. Her yıl geri bildirimler doğrultusunda iyileştirmeler yapılmaktadır. Örneğin son oturumda katılımcılara diploma verilmesi ve en sağlıklı tariflerin ayrıca ödüllendirilmesi planlanmıştır.

Proje, kolay benimsenen yapısı sayesinde geniş bir yaşlı katılımı sağlamıştır. Ayrıca, diğer belediyelere yapılan sunumlar ve iyi uygulama paylaşım etkinlikleri yoluyla projenin yaygınlaştırılması hedeflenmiştir.

Empanadillas de mar y tierra

Recepta: Ana Mª Holgado Durán

Rap a la marinera

Recepta: Joaquim Ferré Pedrola

Bacalao de los monjes

Recepta: Juan Francisco de Maya Jiménez

Croquetes de bacallà

Recepta: Maria Acedo Carmona

KAYNAKLAR: DSÖ. Memorias culinarias [Mutfak anıları]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/aip/memorias-culinarias/>
Ajuntament de Mataró. Gent gran - Participació [Yaşlılar - Katılım]. <https://www.mataro.cat/ca/temes/gent-gran/participacio>

YAŞILARI ONURLANDIRMA PROGRAMI

YER: Macedon Ranges, Avustralya
TARİH: 2021 NÜFUS: 50.231 - %23.8

Yerinde Yaşlanma Katılım Kapsayıcılık

PROJE ADI Celebrating Older People in the Macedon Ranges
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Katkı sağlama

2021 yılında Macedon Ranges Shire Council tarafından başlatılan program, yaşlıların topluma yaptıkları katkıları görünür kılmayı ve olumlu yaşlanma algısını güçlendirmeyi hedeflemiştir. Victorian Seniors Festival kapsamında yürütülen proje, yaşlı bireylerin sosyal değerini öne çıkararak yaş ayrımcılığıyla mücadele etmektedir. En önemli araç, "celebration box" ["kutlama kutusu"] konsepti olmuştur. Aday gösterilen yaşlılara gönüllüler aracılığıyla ulaştırılan kutular, hem maddi hem de sembolik bir onurlandırma işlevi görmüştür.

Kutuların kime verileceği, yaşlı bireylerin kendi akrabaları tarafından yapılan adaylık önerileriyle belirlenmiştir. Böylece, sürecin merkezinde yaşlıların aktif rol alması sağlanmıştır. Kutuları ulaştıran gönüllülerin de büyük kısmı yaşlı bireylerden oluşmuştur ve bu durum, yaşlıların anlamlı gönüllü faaliyetlere katılımını teşvik etmiştir. COVID-19 kısıtlamaları nedeniyle toplu etkinlikler yapılamasa da gönüllüler kutuları kapıya bırakıp sosyal mesafe gözeterek tebriklerini iletmıştır.

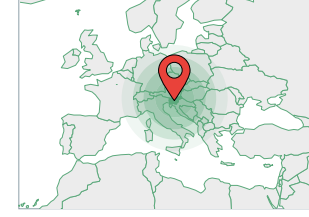
Katılımcılar ve yakınları, topluma yapılan katkıların tanınmasından duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir. Sosyal medyada paylaşılan kutu teslim fotoğrafları, topluluk içinde daha fazla tebrik ve dayanışma mesajı üretmiştir. Program, düşük maliyetle yüksek etki yaratan bir model sunmuş, ancak en büyük zorluk pandemi koşullarında güvenli teslimatı organize etmek olmuştur. Gelecekte, daha geniş çaplı kutlama etkinlikleriyle toplumsal katılımın artırılması planlanmaktadır.

BAĞLANTIDA KAL: GÖNÜLLÜLER AĞI

YER: Slovenya
TARİH: 2022

Gönüllülük Katılım Dayanışma

PROJE ADI Stay Connected through the Network of Volunteers
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

Slovenya'da pandemi sürecinde yaşlıların sosyal temaslarının azalması ve gönüllü ağlarının kesintiye uğraması, bu projeye olan ihtiyacı doğurmuştur. 2022'de başlatılan Bağlantıda Kal: Gönüllüler Ağı, yaşlıların sosyal, psikolojik ve sağlık desteklerine gönüllüler aracılığıyla kesintisiz ulaşmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Anton Trstenjak Enstitüsü liderliğinde, yaşlı dostu belediyelerle iş birliği içinde yürütülen programda yüzlerce gönüllü seçilmiş ve eğitilmiştir. Gönüllüler, sohbet grupları, düşme önleme eğitimleri, hipertansiyon yönetimi atölyeleri ve birebir dijital destek gibi

hizmetler sunmaktadır. Ayrıca, bakım verenler için destek grupları oluşturulmuş, pandemi döneminde çevrim içi modüllerle programın sürekliliği sağlanmıştır.

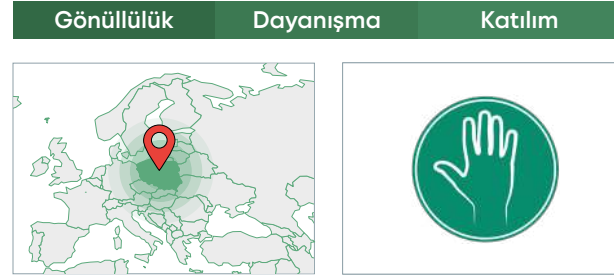
Proje, kapanma koşullarında dahi yaşlıların sosyal bağlarını korumalarına ve izolasyonun azalmasına katkı sağlamıştır. Henüz resmi bir etki analizi yapılmamış olsa da model, farklı belediyelerde yaygınlaştırılabilecek bir yapıdadır. Gelecekte gönüllü sayısının artırılması ve dijital hizmetlerin güçlendirilmesi öncelikli hedefler arasında yer almaktadır.

YAŞILAR İÇİN MENTORLUK VE GÖNÜLLÜLÜK MERKEZİ

YER: Stargard, Polonya

TARİH: 2019 NÜFUS: 65.685 - %24

- PROJE ADI** Seniors Mentoring and Volunteering Center
HEDEF GRUP Kronik sağlık sorunları veya engeli olan yaşlı bireyler
BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

2019 yılında Stargard Belediyesi tarafından kurulan Mentorluk ve Gönüllülük Merkezi, yaşlıların bilgi, deneyim ve zamanlarını birbirlerine destek olmak için kullanabilecekleri yenilikçi bir sosyal katılım modeli geliştirmiştir. Amaç, yaşlı bireylerin toplumsal yaşamda aktif rol üstlenmelerini sağlamak, sosyal izolasyonu azaltmak ve karşılıklı yardımlaşmayı güçlendirmektir.

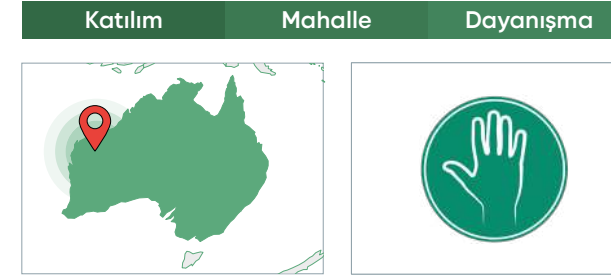
Merkezde gönüllü olarak çalışan yaşlılar, akranlarına günlük işlerde eşlik etmekte, etkinliklere katılımı teşvik etmekte ve birebir mentorluk sağlamaktadır. Yardımın her birey için ayrı ayrı kurgulanması, hem destek alan hem de destek veren taraf için güçlendirici bir deneyim yaratmıştır. Finansman belediye bütçesi ve yerel STK katkılarıyla sağlanmaktadır.

Merkezin karşılaştığı en büyük zorluk, gönüllü sayısını artırmak olmuştur. Bu nedenle açık çağrılar, kurumsal sosyal sorumluluk işbirlikleri ve "mikro görev" modelleri uygulanmıştır. Katılımcılar arasında oluşan dayanışma ağı, toplulukta yaşlıların görünürlüğünü artırmıştır. Gelecek hedefleri arasında gönüllü havuzunun genişletilmesi, standartlaştırılmış eğitim programlarının uygulanması ve yalnızlık riski taşıyan bireylerin proaktif şekilde merkeze yönlendirilmesi yer almaktadır.

SALISBURY YAŞILAR İTTİFAKI

YER: Salisbury, Avustralya

TARİH: 2018 NÜFUS: 134.000 - %18

- PROJE ADI** Salisbury Seniors Alliance
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

2018 yılında Salisbury Belediyesi tarafından kurulan Salisbury Yaşlılar İttifakı, kentteki yaş dostu politikaların geliştirilmesinde yaşlıların doğrudan söz sahibi olmasını sağlayan kalıcı bir katılım platformudur. İttifak, tamamen gönüllü yaşlı bireylerden oluşmakta ve kentteki karar süreçlerine onların sesini taşımaktadır. Üyeler, belediyenin "Yaş Dostu Stratejisi" ile Dünya Sağlık Örgütü'nün çerçevesini temel alarak öncelikleri belirlemekte, projelerin yönünü tayin etmekte ve kent politikalarına katkı sunmaktadır.

İttifak yılda dört kez genel toplantılar düzenler, ayrıca 2-4 kişilik küçük gruplar hâlinde "mini projeler" yürütmektedir. Bu yöntem, üyelerin sürekli aktif kalmasını ve toplantılar dışında da üretken olmasını sağlamaktadır. Örneğin, Çevresel Farkındalık Çalışma Grubu 2019'da kütüphane için özel bir sergi hazırlamış, Dergi Çalışma Grubu ise Salisbury Seniors Magazine'de tanıtım ve farkındalık yazıları yayımlamıştır. Ayrıca belediye personeliyle yakın işbirliği sayesinde üyeler, güncel bilgilere erişebilmekte, belediye yayınlarında görünürlük kazanmakta ve öğrenme fırsatlarından yararlanmaktadır.

Etki değerlendirmeleri, ittifakın yaşlı bireylere gönüllü

katılım, fikir geliştirme, karar süreçlerini etkileme ve değerli hissetme imkânı sunduğunu göstermektedir. Üyeler, daha geniş kitlelere ulaşmak için tanıtım faaliyetlerinin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda broşürler, belediye yayınlarında düzenli köşeler ve toplum etkinliklerine aktif katılım gibi adımlar planlanmaktadır.

HURXTHAL BULUŞMA EVİ

YER: Radevormwald, Almanya

TARİH: 2016 NÜFUS: 23.000 - %22

- PROJE ADI** Meeting house of Hurxthal
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Hareketlilik

Hürxthal Buluşma Evi, 2016'da Radevormwald kent merkezinde satın alınan bir binanın dönüştürülmesiyle oluşturulmuştur. Proje, yaşlıların, gönüllülerin ve yerel örgütlerin ortak katılımıyla şekillenmiş ve çok amaçlı bir sosyal merkez haline getirilmiştir. Ana hedef, kentteki yaşlıların ve diğer kuşakların gündelik yaşamda karşılaştıkları ihtiyaçlara düşük eşikli çözümler sunmak, aynı zamanda sosyalleşmeyi ve topluluk hissini güçlendirmektir.

Merkez bünyesinde ortak mutfak, giysi mağazası, küçük onarım destek noktası, danışma ofisleri ve çok amaçlı etkinlik odaları bulunmaktadır. Bu yapılar, kullanıcıların farklı ihtiyaçlarını aynı çatı altında karşılayabilecek esnek bir model sunmaktadır. "Vatan-daş-Kafe" ise merkezin parçası olarak işlev görmektedir, buluşmaların ve gündelik karşılaşmaların mekânsal odağını oluşturmaktadır; ancak merkezin daha geniş ölçekli hizmetlerinden yalnızca biridir.

Proje, "Yaşlılar ne istiyor?" sorusuyla başlayan ve yaşlı dostu kent kriterlerine dayalı 80 ölçütlük anket

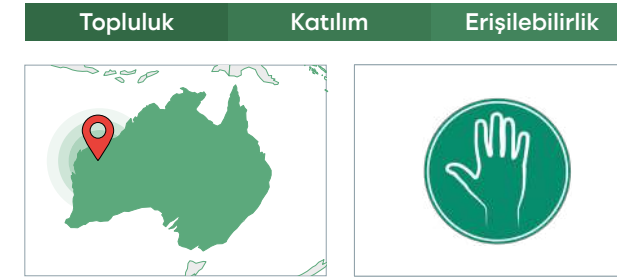
çalışmasıyla desteklenmiştir. Aktiv 55 Plus kuruluşunun danışmanlığı, belediye bütçesi, yerel dernekler ve gönüllü katkılarıyla sürdürülen finansman modeli merkezin uzun ömürlü olmasını sağlamaktadır. Bugün Hürxthal Buluşma Evi, sosyal katılımı ve erişilebilir hizmetleri bir araya getiren yenilikçi bir topluluk merkezi olarak işlev görmektedir; Wupperorten banliyösünde planlanan ikinci merkez ile bölgesel kapsamının genişletilmesi hedeflenmektedir.

FREMANTLE YAŞ-DOSTU TOPLULUĞUNU GÜÇLENDİRMEK

YER: Fremantle, Avustralya

TARİH: 2018 NÜFUS: 34.844 - %23

- PROJE ADI** Enhancing Fremantle Age-Friendly Community
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Katkı sağlama

Fremantle Belediyesi, 2018'de başlattığı yaşlı dostu eylem planını 2019-2024 stratejik planı kapsamında sistematik bir yaklaşımla sürdürmektedir. Program, kentin yaşlı nüfusunun artan ihtiyaçlarına yanıt vermek üzere sosyal katılım, gönüllülük, sağlık ve bilgiye erişim alanlarında yenilikçi çözümler geliştirmektedir. Belediyenin vizyonu, yaşlıların yalnızca hizmet alan değil, aynı zamanda karar süreçlerine katkı sunan aktif yurttaşlar olarak görülmesidir.

Uygulamada, Yaşam Boyu Öğrenme ve Makerspace atölyeleri, Tech Help Wednesdays dijital okuryazarlık seansları, Büyükanne/Büyükbaba oyun grupları ve komşu belediyelerle ortak 55+ Sağlıklı Yaşam Fuarı

gibi etkinlikler öne çıkmaktadır. Ayrıca, Shelter WA ile erişilebilir konut stratejileri, My Community dizini ve ücretsiz CAT otobüs hatları yaşlıların hem bilgiye hem de mekânsal erişimine katkı sağlamaktadır.

Değerlendirme sonuçları, programın katılımcılar arasında yüksek memnuniyet yarattığını göstermektedir. Özellikle dijital destek atölyeleri ve topluluk fuarları, sosyal izolasyonun azalmasına ve gönüllülüğün artmasına aracılık etmiştir. Gelecek planları arasında pozitif yaşlanma çalışma grubu kurulması, yaşlılık karşıtlığına karşı kampanyalar ve özel geri dönüşüm hizmetleri gibi sürdürülebilirlik odaklı girişimler bulunmaktadır.

NESİLLER ARASI OYUNLAR

YER: Sandnes, Norveç

TARİH: 2023 NÜFUS: 83.700

- PROJE ADI** Generation games in the city of Sandnes
- HEDEF GRUP** Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** İlişkiler kurma ve sürdürme

Sandnes Belediyesi'nin 2023'te başlattığı Nesiller Arası Oyunlar, kuşaklar arası etkileşim eksikliğini gidermeyi ve yaşlılarda hareketsizliği azaltmayı amaçlayan yenilikçi bir etkinliktir. Yaklaşık 83.700 nüfuslu kentte düzenlenen etkinlik, her yaştan bireyi aynı oyun ve spor alanında buluşturarak yaşlılıkla ilgili kalıp yargıları kırmayı hedeflemektedir.

Belediye öncülüğünde küçük bir çekirdek ekip ile başlatılan uygulama, okulların, STK'ların, gönüllü takımların ve yerel işletmelerin erken aşamada dahil edilmesiyle çok paydaşlı bir modele dönüşmüştür. Finansman hibelerle, bağışlarla ve gönüllü emekle çeşitlendirilmiştir. Yaşlılar yalnız katılımcı değil, aynı

zamanda tasarım ve uygulama süreçlerinde bilgi taşıyıcıları ve değerlendirici aktörler olarak sürece katkı sunmuşlardır.

Geri bildirimler tamamen olumludur. Katılımcılar etkinlikten keyif aldıklarını, sosyal bağlarının güçlendiğini ifade etmişlerdir. Gelecekte etkinliğin bilgilendirme faaliyetleri artırılarak katılımcı sayısının da artırılması planlanmaktadır. İzleme için önerilen göstergeler arasında toplam katılım, kuşaklararası etkileşim oranı, gönüllü saatleri ve yerel sponsorluk katkısı yer almaktadır. Model, düşük maliyetle okul, STK ve iş dünyası ortaklığında kolaylıkla yerelleştirilebilir.

KUŞAKLAR ARASI SOSYAL BAHÇELER

YER: Onda, İspanya

TARİH: 2023 NÜFUS: 26.334 - %23,71

- PROJE ADI** Huertos Sociales Intergeneracionales
- HEDEF GRUP** Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** Katkı sağlama

2023'te başlatılan Kuşaklar Arası Sosyal Bahçeler, Onda Belediyesi'nin yaşlıların doğayla temasını artırmak ve bilgi aktarımını desteklemek amacıyla geliştirdiği bir projedir. Program, yaşlıların küçük bahçelerde sebze ve meyve yetiştirmesini teşvik ederken, aynı zamanda gençlerle ortak çalışmalar yoluyla tarımsal deneyim ve kültürel miras aktarımı sağlamaktadır.

Projede bahçeler, yalnızca üretim alanı değil, aynı zamanda eğitim ve sosyal etkileşim mekânı olarak kurgulanmıştır. Yaşlılar, okullar ve STK'larla birlikte çalışarak geleneksel tarım yöntemlerini, sürdürülebilir üretim tekniklerini ve kültürel bilgilerini aktarmaktadır. Böylece farklı kuşaklar arasında güçlü bağlar kurulmakta, toplulukta dayanışma ve sosyal katılım desteklenmektedir.

Katılımcıların geri bildirimleri son derece olumludur. Yaşlılar bilgi aktarımından ve üretim sürecinden memnuniyet duymuş, gençler ise deneyimsel öğrenme fırsatı bulmuşlardır. Proje sürecinde karşılaşılan zorluklar arasında gençlerin ilgisini uzun vadede sürdürmek yer alsa da, belediye, bahçe sayısını artırmayı ve okul işbirliklerini genişletmeyi planlamaktadır. Proje, sosyal bağları güçlendiren ve sağlıklı yaşamı teşvik eden kuşaklar arası bir iyi uygulama örneğidir.

KUŞAKLAR ARASI HAFTA SONU

YER: Tres Cantos, İspanya

TARİH: 2024 NÜFUS: 49.158 - %20.6

- PROJE ADI** Plan Savia - Finde intergeneracional
HEDEF GRUP Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

2024 yılında Tres Cantos Belediyesi tarafından hayata geçirilen Kuşaklararası Hafta Sonu etkinlikleri, gençler ve yaşlılar arasındaki kuşaklar arası mesafeyi azaltmayı ve karşılıklı saygıyı güçlendirmeyi amaçlamıştır. Etkinliklerin planlamasında, projedeki tüm faaliyetlere katkı sunan 10 yaşlı gönüllüden oluşan "Grupo Motor" aktif rol oynamıştır.

Program, kahvaltı buluşmaları, deneyim paylaşımı, film ve müzik üzerinden empati çalışmaları ile takım oyunlarından oluşan bir dizi etkinliği kapsamıştır. Bu yapı, hem eğlenceyi hem de öğrenmeyi bir araya getirerek katılımcıların farklı kuşaklarla doğal bir şekilde etkileşim kurmasını sağlamıştır.

Değerlendirmeler oldukça olumludur. Katılımcılar, 4,8/5 ortalama puanla uygulamayı çok değerli bulmuş, özellikle iki kuşağın birbirinin yaşam gerçekliklerini tanınmasının önemini vurgulamıştır. Etkinlik organizasyonunda karşılaşılan en büyük zorluk, gençlerin ilgisini çekmek olmuştur. Bu sorun, eğitim kurumlarıyla yapılan işbirlikleri sayesinde kısmen aşılmıştır. Gelecek hedefleri arasında etkinliğin her yıl düzenli olarak tekrarlanması ve daha geniş katılımıla büyütülmesi yer almaktadır.

YAŞAM USTALARI

YER: Madrid, İspanya

TARİH: 2022 NÜFUS: 3.312.310 - %26

- PROJE ADI** Mestr@s de Vida
HEDEF GRUP Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

Madrid Belediyesi tarafından 2022'de başlatılan Yaşam Ustaları programı, kuşaklar arası etkileşimi güçlendirmeyi ve yaşlı bireylerin toplumsal görünürliğini artırmayı amaçlamaktadır. Başlangıçta öğrencilerin yaşlı merkezlerine yaptığı ziyaretler, yaşlı bireylerin doğrudan eğitim alanlarına davet edilmesiyle daha güçlü bir modele dönüşmüştür.

arasında karşılıklı öğrenme ve saygıyı teşvik etmiştir. Gelecek planları arasında, "Dünyadaki Yerim: Bir Yaşam Mirası" başlığıyla yaşlıların mesleki deneyimlerini okullarla paylaşacağı yeni bir faz yer almaktadır. Bu sayede kuşaklar arası bağın daha da güçlenmesi hedeflenmektedir.

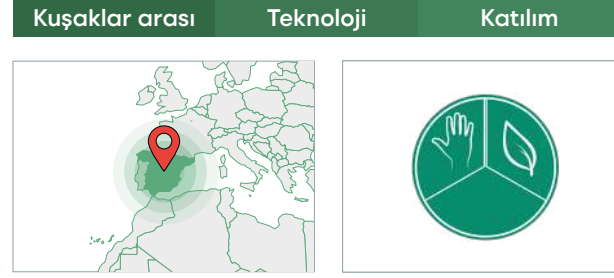
Yaşlı katılımcılar, küçük gruplar hâlinde öğrencilerle buluşarak yaşam öykülerini ve deneyimlerini paylaşmakta, böylece birer anlatıcı ve bilgi taşıyıcısı rolü üstlenmektedir. Profesyoneller yalnızca kolaylaştırıcı konumda kalırken, yaşlıların kendi sözleriyle aktarımları gençlerde empati ve anlayışı güçlendirmektedir. Öğrencilerden gelen teşekkür mektupları ve öğretmen geri bildirimleri, programın güçlü etkisini ortaya koymuştur.

Proje, yaşlıların toplumsal kimliklerini ve özgüvenlerini desteklerken, gençler arasında yaşlılığa yönelik önyargıları azaltmıştır. Bu yaklaşım, her iki kuşak

BAĞLANTILAR KURMA

YER: Zaragoza, İspanya
TARİH: 2023 NÜFUS: 693.229 - %25

- PROJE ADI** Generando conexiones
HEDEF GRUP Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

2023 yılında Zaragoza Belediyesi tarafından başlatılan Bağlantılar Kurma girişimi, yaşlılar ile gençler arasındaki dijital uçurumu azaltmayı ve sosyal bağları güçlendirmeyi hedeflemiştir. Program, Red de Centros de Convivencia ve IES Miguel Catalan okulu işbirliğinde uygulanmış ve öğrenme-hizmet modeli üzerine inşa edilmiştir.

Program kapsamında yaşlılar ve gençler eşleştirilmiş, başlangıçta tanışma ve güven geliştirme oturumları gerçekleştirilmiştir. Farklı sosyal profillerden gelen katılımcıların bir araya getirilmesindeki zorluk, ek sosyalleşme oturumları ile aşılmıştır. Daha sonra, gençler yaşlılara mobil cihaz kullanımı, internet uygulamaları

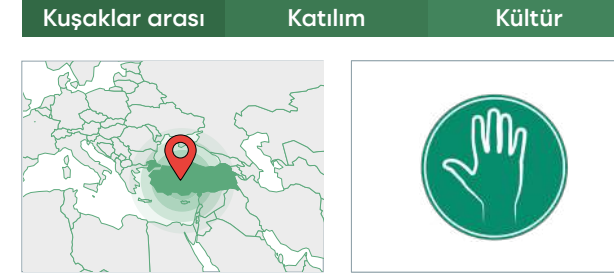
ve iletişim teknolojileri konusunda rehberlik etmiştir. Süreç, yalnızca dijital beceri kazandırmakla sınırlı kalmamış, aynı zamanda kuşaklar arasında anlamlı bağların kurulmasına katkı sağlamıştır.

Proje, olumlu değerlendirmeler almış ve katılımcılar sürenin uzatılmasını talep etmiştir. Elde edilen sonuçlar, yalnızca dijital uçurumun hafifletilmesi değil, aynı zamanda sosyal sermayenin güçlenmesi yönünde olmuştur. Gelecek planları arasında, ilişki kalitesine odaklanılması ve benzer uygulamaların ağın diğer merkezlerinde yaygınlaştırılması bulunmaktadır.

KAYNAKLAR: DSO. Generando conexiones [Bağlantılar kurma] <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/generando-conexiones/>

KUŞAKLAR ARASI İLİŞKİLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ

YER: Antalya, Türkiye
TARİH: 2022 NÜFUS: 521.183 - %15

- PROJE ADI** Strengthening Intergenerational Relationships
HEDEF GRUP Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

Muratpaşa Belediyesi'nin Yaşlılar Meclisi Kültür Çalışma Grubu tarafından geliştirilen Kuşaklar Arası İlişkileri Güçlendirme projesi, yaşlı bireylerin toplumsal hayata aktif katılımını sağlarken, çocukların sosyal, dilsel ve duygusal gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Proje, kentte kuşaklar arası iletişimi teşvik eden, kültürel aktarımı güçlendiren ve toplumsal dayanışmayı artıran bir sosyal etkileşim modeli sunmaktadır.

Programın merkezinde, belediyeye ait kreşlerde düzenlenen "masal okuma saatleri" yer almaktadır. Yaşlılar Meclisi üyelerinden oluşan gönüllü büyükler, belirli aralıklarla kreşleri ziyaret ederek çocuklara seçtikleri masalları okumaktadır. Masal metinleri

pedagogik uygunluk açısından değerlendirilmekte, yaş gruplarına göre seçilmekte ve okuma öncesinde prova yapılmaktadır. Etkinlikler ortalama bir saat sürmekte ve genellikle 4-6 yaş arası çocukları kapsamaktadır.

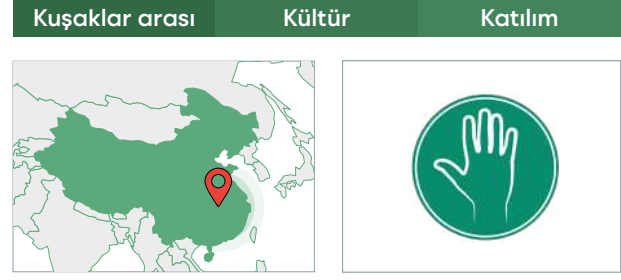
Etkinlikler yalnızca masal okumakla sınırlı kalmamakta, çocuklar ve büyükler arasında soru-cevap, masal üzerine sohbet ve bazen küçük rol canlandırmaları yapılmaktadır. Bu, çocukların dinleme ve ifade becerilerini geliştirirken, yaşlı bireyler için toplumsal aidiyet hissini güçlendirmektedir. Ayrıca çocuklar, farklı kuşakların yaşam deneyimlerine dair ipuçları edinmektedir.

KAYNAKLAR: DSO. Strengthening intergenerational relationships [Kuşaklar arası ilişkilerin güçlendirilmesi] <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/strengthening-intergenerational-relationships/>
Muratpaşa Belediyesi. Çocuklara masal okudular [Belediye kreşlerinde masal saatleri] <https://muratpasa-bld.gov.tr/haber/6309/cocuklara-masal-okudular>

GENÇLER VE YAŞILAR İÇİN REHBERLİ TUR

YER: Tuen Mun District, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi
TARİH: 2021 NÜFUS: 487.546 - %16.03

- PROJE ADI** Chill ling daoshang yóu
HEDEF GRUP Gençler ve yaşlı bireyler
BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

2021'de başlatılan Kuşaklar Arası Rehberli Tur, gençler ve yaşlılar arasında bilgi paylaşımı ve kültürel aktarımı teşvik eden yenilikçi bir programdır. Tuen Mun Bölge Konseyi Sosyal Hizmet Komisyonu liderliğinde yürütülen proje, yerel STK'lar ve eğitim kurumlarının işbirliğiyle hayata geçirilmiştir.

Programda hem genç hem de yaşlı katılımcılar dönüşümlü olarak rehberlik yapmıştır. Böylece her iki kuşak da kendi kültürlerini ve deneyimlerini aktarma fırsatı bulmuştur. COVID-19 nedeniyle yüz yüze turlar, çevrimiçi sanal rotalara dönüştürülmüş, yaşlılar ve gençler dijital ortamlarda rehberlik deneyimini sür-

dürmüşlerdir. Bu yenilikçi yöntem, katılımcıların salgın koşullarına rağmen iletişimde kalmasını sağlamıştır.

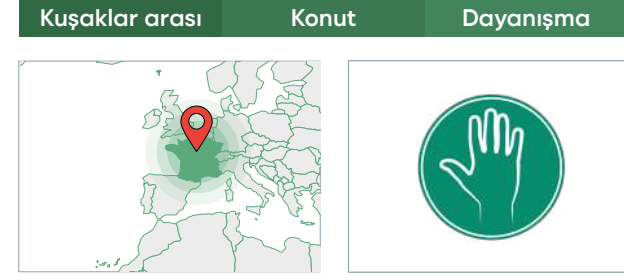
Program 500'den fazla kişiye ulaşmış, rol değişimi yaklaşımı kuşaklar arası mesafeyi daraltmıştır. Katılımcılar, karşılıklı öğrenmenin değerini vurgulamışlar ve özellikle yaşlı rehberler, gençlerden aldıkları geri bildirimle güçlenmişlerdir. Programda karşılaşılan zorluklar arasında salgının yüz yüze etkileşimi sınırlaması öne çıkmıştır. Gelecekte, hibrit modellerle hem çevrimiçi hem yüz yüze turların sürdürülmesi planlanmaktadır.

KAYNAKLAR: DSÖ. Guided tour for the youth and the elderly (Chill ling daoshang yóu) [Gençler ve yaşlılar için rehberli tur (Chill ling)]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/guided-tour-for-the-youth-and-the-elderly-chill%E9%BD%A1%E5%B0%8E%E8%B3%9E%E9%81%BA/>
Joyce Club Age-friendly City, Age-friendly city case book [Yaş dostu şehir vaka kitabı] [PDF]. https://www.jcfc.hk/uploads/docs/Age-Friendly-City-Case-Book_final-%28for-online-version%29-compressed.pdf
Chill 8151. Chill 8151 [YouTube kanalı]. <https://www.youtube.com/@chill8151/videos>

KUŞAKLAR ARASI DAYANIŞMACI BİRLİKTE YAŞAM

YER: Bordeaux, Fransa
TARİH: 2004 NÜFUS: 245.223 - %19

- PROJE ADI** Cohabitation intergénérationnelle solidaire
HEDEF GRUP Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

2004'ten bu yana uygulanan Kuşaklararası Birlikte Yaşam programı, yalnız yaşayan yaşlılar ile uygun maliyetli konut arayan gençleri aynı evde buluşturan yenilikçi bir dayanışma modelidir. Bordeaux Belediyesi, CCAS ve Vivre Avec Derneği işbirliğiyle yürütülen proje, yaşlılarda güvenlik ve sosyal temas, gençlerde erişilebilir barınma sağlamaktadır.

Süreç; bireysel görüşmeler, eşleştirme, konaklama sözleşmesi, izleme ve düzenli memnuniyet anketleriyle yürütülmektedir. Modelin yeniliği, evi yalnızca barınma değil karşılıklı hazır bulunma ve destek alanı olarak kurgulamasıdır.

Uygulama, yaşlılarda ve gençlerde yalnızlık algısını azaltmış, karşılıklı öğrenme ve güven duygularını geliştirmiştir. Pandemi döneminde ise telefon ve çevrimiçi temas yöntemleriyle model sürdürülebilmiştir. Gelecekte eşleştirme havuzunun genişletilmesi, güvenlik denetimlerinin standartlaştırılması ve arabuluculuk eğitimlerinin artırılması planlanmaktadır. Model, üniversite yoğunluğu yüksek kentlerde hızla ölçeklenebilir bir iyi uygulama örneğidir.

KAYNAK: DSÖ. Cohabitation intergénérationnelle solidaire [Kuşaklararası dayanışmacı birlikte yaşam]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/cohabitation-intergenerationale-solidaire/>

8 AYLIK BEBEKLERİN ZİYARETİ

YER: Levanger, Norveç

TARİH: 2018 NÜFUS: 19.902 - %12

- PROJE ADI** Oskar - 8 months visiting baby
- HEDEF GRUP** Kronik sağlık sorunları veya engeli olan yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** Temel ihtiyaçların karşılanması

Levanger Belediyesi tarafından 2018'de başlatılan Ziyaretçi Bebek uygulaması, huzurevi ve gündüz bakım merkezlerinde yaşayan yaşlıların sosyal ve duygusal yaşamlarını desteklemek amacıyla geliştirilmiştir. Günlük yaşamda sınırlı sosyal temas yaşayan yaşlılar için bebeklerin ziyaretleri, güçlü bir duygusal uyarım ve kuşaklar arası bağlanma fırsatı yaratmaktadır.

Uygulama, Frivilligsentral gönüllü merkezi aracılığıyla yürütülmektedir. Ebeveyn iznindeki anneler, bebekleriyle birlikte haftalık olarak yaşlı bakım merkezlerini ziyaret etmekte; yaşlı bireylerin bebeklerle göz teması, dokunma, gülümseme, şarkı söyleme ve oyun gibi etkileşimleri teşvik edilmektedir. Bu süreç, rekreatif terapistlerin eşliğinde güvenli ve planlı şekilde ilerle-

mektedir. Program, Ulusal Kültür Sağlık Bakım Merkezi ve HUNT Araştırma Merkezi gibi bölgesel aktörlerin desteğini almaktadır.

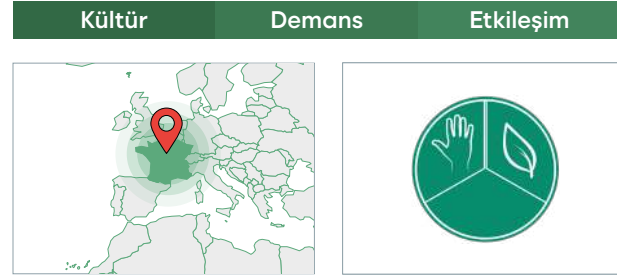
İlk gözlemler, yaşlıların ziyaret günlerinde daha canlı, konuşkan ve neşeli olduklarını göstermiştir. Bakım personeli de motivasyon artışı rapor etmiştir. Uygulamanın yenilikçi yönü, düşük maliyetle gönüllü katılımına dayalı olarak yüksek sosyal fayda üretmesidir. Henüz resmî bir etki analizi yapılmamış olsa da duygu durum ölçekleri ve iletişim sıklığı gibi göstergelerle izleme planlanmaktadır. Gelecekte, programın diğer bakım birimlerine yaygınlaştırılması ve gönüllü ebeveyn ağıının genişletilmesi hedeflenmektedir.

KAYNAKLAR: DSÖ. Oskar - 8 months visiting baby [Oskar - 8 aylık ziyaretçi bebek]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/oskar-8-months-visiting-baby/>
Frivilligsentral Levanger. Facebook photo post [Facebook fotoğraf paylaşımı]. <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1838009736280488&set=a.352442231503920>

KÜLTÜRLE YENİLİKÇİ SOSYAL ETKİLEŞİMLER

YER: Reims, Fransa

TARİH: 2017 NÜFUS: 182.211 - %21

- PROJE ADI** TISICA - Tissage d'Interactions Sociales Innovantes par la Création Artistique
- HEDEF GRUP** Kronik sağlık sorunları veya engeli olan yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** İlişkiler kurma ve sürdürme

Proje, 2017'den bu yana Césaré - Reims Ulusal Müzik Yaratım Merkezi (CNCM) liderliğinde yürütülen, sanat yoluyla sosyal etkileşimleri teşvik eden yenilikçi bir çalışmadır. Uygulama, özellikle Alzheimer ve diğer nörodejeneratif hastalıklarla yaşayan yaşlı bireyler için bakım ortamlarında gerçekleştirilmektedir. Proje kapsamında, Reims Üniversitesi Hastanesi'ne bağlı EHPAD-USLD (uzun süreli bakım birimleri) ve PASA (uyarlanmış bakım atölyeleri) gibi kurumlarda atölye çalışmaları yapılmaktadır.

Atölyelerde, jest ve dokunma yoluyla ses üreten teknolojiler, müzikal sesler ve doğal ortamlarla bütünleştirilerek kullanılmaktadır. Bu sayede yaşlı bireylerin duyuşal deneyimlerle katılımı sağlanmakta, sosyal bağları güçlendirilmekte ve hafıza süreçleri desteklenmektedir. Katılımcıların etkinlik sırasında ifade özgürlüklerinde artış, kendine güvenlerinde gelişim ve

anamlı sosyal etkileşimler gözlemlenmiştir.

Proje ayrıca, bakım personelinin yaratıcı yöntemleri bakım pratiğine entegre etmesine katkıda bulunmuş; sağlık çalışanlarının daha kapsayıcı ve insani yaklaşımlar geliştirmesini sağlamıştır. Çok paydaşlı yapıyla, Kültür Bakanlığı (Ministère de la Culture), DRAC Grand Est ve yerel sağlık-sosyal bakım aktörlerinin desteğiyle sürdürülen proje, ulusal ve yerel düzeyde kültür-sosyal bakım kesişimini örnekleyen öncü bir uygulama olarak tanınmaktadır.

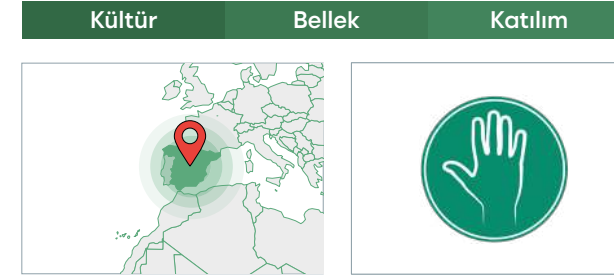
Geleceğe yönelik olarak, atölyelerde kullanılan teknolojilerin geliştirilmesi ve modelin diğer bakım kurumlarına yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

KAYNAKLAR: DSÖ. Interactions sociales innovantes par la culture [Kültürle yenilikçi sosyal etkileşimler] <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/interactions-sociales-innovantes-par-la-culture/>
Césaré - CNCM Reims. TISICA [TISICA] <https://cesare-cncm.com/portfolio-item/tisica/>

GEZİCİ MÜZE: NESNELERLE TARİH

YER: Mérida, İspanya

TARİH: 2020 NÜFUS: 60.862 - %24.5

- PROJE ADI** El Museo Móvil - Historia con Objetos
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** İlişkiler kurma ve sürdürme

2020 yılında Patina adlı sivil toplum kuruluşunun girişimiyle başlatılan Gezici Müze, yaşlıların kültürel mirasla yeniden bağ kurmasını, anılarını paylaşmasını ve kuşaklar arası etkileşimi güçlendirmesini amaçlayan yenilikçi bir bellek projesidir. Proje, özellikle huzurevlerinde veya bakım kurumlarında yaşayan yaşlıların kültürel etkinliklere erişimde yaşadıkları sınırlılıkları azaltmaya yönelik tasarlanmıştır.

Uygulama, Yucatán Özerk Üniversitesi (UADY) iş birliğiyle yürütülmekte ve üniversite öğrencilerinin gönüllü katkılarıyla hayata geçirilmektedir. Mobil bir müze formatında tasarlanan sergi, talep edilen noktalara taşınabilmektedir. Böylece yaşlıların bulunduğu mekânlara doğrudan erişim sağlanmaktadır. Sergide yer alan objeler arasında ev eşyaları, eski para birimleri, mektuplar, fotoğraflar, kitaplar ve yerel ürünler yer almakta, bu nesneler katılımcıların belleğini harekete geçirerek anı paylaşımını ve sohbeti teşvik etmektedir.

Proje, katılımcılar tarafından oldukça olumlu karşılanmış, özellikle objelerin tetiklediği hatıralar sayesinde yaşlılar arasında sosyal bağların güçlendiği ve duygusal iyileşmenin desteklendiği gözlemlenmiştir. Resmî bir etki analizi henüz yapılmamış olsa da ilginin yüksek olması, projenin yerel düzeyde genişletilmesine yönelik planların gündeme alınmasına neden olmuştur. Gelecekte, huzurevleri ve yaşlı bakım merkezlerinde daha geniş uygulamalar hedeflenmekte, ayrıca yaşlıların anlattıkları hatıraların dijital olarak kaydedilmesi için teknik altyapının geliştirilmesi planlanmaktadır.

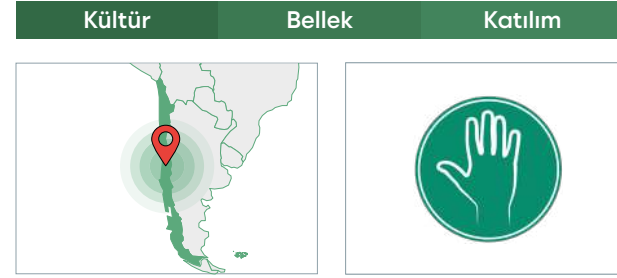

KAYNAKLAR: DSÖ. El Museo Móvil - Historia con objetos [Gezici müze - Nesnelerle tarih] <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/el-museo-movil-historia-con-objetos/>
Universidad Autónoma de Yucatán. El Museo Móvil: Acervo histórico de objetos del quehacer yucateco [Gezici müze: Yucatec faaliyetlerine ait tarihsel obje koleksiyonu] <https://uady.mx/noticias/uri/el-museo-movil-acervo-historico-de-objetos-del-quehacer-yucateco-uady>

KÜLTÜREL MİRAS GÜNÜ VE HAFIZA

YER: Chillan Viejo, Şili

TARİH: 2022 NÜFUS: 35.176 - %17

PROJE ADI Dia del patrimonio histórico-cultural - Reminiscencias

HEDEF GRUP Yaşlılar

BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

2022'de başlatılan Kültürel Miras Günü etkinliği, yaşlılarda kültürel mirasa erişim eksikliği ve bilişsel uyum yetersizliğine yanıt olarak geliştirilmiştir. Program, Dünya Kültürel Miras Günü kapsamında eski eşyalarla düzenlenen sergi ve reminiscans atölyeleri aracılığıyla bellek canlandırma ve sosyal bağ kurma süreçlerini desteklemektedir.

Belediye liderliğinde ve Yaşlılar Merkezi bünyesinde yürütülen etkinliklerde, aralarında psikologların da bulunduğu profesyoneller anımsama (reminiscans) tekniklerini uygulamaktadır. Ayrıca, Yaşlılar Kulüpleri Birliği gönüllü desteği sunmaktadır. Etkinliğin yenilikçi yönü, kültürel miras etkinliklerini terapötik bir çerçeveye bütünlüştürmesidir.

Katılımcı geri bildirimleri; mutluluk, nostalji ve hüzn gibi karışık duyguların güvenli bir ortamda ifade edilmesini sağladığını, sohbet ve anı paylaşımını güçlendirdiğini göstermektedir. Duygusal olarak yoğun tecrübelerle destek sağlayabilmek için psikologlar tarafından destek mekanizmaları oluşturulmuştur. Gelecekte, daha uzun pilot aşama, kolaylaştırıcılara yönelik ek eğitimler ve intergenerasyonel etkinliklerin artırılması hedeflenmektedir. Model, kütüphane, mahalle evi ve bakım kurumları gibi ortamlara kolaylıkla uyarlanabilir bir yapıdadır.

TASARIM YOLUYLA EŞİTLİK

YER: ABD

TARİH: 2024

- PROJE ADI** Equity by Design
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

YAŞLI BİREYLERİN SAVUNUCULUĞU

YER: Viyana, Avusturya

TARİH: 1996 NÜFUS: 1.900.000 - %22

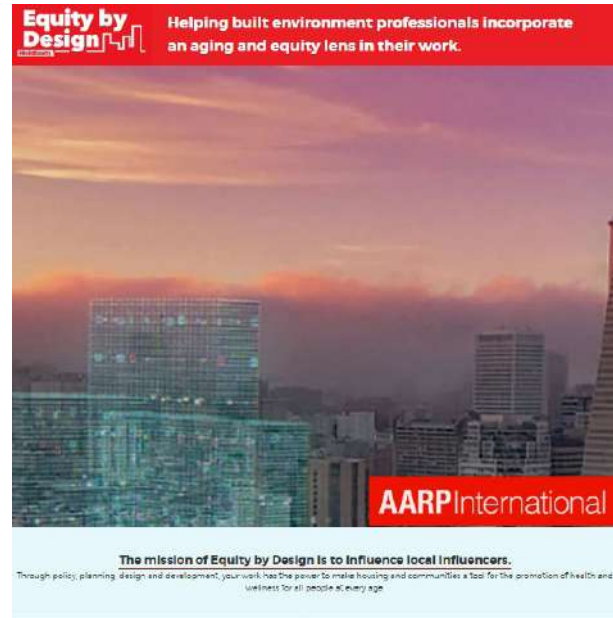
- PROJE ADI** The City of Vienna's Senior Citizens' Advocate
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

AARP, Çevik Yaşlanma İttifakı ve Alman Marshall Fonu işbirliğiyle geliştirilen Tasarım Yoluyla Eşitlik girişimi, dünya genelinde hızla artan yaşlı nüfus karşısında mevcut kent ve konut tasarımlarının çoğunlukla genç ve sağlıklı bireylere odaklanmasından hareketle hayata geçirilmiştir. 2050 yılında dünya nüfusunun dörtte birinin 60 yaş ve üzeri olacağı öngörüsünü temel alan proje, yaş dostu, erişilebilir, güvenli ve sürdürülebilir toplumlar yaratmayı hedeflemektedir.

Girişimin dayandığı temel, Londra Katılımcılar Toplantısı – Aralık 2019 sürecinde belirlenen sekiz temel ilkedir ve bu ilkeler planlamacılar, tasarımcılar, yerel yönetimler ve finans sektörü için küresel bir yol haritası sunmaktadır. Sekiz ilke arasında, erişilebilir yaşam alanları, düşük gelirli topluluklara öncelik verilmesi, uygun finansman modelleri, kuşaklar arası etkileşim, teknolojik bağlantı, sektörler arası işbirliği ve yaş dostu yaklaşımın iklim ve sürdürülebilirlik politikalarına entegrasyonu öne çıkmaktadır.

Girişimin yenilikçi yönü, sadece mimariyi veya kentsel tasarımı değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal boyutları da kapsayan bütüncül bir çerçeve sunmasıdır. COVID-19 sonrası dönemde sağlığa, güvenliğe ve sosyal bağların güçlendirilmesine odaklanan proje, kentlerin yeniden tasarımıyla yaşlı nüfusun ihtiyaçlarını küresel önceliklerle entegre etme kapasitesi geliştirmiştir.

KAYNAKLAR: DSO, AARP International's Equity by Design [AARP International'in "Tasarım Yoluyla Eşitlik" girişimi]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/aarp-international-equity-by-design/>
AARP International. Equity by Design [Tasarım yoluyla eşitlik]. <http://aarpinternational.org/resources/equity-by-design>
AARP International, Agile Ageing Alliance ve German Marshall Fund of the United States. (2019). Equity by design: Principles for the built environment [Tasarım yoluyla eşitlik: Yapılı çevre için ilkeler].

[PDF].

1996 yılında kurulan Viyana Yaşlı Bireyler Savunuculuğu, kentin 50 yaş üstü sakinlerinin yaşam kalitesini artırmak ve karar alma süreçlerinde doğrudan temsil edilmelerini sağlamak amacıyla hayata geçirilmiştir. Program kapsamında, savunucu, yaşlıların bireysel başvurularını alabilen bağımsız bir arayüz işlevi görürken, aynı zamanda yerel yönetim birimleri ve ilgili kurumlarla köprü kurarak yaşlı dostu politikaların geliştirilmesine katkı sunmaktadır.

Görevin en önemli araçlarından biri, her üç yılda bir gerçekleştirilen Yaşlı Barometresi [Senior Citizen Barometer] anketidir. 2022 yılı anketi, yaşam kalite-

sinin genel olarak yüksek olduğunu, ancak yaşlıların üçte birinin ekonomik kaygılar taşıdığını ve %60'ının siyaset, çevre ve iklim konularında endişeli olduğunu göstermiştir. Bu veriler, sosyal hizmetler, bakım desteği, erişilebilirlik ve dijital kapsayıcılık alanlarında doğrudan politika güncellemelerine yol açmaktadır.

Savunucu, STK'lar, akademi, sağlık kurumları ve gönüllülerle işbirliği yaparak yaşlıların görüşlerini kamu politikalarına yansıtmaktadır. Böylece sadece bireysel sorunların çözümü değil, aynı zamanda hak temelli bir yaşlılık politikasının kurumsallaşması sağlanmaktadır.

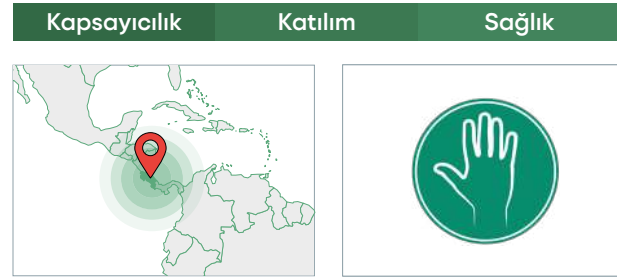

KAYNAKLAR: DSO, The City of Vienna's Senior Citizens' Advocate [Viyana Kentinin Yaşlı Bireyler Savunuculuğu]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/the-city-of-viennas-senior-citizens-advocate/>
Stadt Wien, Seniorinnen.wien [Viyana'da kadınlar portalı]. <https://www.seniorinnen.wien/>

YAŞILAR GÜNDEMİ

YER: Alajuela, Kosta Rika

TARİH: 2011 NÜFUS: 318.087 - %14

- PROJE ADI** Agenda Mayor
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Öğrenme, gelişim ve karar verme

Alajuela Belediyesi, hızla artan yaşlı nüfusun sosyal hayata katılımını güçlendirmek ve sağlık bilincini artırmak amacıyla 2011 yılında Yaşlılar Gündemi programını hayata geçirmiştir. Kentteki yaşlı bireyler arasındaki sosyal kopukluk, sınırlı aktivite imkânları ve fiziksel hareketsizlik sorunları, bu programın temel çıkış noktaları olmuştur.

Program, belediyenin öncülüğünde sivil toplum kuruluşları, yaşlı dernekleri ve sosyal hizmet sağlayıcılarla iş birliği içerisinde yürütülmektedir. Belediyenin finansal desteğiyle profesyonel eğitmenler görevlendirilmekte, çeşitli sosyal, kültürel ve sağlık odaklı etkinlikler düzenlenmektedir. Ayrıca, bağımsızlık ve sürdürülebilirlik için yaşlı gruplarına gelir yaratma yöntemleri de teşvik edilmektedir. Örneğin, dans etkinliklerinde yiyecek satışı gibi küçük girişimler, katılımcıların hem kendi finansal kapasitelerini artırmasına hem de projeye aktif katılım sağlamasına imkân vermektedir.

KAYNAK: DSÖ, Agenda mayor [Yaşlılar gündemi], <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/agenda-mayor/>

Programın yenilikçi yönü, yaşlıların sürecin her aşamasına doğrudan katılmasıdır. Etkinliklerin planlanması, içeriklerin belirlenmesi ve ihtiyaçların yerel politikalara yansıtılması bu katılım sayesinde mümkün olmaktadır. Ayrıca, parkların ve spor salonlarının yaşlılara açılması, fiziksel aktiviteyi teşvik eden önemli bir uygulama olmuştur.

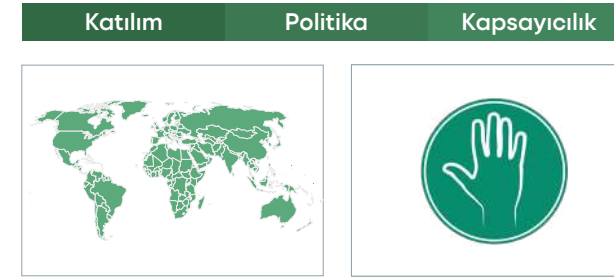
Her yıl 25.000'den fazla yaşlıya ulaşan Yaşlılar Gündemi, sosyal bağların güçlenmesine, yaşlıların toplumda daha görünür ve aktif hale gelmesine katkı sağlamaktadır. Katılımcıların büyük bölümü programdan memnuniyetle söz ederken, daha fazla eğitim ve sağlık odaklı içeriğe ihtiyaç duyulduğu ifade edilmektedir. Gelecekte, bağımlı ve dezavantajlı yaşlıların kapsanması, yeni liderlerin yetiştirilmesi ve grupların kendi ayakları üzerinde daha fazla durabilmesi, programın öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır.

IFA KÜRESEL YAŞLANMA KONFERANSLARI

YER: Uluslararası

TARİH: 1992

- PROJE ADI** IFA Global Conferences on Ageing
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Öğrenme, gelişim ve karar verme

1992'den bu yana düzenlenen IFA Küresel Yaşlanma Konferansları, yaşlılık karşıtlığıyla mücadele, entegre bakım, aşılama, fonksiyon kaybının önlenmesi ve yaşlı dostu çevreler gibi başlıklarda bilgi paylaşımını ve politika diyalogunu güçlendiren uluslararası bir platformdur. Konferanslar, özellikle pandemi sonrası dönemde uygulama ile politika arasındaki köprüyü yeniden inşa etmesi açısından kritik rol oynamıştır. 16. Konferans, 27-30 Haziran 2023 tarihlerinde Bangkok'ta düzenlenmiş, çok paydaşlı katılım sayesinde disiplinlerarası etkileşimi artırmıştır.

Etkinliklerin tasarımında sivil toplum liderliği öne çıkmaktadır: Akademi, kamu, özel sektör ve saha uygulayıcılarının birlikte yer aldığı oturumlarla kanıt temelli savunuculuk güçlendirilmektedir. Etkinliğin yenilikçi yönü, DSÖ Age-friendly World ekosistemiyle doğrudan bağlantı kuran oturum yapısına sahip olması ve yerel iyi uygulamaların politika diline çevrilmesidir. Finansman, İFA kurumsal kaynakları ve paydaş katkılarıyla sağlanmaktadır.

KAYNAKLAR: DSÖ, IFA Global Conferences on Ageing [İFA küresel yaşlanma konferansları], <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/ifa-global-conferences-on-ageing/>
International Federation on Ageing, 16th Global Conference on Ageing [16. Küresel Yaşlanma Konferansı], <https://ifa.ngo/members/16th-global-conference-on-ageing/>

Konferans çıktıları, kısa vadede eğitim ve pilot uygulamalara, orta vadede ise yerel eylem planlarının güncellenmesine katkı sunmaktadır. Resmi bir etki analizi bulunmasa da, pek çok oturum sonucunda politika değişikliklerine gidildiği gözlenmiştir. Gelecek dönemlerde dijital erişilebilirlik, yaşlı kadınların temsiliyeti ve aşılama hizmetlerine erişim konularında daha net göstergeler belirlenmesi hedeflenmektedir.

65 YAŞ ÜSTÜ YAŞAM OFİSİ

YER: İstanbul, Türkiye

TARİH: 2022 NÜFUS: 167.264 - %20,4

Katılım	Kapsayıcılık	Erişilebilirlik
---------	--------------	-----------------

- PROJE ADI** 65 Yaş Üstü Yaşam Ofisi
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

Beşiktaş Belediyesi tarafından kurulan 65 Yaş Üstü Yaşam Ofisi, ilçedeki yaşlı bireylerin sağlık, sosyal ve kültürel hizmetlere erişimini kolaylaştırmak ve yaş dostu kent vizyonunu güçlendirmek amacıyla hayata geçirilmiş öncü bir uygulamadır. Proje, özellikle yalnız yaşayan veya sosyal bağları zayıf bireylerin desteklenmesini hedefleyen, bütüncül bir yaşlılık politikası örneği sunmaktadır.

Ofis, dijital okuryazarlık eğitimleri, hukuki danışmanlık, gerontomimari düzenlemeler, podoloji hizmeti ve gerontolojik değerlendirmeler gibi çok yönlü hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetler sayesinde yaşlıların günlük

yaşamda bağımsız kalmaları, sağlık risklerini azaltmaları ve toplumsal hayata daha güçlü katılmaları desteklenmektedir. Ayrıca ofis, sanat sergileri ve kültürel etkinliklerle yaşlıların üretkenliklerini görünür kılmakta, kuşaklar arası bağları güçlendirmektedir.

Projeye eşlik eden 65+ Hizmetleri ve Kentsel Tasarım Çalıştayları, hizmetlerin değerlendirilmesine ve yeni ihtiyaçların belirlenmesine katkı sağlamıştır. Akademisyenler, uzmanlar ve sivil toplum temsilcilerinin katılımıyla hazırlanan raporlar, Beşiktaş'ta erişilebilir mekan tasarımı, demans farkındalığı ve yaşlı haklarının güçlendirilmesi gibi konulara ışık tutmuştur.

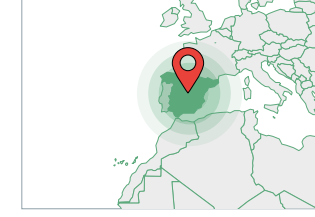
KAYNAKLAR: DSÖ. Beşiktaş Municipality - Age-friendly Network profile [Beşiktaş Belediyesi - Yaş-dostu ağı profili]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/network/besiktas-municipality/>
 Beşiktaş Belediyesi. 65+ Yaşam Ofisi [65+ yaşam ofisi]. <https://besiktas.bel.tr/hizmetler/saglik-hizmetleri/65-plus-yasam-ofisi/>

YAŞLILAR İÇİN HUKUKİ DANIŞMANLIK HİZMETİ

YER: Bilbao, İspanya

TARİH: 2015 NÜFUS: 346.278 - %31

Hukuk	Eşitlik	Erişilebilirlik
-------	---------	-----------------

- PROJE ADI** Servicio de Orientación Jurídica
HEDEF GRUP Kırılgan yaşlı bireyler (istismar riski taşıyan veya istismara uğramış, yalnız yaşayan, yoksul, vb.)
BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

Bilbao Belediyesi'nin Sosyal Eylem Bölümü tarafından, Bizkaia Barosu (ICASV) işbirliğiyle 2015'te başlatılan Servicio de Orientación Jurídica (SOJ) programı, özellikle kısıtlı mali imkânlarla sahip 60 yaş üzeri bireylere ücretsiz hukuki danışmanlık sağlamaktadır. Bu hizmet, yaşlıların haklara erişimini güçlendirmeyi ve istismar, yoksulluk, sosyal dışlanma gibi durumlara karşı koruyucu bir destek hattı oluşturmayı hedeflemektedir.

Hizmet, haftanın farklı günlerinde kentin beş farklı sosyal hizmet biriminde (Deusto, San Francisco, Rekalde, Basurto ve Santutxu) yürütülmektedir. Avukatlardan oluşan uzman ekip, yarım saatlik randevu sistemine göre çalışır ve hem Baskça hem de İspanyolca danışmanlık sağlamaktadır. Görüşmelerde ele alınan başlıca konular; konut (kira sözleşmeleri, tahliye süreçleri), aile hukuku (miras, velayet, bakım sorumlulukları), sosyal haklar (emeklilik, sosyal yardımlar), tüketici hakları ve istismar vakalarıdır. Ayrıca, bazı durumlarda bireyler yönlendirici bir destek olarak daha kapsamlı adli süreçlere sevk edilmektedir.

SOJ'un finansmanı, Bilbao Belediyesi tarafından ICASV'ye aktarılan yıllık hibe ile sağlanır. Bu fon yalnız hizmetin yürütme maliyetlerine (avukat ücretleri, lojistik giderler) tahsis edilmektedir. Hizmetin işleyişi her yıl hazırlanan raporlarla izlenir; raporlarda yararlanıcı sayısı, yaş aralıkları, başvuru nedenleri ve alınan hukuki danışmanlık türleri sistematik biçimde kaydedilir. 2020'den itibaren pandemi koşulları nedeniyle çevrimiçi randevu ve telefon danışmanlığı da devreye alınmıştır.

Program, özellikle yalnız yaşayan veya aile desteğinden yoksun yaşlıların hukuki sorunlarla baş etmesini kolaylaştırmış, yaşlıların bağımsızlık ve güven duygusunu pekiştirmiştir. Henüz diğer bölgelere yaygınlaştırılmamış olsa da, Bilbao modeli, kırılgan gruplara yönelik erişilebilir ve kurumsallaşmış bir hukuki destek yapısı sunmaktadır.

KAYNAK: DSÖ. Legal advisory service for older people [Yaşlılar için hukuki danışmanlık hizmeti]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/legal-advisory-service-for-older-people/>

Servicio de **Orientación Jurídica** para **Personas Mayores** en los Servicios Sociales Municipales

Orientazio Juridikoko Zerbitzua **Adineko Pertsonentzat** Bilboko Gizarte Zerbitzueta

Servicio gratuito
Doako zerbitzua

Bilbao +60

LUNES	UNIDAD BASE SANTUTXU C/ Circo Amateur, 2
ASTELEHENA	SANTUTXUKO OINARRIZKO UNITATEA. Circo Amateur k. 2
MARTES	UNIDAD BASE REKALDE Travesía de Altube, 6
MARTITZENA	ERREKALDEKO OINARRIZKO UNITATEA. Altube zeharkalea, 6
MIÉRCOLES	UNIDAD BASE BASURTO C/ Zankozeta, 1
EGUAZTENA	BASURTUKO OINARRIZKO UNITATEA. Zankozeta k. 1
JUEVES	UNIDAD BASE SAN FRANCISCO C/ Conde Mirasol, 2
EGUENA	SAN FRANTZISKOKO OINARRIZKO UNITATEA. Mirasol Kondetaren k. 2
VIERNES	UNIDAD BASE DEUSTO Avda. Lehendakari Aguirre, 42
BARKUA	DEUSTUKO OINARRIZKO UNITATEA. Agirre Lehendakariaren etorb. 42

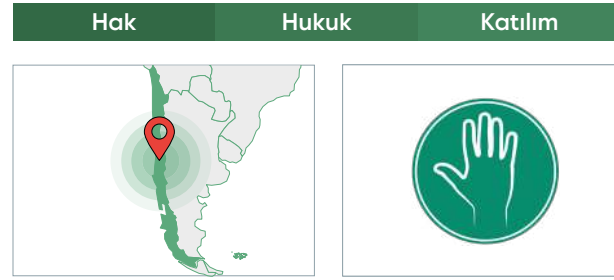
Horario:
de 10.00
a 11.00 horas

Ordutegia:
10:00etatik
11:00etara

Es necesario pedir **CITA PREVIA** en el **teléfono 944204766**, en horario de 9:00 a 13:30 horas.
Hitzordua eskatu behar da **944204766** telefonon, 09:00etatik 13:30era bitartean.

YAŞLI HAKLARI SAVUNUCULUĞU BİRİMİ

YER: Penololen, Şili
TARİH: 2018 NÜFUS: 241.599 - %15

- PROJE ADI** Defensoría del Adulto Mayor
HEDEF GRUP Kırılgan yaşlı bireyler
BEKLENTİ Katkı sağlama

Peñalolén Belediyesi tarafından 2018 yılında kurulan Yaşlı Hakları Savunuculuğu Birimi, 60 yaş ve üzeri bireylerin haklarını korumak, psiko-sosyal destek sağlamak ve ücretsiz hukuki danışmanlık sunmak amacıyla yapılandırılmıştır. Birim, medeni hukuk ve aile hukuku alanlarında sunduğu hizmetlerle yaşlıların mülkiyet, miras, nafaka, aile içi şiddet ve torunlarla görüşme hakkı gibi konularda adalet erişimini kolaylaştırmaktadır.

Psiko-sosyal destek kapsamında psikolojik danışmanlık ve sosyal hizmet yönlendirmeleri yapılmakta, uygun görülen durumlarda yaşlılar mahkemelerde ücretsiz avukat temsiliyle desteklenmektedir. Hizmet kullanıcıları, ihtiyaçlarının belirlenmesi ve savunuculuk sürecine aktif katılım imkanı sayesinde yalnızca bireysel sorunların çözümünde değil, aynı zamanda hak temelli bir yaşlılık politikası kültürünün gelişiminde de rol oynamaktadır.

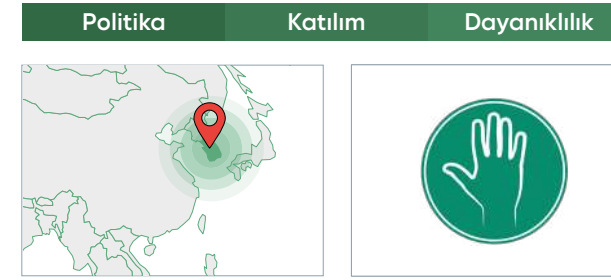
Uygulama, özellikle yalnız yaşayan, maddi güçlük çeken veya hak ihlali riski altındaki kırılgan yaşlı-

lara yönelik somut katkılar üretmiş, yerel yönetimin yaş dostu hizmetler alanındaki liderliğini pekiştirmiştir. Model, uluslararası düzeyde de ilgi görmüş; Meksika'daki Nezahualcóyotl Belediyesi, Peñalolén deneyimini temel alarak benzer bir birim kurmuştur. Gelecekte, demans desteği, sosyal katılım ve aile içi bakım programlarıyla koordinasyonun artırılması ve hizmet ağının genişletilmesi hedeflenmektedir.

JEJU YAŞ DOSTU PROGRAMI

YER: Jeju, Güney Kore
TARİH: 2017 NÜFUS: 644.924 - %19.6

- PROJE ADI** Jeju Age-Friendly Program
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

Jeju Eyaleti, 2017 yılında Dünya Sağlık Örgütü'nün Yaş Dostu Şehirler ve Topluluklar Ağına katılarak hızla yaşlanan nüfusuna yönelik kapsamlı bir stratejik çerçeve geliştirmiştir. Program, "yüzyıllık yaşam çağı"na uyum sağlamak üzere tasarlanmış olup, sağlıklı ve aktif yaşlanmayı desteklemeyi, yaşlı bireylerin karar alma süreçlerine doğrudan katılımını artırmayı hedeflemiştir.

Programın temel bileşenlerinden biri, Yaşlı Politikası İzleme Grubudur. İlk olarak 65 yaş üstü 30 gönüllü ile başlayan bu yapı, 2019'dan itibaren lise ve üniversite öğrencilerinin katılımıyla kuşaklar arası bir platforma dönüşmüştür. Genç katılımcılar, dijital araç kullanımı, fotoğraf ve video dokümantasyonu gibi teknik destek sağlarken, yaşlı bireyler kendi deneyim ve ihtiyaçlarını paylaşarak politika önerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmuştur.

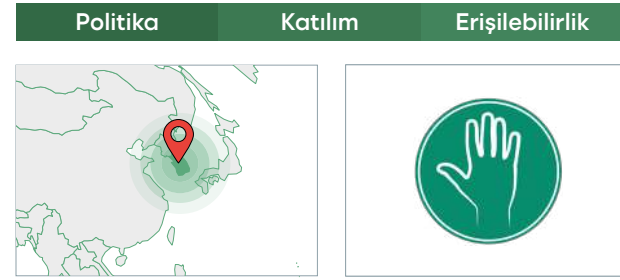
İzleme çalışmaları, DSÖ'nün sekiz yaş dostu alanı çerçevesinde yapılmakta ve güvenli açık alanlar, erişilebilir konut, sosyal katılım, istihdam fırsatları, saygı ve kapsayıcılık, bilgiye erişim, sağlık ve bakım hizmetleri gibi geniş bir politika yelpazesini kapsamaktadır. Bulgular aylık toplantılarda tartışılmakta ve öneriler doğrudan Jeju Eyaleti Sosyal Refah Dairesinin politika planlarına entegre edilmektedir.

Program, sınırlı kaynaklara rağmen belediye birimleri, yaşlı dernekleri, araştırma merkezleri ve özel sektör işbirliği sayesinde sürdürülebilir hâle gelmiştir. Geri bildirimler, modelin hem yaşlıların sesini güçlendirdiğini hem de gençlerle kurulan bağ sayesinde kuşaklar arası anlayışı artırdığını ortaya koymaktadır.

YAŞLI POLİTİKALARI OLUŞTURMA İZLEME GRUBU

YER: Bucheon, Kore Cumhuriyeti

TARİH: 2018 NÜFUS: 810,742 - %16

- PROJE ADI** Monitoring group for the creation of senior policies
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Öğrenme, gelişim ve karar verme

2018'de kurulan Yaşlı Politikaları Oluşturma İzleme Grubu, Bucheon Belediyesi'nin yaş dostu kent stratejisinin temel yapı taşlarından biri olarak, yaşlıların yerel karar alma süreçlerine katılımını güçlendirmeyi hedeflemektedir. İkinci Eylem Planı (2021-2025) çerçevesinde kurumsallaşan grup, 21 yaşlı katılımcının aktif rol aldığı saha gözlemleri, veri toplama süreçleri ve politika önerileri geliştirme faaliyetleri yürütmektedir.

Katılımcılara, saha gözlemi, veri toplama ve izleme yöntemleri üzerine eğitimler verilmiş; edinilen bu beceriler sosyal etkinliklerde ve destek mekanizmalarında da uygulanmıştır. Böylelikle yaşlı bireyler yalnızca hizmetlerden yararlanan kişiler olmaktan çıkarak, politikaların tasarlanması ve değerlendirilmesinde uygulayıcı, denetleyici ve yönlendirici aktörler haline gelmiştir. Bu yaklaşım, yaşlıların bilgi ve deneyimlerinin toplum yararına harekete geçirilmesini sağlamış, aynı zamanda dayanışma kültürünü güçlendirmiştir.

Grup politika önerilerini tartışarak belediye karar vericilerine aktarmış, böylece yerel politikaların yaşlı

nüfusun ihtiyaçlarına daha uygun biçimde şekillenmesine katkıda bulunmuştur. Katılımcıların geri bildirimleri, programın hem öğrenme hem de topluluk yararına uygulama açısından faydalı bulunduğunu göstermektedir. Özellikle edinilen becerilerin başka yaşlı bireylere rol model olarak aktarılması, sürecin toplumsal etki kapasitesini artırmıştır.

Bucheon Belediyesi, modelin 2025 yılına kadar S-A-F-E (Secure, Accessible, Fit, Embracing) yaş dostu vizyonu çerçevesinde sürdürülmesini planlamaktadır.

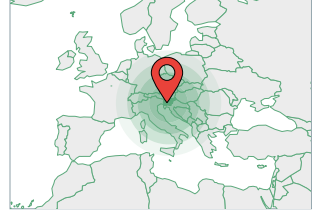

SAĞLIKLI KAL

YER: İsfahan, İran

TARİH: 2024 NÜFUS: 1.961.000 - %17.5

Sağlık	Katılım	Dayanışma
--------	---------	-----------

PROJE ADI Stay Well Project

HEDEF GRUP Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler

BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

İsfahan Belediyesi, 2024 yılında başlattığı Stay Well projesiyle yaşlıların fiziksel, zihinsel, sosyal ve manevi sağlıklarını güçlendirmeyi ve aktif yaşam kültürünü yaygınlaştırmayı hedeflemektedir. Kentte artan izolasyon, hareketsizlik ve sağlık bilinci eksikliği, projenin temel gerekçeleri arasında yer almaktadır.

Program, belediye liderliğinde sivil toplum kuruluşları ve gönüllülerin desteğiyle uygulanmaktadır. Kültür merkezleri ve 60 yaş üstü merkezlerde düzenlenen kurs ve atölyeler; fiziksel egzersizlerden zihinsel egzersizlere, sosyal etkileşim etkinliklerinden manevi gelişim oturumlarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Yaşlılar sadece katılımcı değil, aynı zamanda akranlarını davet ederek yeni üyeleri teşvik eden aktif temsilciler olarak sürece katkı vermektedir.

Kısa sürede büyük ilgi gören proje için başlangıçta yaşanan finansman sorunu belediye tarafından çözülmüştür. Talebin artması üzerine daha geniş mekanlar tahsis edilmiştir. Henüz resmi bir etki analizi yapılmasa da olumluları bildirimler alınmaktadır.

Gelecek planları arasında programın ulusal düzeyde yaygınlaştırılması ve yaşlıların sağlık bilincini daha da artıracak hedefli içerikler geliştirilmesi bulunmaktadır. Proje sürecinde karşılaşılan en önemli zorluklar, etkinliklerin tanıtımının yeterince güçlü yapılamaması ve farklı bölgelerdeki ihtiyaçlara göre uyarlanma gerekliliği olmuştur.

YAŞLI DOSTU KENT

YER: Barselona, İspanya

TARİH: 2024 NÜFUS: 1.614.090 - %26

Hareketlilik	Sağlık	Katılım
--------------	--------	---------

PROJE ADI

AGIL URBA BCN - Amabilidad Urbana para las Personas Mayores

HEDEF GRUP

Yaşlılar

BEKLENTİ

Hareketlilik

Barselona'da 2024 yılında başlatılan AGIL URBA BCN girişimi, kırılgan yaşlı bireylerin fiziksel aktivitelerini ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarını desteklemeyi amaçlayan yenilikçi bir araştırma ve uygulama programıdır. Vall d'Hebron Araştırma Enstitüsü (VHIR) koordinasyonunda yürütülen proje, 2016'dan beri uygulanan +AGIL modelinin genişletilmiş bir versiyonudur.

Proje, yaşlıların yaşadıkları mahallelerde fiziksel ve sosyal çevrenin hareketlilik üzerindeki etkilerini incelemekte ve kentsel dostluk göstergelerini tanımlamaktadır. Katılımcı yaşlı bireyler, odak grup görüşmeleri ve katılımcı (World Cafe) oturumlar aracılığıyla mahallelerindeki sorunları tartışmış ve önceliklendirmiştir. Sonuçlar doğrultusunda erişilebilirlik haritaları hazırlanmış, haritalar dijital ikiz tabanlı görsellerle paydaşlara sunulmuştur.

Ana çıktılar arasında "kentsel dostluk endeksi"nin geliştirilmesi, açık kaynaklı mekânsal analiz yöntemleriyle farklı mahallelerin karşılaştırılması ve çözüm önerilerinin yerel yönetime entegre edilmesi bulunmaktadır. Bu yaklaşım, sağlık hizmetlerini, kentsel

planlamayı ve toplumsal katılımı bütüncül bir çerçevede birleştirmiştir.

Katılımcıların proje ile ilgili geri bildirimleri olumludur. Süreçte özellikle yaşlıların karar alma süreçlerine doğrudan dahil edilmesi ve mahallelerinin geliştirilmesine sağladıkları katkı, toplumsal aidiyet duygusunu artırmıştır. Projenin geleceğinde giyilebilir cihazlarla hareketlilik ölçümleri yapılması ve sonuçların kent planlarına aktarılması öngörülmektedir.

HERKES İÇİN PODOLOJİ HİZMETİ

YER: Cadereyta de Montes, Meksika
TARİH: 2023 NÜFUS: 69.075 - %10

- PROJE ADI** Podólogo cerca de todos
HEDEF GRUP Kırılgan yaşlı bireyler
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

2023'te uygulamaya başlayan Herkes için Podoloji girişimi, yaşlılarda ayak sağlığının ihmal edilmesi sonucu ortaya çıkan ciddi sağlık sorunlarına odaklanmaktadır. Diyabet ve hipertansiyon gibi komorbid durumlarda enfeksiyon ve mobilite kaybı riskini azaltmak için ücretsiz tarama, hijyen ve bakım hizmeti sunulmaktadır.

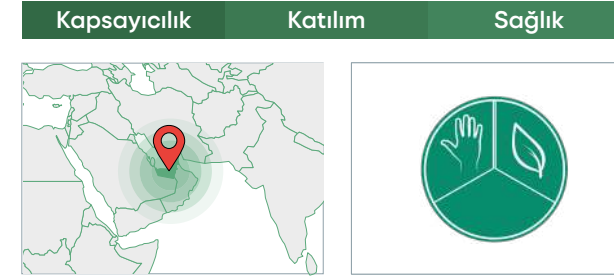
Hizmet kapsamında, yerel yönetim koordinasyonunda, özel sağlık kuruluşlarına bağlı podologlar kırsal ve kentsel yerleşimlerde topluluk temelli hizmetler vermektedir. Planlama ve duyurular Casa del Adulto Mayor işbirliğiyle yürütülmektedir ve girişim finansmanı belediyenin lojistik desteğiyle ve özel kurumların aynı katkılarıyla sağlanmaktadır. Yenilik, uzman hizmetini doğrudan yaşlıların yaşam alanına götüren mobil modelde yatmaktadır.

Projeye yüksek oranda katılımcı geri bildirimleri yapılmıştır. Erken bakım sayesinde komplikasyonların önlenmesi ve hareketliliğin korunması öne çıkan faydalardır. Gelecekte, girişime hizmet sunan uzman sayısının artırılması ve programın düzenli hâle getirilmesi planlanmaktadır. Etki analizi için vaka kayıtları üzerinden enfeksiyon, yaralanma ve hastane başvurularındaki azalmalar izlenmelidir. Model, gezici sağlık hizmetleriyle diğer belediyelerde de hızla uyarlanabilir niteliktedir.

YAŞLILAR İÇİN THUKHER KULÜBÜ

YER: Dubai, Birleşik Arap Emirlikleri
TARİH: 2023 NÜFUS: 3.300.000

- PROJE ADI** Thukher Club for Senior Citizens
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

Thukher Club, yalnızca bir sosyal merkez değil, aynı zamanda Dubai'nin "Thukher Card" sistemi ile entegre çalışan kapsamlı bir yaşlı dostu girişimdir. Bu kart ve kulüp modeli, yaşlı bireylerin hem sağlık hem sosyal hem de kültürel hizmetlere tek bir kimlik üzerinden erişmesini sağlayarak, yaşlıların yaşam kalitesini artırmayı ve toplumla bağlarını güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Merkezde sunulan hizmetler arasında sağlık taramaları, egzersiz programları, eğitim kursları, teknoloji atölyeleri ve kültürel etkinlikler bulunmaktadır. Resmî kaynaklarda ayrıca özel indirimlerden yararlanma, kamu ve özel kurumlarla doğrudan bağlantı kurma gibi ayrıcalıklar da vurgulanmaktadır. Böylece yaşlı bireyler, yalnızca sağlık ve sosyal katılım değil, aynı zamanda ekonomik ve idari kolaylıklarla da desteklenmektedir.

Dubai Belediyesi bu projeyi, akıllı şehir vizyonu çerçevesinde geliştirmiştir. Dijital kimlik sistemi ile entegre olan Thukher Card, yaşlıların resmi kurumlarla olan

işlemlerinde hız ve erişim kolaylığı sağlamaktadır. Bu yönüyle, yalnızca bir sosyal merkez değil, aynı zamanda dijital kapsayıcılık projesidir.

Geri bildirimlerde yaşlıların sosyal izolasyondan uzaklaştığı, sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaştığı ve yeni beceriler kazandıkları öne çıkmaktadır. Projenin uluslararası standartlarla (ör. ISO 37101, sürdürülebilir kalkınma için yönetim sistemleri) uyumlu olması, modelin küresel ölçekte uyarlanabilirliğini artırmaktadır. Gelecekte yeni merkezlerin açılması, dijital hizmetlerin geliştirilmesi ve kültürel çeşitliliğe duyarlı programların artırılması planlanmaktadır.

EVDE ERGOTERAPİ

YER: Rivas Vaciamadrid, İspanya

TARİH: 2021 NÜFUS: 90.973 - %11.7

- PROJE ADI** Terapia Ocupacional en el Domicilio
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Hareketlilik

Rivas-Vaciamadrid Belediyesi, 2021 yılında yaşlı bireylerin evlerinde bağımsız yaşamlarını sürdürmelerini desteklemek amacıyla Evde Ergoterapi Programını başlatmıştır. COVID-19 pandemisiyle birlikte artan sosyal izolasyon ve fiziksel hareketsizlik riski, özellikle yalnız yaşayan veya hareket kabiliyeti sınırlı yaşlılarda sağlık sorunlarını derinleştirmiştir. Bu nedenle program, yaşlılara hem bireysel hem de çevresel düzeyde destek sunmayı hedeflemiştir.

Program kapsamında, ergoterapistler ev ziyaretleri yaparak kişiye özel egzersiz planları hazırlamakta, ev içi düzenlemeler konusunda öneriler sunmakta ve bakım verenlere danışmanlık sağlamaktadır. Ayrıca, yaşlı bireylerin günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızlıklarını korumaları, bilişsel ve fiziksel kapasitelerini sürdürmeleri ve sosyal temaslarını artırmaları amaçlanmaktadır.

Planlama sürecinde, belediyenin sosyal yardım hizmeti alan yaşlılarla yapılan görüşmelerden elde edilen ihtiyaç analizleri belirleyici olmuştur. Programın güçlü yanı, yalnızca bağımsızlığı artırmakla kalmayıp yaşlıların evde güvenli bir şekilde yaşamalarını desteklemesi ve aynı zamanda sosyal temas için de fırsatlar yaratmasıdır.

Henüz resmi bir etki değerlendirmesi yapılmamış olsa da, katılımcılardan gelen geri bildirimler olumludur.

Gelecekte programın kapsamının büyütülmesinden ziyade mevcut yapının güçlendirilmesi ve özellikle bağımlılık düzeyi yüksek bireylerde beklenti yönetiminin daha etkin yapılması planlanmaktadır.

SAĞLIK TEMSİLCİLERİ AĞI

YER: Tieno, İspanya

TARİH: 2020 NÜFUS: 9.389 - %41

- PROJE ADI** Creación de una Red de Agentes de Salud
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Temel ihtiyaçların karşılanması

Tieno Belediyesi'nin 2020'de başlattığı Sağlık Temsilcileri Ağı, kırsal bölgelerde yalnızlıkla ve izolasyonla mücadele amacıyla tasarlanmıştır. Gönüllü bireyler, sağlık ve sosyal bakım konularında temel eğitim alarak aile, komşu ve arkadaş çevrelerinde güvenilir danışman rolü üstlenmektedir. Bu kişiler, hem ihtiyaç tespiti yapmakta hem de resmi sağlık-sosyal hizmet kanallarıyla topluluk arasında köprü kurmaktadır.

Program, özellikle yalnız yaşayan, fiziksel veya bilişsel kısıtlılıkları bulunan yaşlıların korunmasını hedefler. On beş yılı aşkın yerel sosyal sağlık deneyimi üzerine inşa edilen ağ, topluluk içinde karşılıklı destek kültürünü güçlendirmiştir. Katılımcılar hem hizmet alıcı hem de temsilci olarak sürece dahil olmaktadır.

COVID-19 salgını döneminde ağın önemi daha belirgin hâle gelmiştir ve gönüllüler kapanma koşullarında

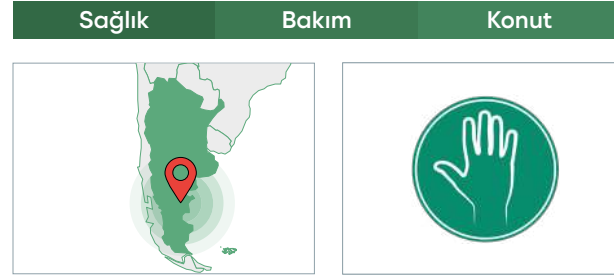
bilgi akışını ve destek mekanizmalarını sürdürmüştür. Bu yaklaşım, sağlık sorunlarının erken tespitini kolaylaştırmış ve topluluk dayanışmasını artırmıştır. Model, düşük maliyetle yüksek etki sağlayan, kırsal bölgelerde kolaylıkla uyarlanabilir bir uygulama örneği olarak değerlendirilmektedir.

GERİATRİ HASTANESİ VE GÜNDÜZ BAKIM MERKEZİ

YER: Vicente López, Arjantin

TARİH: 2019 NÜFUS: 269.420 - %23

- PROJE ADI** Nuevo Hospital Geriátrico y Centro de Día
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Katkı sağlama

Vicente López Belediyesi, artan yaşlı nüfusun ihtiyaçlarına cevap vermek üzere 2019 yılında "Don Rodríguez Ortega" Geriatri Hastanesi'nin yenilenmesi ve kapasite artırımı projesini hayata geçirmiştir. Bu girişim, uzun süreli bakım, gündüz bakımı ve poliklinik hizmetlerini aynı çatı altında toplayarak bütüncül bir yaşlı bakım modeli geliştirmeyi hedeflemiştir.

Yeni tesis, 84 yataklı yatılı bakım bölümü, günlük 125 kişilik gündüz merkezi ve toplum temelli poliklinik hizmetlerini içermektedir. Projenin amacı, sadece hastane bakımına odaklanmak yerine yaşlıların bağımsız yaşamlarını uzatacak sosyal ve tıbbi destekleri entegre etmek olmuştur. Belediye, sağlık, yapı işleri ve maliye birimleri işbirliğiyle çalışmış; finansman tamamen kamu kaynaklarından sağlanmıştır.

Merkezin yenilikçi yönü, farklı bakım türlerini tek mekânda birleştiren "süreklilik modeli"ni uyguluyor olmasıdır. Açılış sonrası, erişim kapasitesinde kayda

değer bir artış sağlanmış, toplum temelli hizmetlere yönelim artmıştır. Beklenen uzun vadeli etkiler arasında, bağımlılığın ertelenmesi, kurumsal bakım geçişlerinin azalması ve yaşam süresinde iyileşme yer almaktadır. Gelecek planları, etki analizlerinin yapılması, kalite göstergelerinin belirlenmesi ve modelin diğer büyükşehirlerde uyarlanmasıdır.

YAŞLILARA İLAÇ DAĞITIMI

YER: Maipú, Şili

TARİH: 2020 NÜFUS: 521.627 - %15

- PROJE ADI** Entrega de medicamentos a personas mayores
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

Şili'nin Santiago metropol bölgesinde yaşlı nüfus oranı en yüksek ilçelerden biri olan Maipú Belediyesi, 2020 yılında yaşlı bireylerin sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak amacıyla Yaşlılara İlaç Teslim Programı'nı başlatmıştır. Programın temel amacı, yaşlıların günlük yaşamda en çok ihtiyaç duydukları ilaçlara erişimde karşılaştıkları engelleri ortadan kaldırmak, sağlık hizmetlerini hızlandırmak ve yaşam kalitelerini artırmaktır.

Program, belediyenin Yaşlılar Ofisi [Oficina de Adulto Mayor] koordinasyonunda yürütülmekte, mahallelerdeki CESFAM (Aile Sağlık Merkezi) birimleri aracılığıyla reçeteli ilaçların tedarik ve teslim süreci organize edilmektedir. Ayrıca 2019 yılında imzalanan anlaşma ile özel eczane zinciri SalcoBrand projeye dahil edilmiştir ve böylece yaşlılara indirim, stok garantisi ve lojistik destek sağlanmıştır. Belediyeye ait farmacia comunal [komunal eczane] de programın önemli bir kaynağıdır.

Ayrıca bu süreçte sosyal hizmet, fizyoterapi, psikoloji gibi alanlara özel whatsapp iletişim hatları oluşturulmuştur. Böylece hem yaşlı bireyler hem de yakınları ihtiyaçlarını doğrudan iletebilmektedir ve yanıt süresi kısalmaktadır.

Proje, ilaç erişiminde güvenliği ve sürekliliği artırarak yaşlıların sağlıkta eşitlikçi hizmet almasını sağlamıştır ve katılımcıların büyük çoğunluğu uygulamadan yüksek memnuniyet bildirmiştir. Belediye, programı güçlendirerek kalıcı hâle getirmeyi hedeflemektedir.

HASTALARI KARŞILAMA MERKEZİ

YER: Santa Maria da Feira, Portekiz
TARİH: 2017 NÜFUS: 139.312 - %15

- PROJE ADI** Centro de Acolhimento de Doentes em Convalescença Ozanam (CADC0Z)
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

COVID-19 pandemisi sırasında Portekiz'de ilan edilen halk sağlığı acil durumu kapsamında, Santa Maria da Feira Belediyesi, yerel sağlık otoriteleri ve Sosyal Güvenlik Kurumu işbirliğiyle CADC0Z (Centro de Acolhimento de Doentes em Convalescença Ozanam) kurulmuştur. Merkezin amacı, hastane yatışı gerektirmeyen ancak evde güvenli izolasyon koşullarına sahip olmayan, özellikle 65 yaş üzeri yaşlılar ile kronik hastalığı olan bireylere geçici barınma ve sağlık desteği sağlamaktır.

Toplam 26 yatak kapasitesine sahip merkez, bakım-da mükemmellik, insani ilişkiler ve bireyselliğe saygı ilkeleriyle hizmet sunar. Kullanıcılara hemşirelik bakımı, tıbbi takip, beslenme programları ve psiko-sosyal konularda destek sağlanmaktadır. Amaç, yalnız tıbbi bakım değil, aynı zamanda onurlu ve güvenli bir iyileşme süreci sunmaktır.

Projenin koordinasyonu belediye, Sosyal Güvenlik Kurumu, ACES Entre Douro e Vouga ve CHEDV tarafından yürütülmüş, projeye Casa Ozanam tesisi tahsis edilmiştir. Cruz Vermelha Portuguesa, gönüllüler, sağlık merkezleri, itfaiyeler ve özel şirketler destek sunmuştur.

CADC0Z, pandemi döneminde yerel sağlık sistemi ile sosyal bakım arasında kritik bir köprü işlevi görmüş, kırılgan grupların güvenli koşullarda iyileşmesine katkıda bulunmuştur. Uluslararası düzeyde tanınarak 2020'de International Hospital Federation Beyond the Call of Duty for COVID-19 ödülünü kazanmıştır.

DEMANS İÇİN TOPLUM TEMELLİ BAKIM

YER: Güney Bölgesi, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi
TARİH: 2016 NÜFUS: 270.000 - %15.20

- PROJE ADI** Community Care for Dementia 2
HEDEF GRUP Kronik sağlık sorunları veya engeli olan yaşlı bireyler
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

Hong Kong'un Southern District bölgesinde 2016'da başlatılan bu proje, demans dostu bir topluluk yaratmayı hedeflemektedir. Proje, yaşlı elçi eğitimlerinden, kurum ve esnaf farkındalık programlarına kadar çok bileşenli bir yapıya sahiptir.

Program kapsamında "Southern District Age-Friendly" logosu ile örnek tesisler ve hizmetler tanıtılmıştır. Ayrıca program, Kurumlar ve İşletmeler Demans Dostu Topluluk listesine katıldı. Hong Kong Polisi (Batı Birimi) ile birlikte hazırlanan 162 destekçi listesi sayesinde kaybolan kişilere hızlı müdahale kapasitesi oluşturuldu. 2017'de teşekkür ve paylaşım oturumları düzenlenmiştir.

Uygulama katılımcılar tarafından olumlu değerlendirilmiş ve nihai hedef olarak tüm dükan, restoran ve yerel paydaşların katılımıyla geniş kapsamlı bir demans dostu ekosistem kurulması planlanmıştır. 2019'daki gözden geçirme adımıyla bu sinerjinin artırılması hedeflenmektedir. Model, kamu, özel sektör ve gönüllü ağlarının koordinasyonunu sağlayarak esnek ve kolay uyarlanabilir bir çerçeve sunmaktadır.

MINAMI ASHIGARA ŞEHİRİ TURUNCU AĞI

YER: Minamiashigara, Japonya
TARİH: 2017 NÜFUS: 43.349

- PROJE ADI** Minami Ashigara-shi Orenji Nettowaku
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

Minami Ashigara City'de yürütülen Turuncu Ağ projesi, demans yaşayan bireylerin kaybolma veya yönünü bulamama gibi riskli durumlarda hızlı, güvenli ve koordineli bir şekilde bulunmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuş bir topluluk destek ağıdır. Proje, belediye, yerel polis, sosyal refah kuruluşları çalışanlarından, sağlık profesyonellerinden ve gönüllülerden oluşan çok paydaşlı bir yapı ile yürütülmektedir.

Sistem, demans hastalarının yakınları tarafından gönüllü olarak doldurulan ve güvenli şekilde saklanan bir ön kayıt formu ile başlamaktadır. Bu formda kişinin fiziksel özellikleri, sağlık durumu, rutin olarak kullandığı eşyalar, iletişim bilgileri ve acil durumda dikkat edilmesi gereken tıbbi/psikolojik durumlar yer almaktadır. Kayıtlı bilgiler, sadece olay anında yetkili kurumlar ve sahadaki gönüllülerle paylaşılmaktadır.

Olası bir kaybolma durumunda, ağa dahil gönüllüler, yerel işletmeler ve kamu görevlileri hızla bilgilendiril-

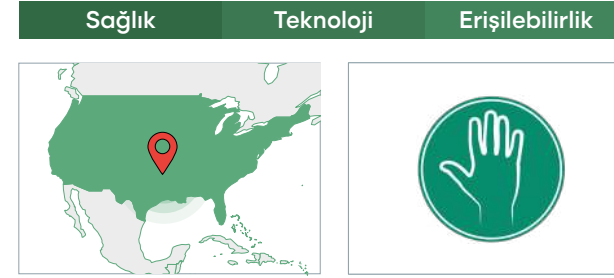
mekte ve kişinin son görüldüğü yerden itibaren sistematik bir arama süreci başlatılmaktadır. Bu yaklaşım, demans hastalarının bulunma süresini kısaltarak hem fiziksel hem psikolojik riskleri en aza indirmektedir.

Proje, yalnız acil durum müdahalesi sağlamaz, aynı zamanda toplumda demansa dair farkındalığı artırma, güvenli yaşam ortamları oluşturma ve bakım verenler için destek sağlama amaçlarını da taşımaktadır.

SAĞLIK EĞİTİM KAYNAKLARINI DAHA ERİŞİLEBİLİR HÂLE GETİRMEK

YER: Louisville, ABD
TARİH: 2019 NÜFUS: 600.000 - %17

- PROJE ADI** MyHealthE-Net: Making health education resources more accessible
HEDEF GRUP Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
BEKLENTİ Öğrenme, gelişim ve karar verme

Louisville'de 2019 yılında başlatılan Dijital Sağlık Ağı projesi, kentte yaşayan yaşlı bireylerin sağlık eğitimi kaynaklarına erişimini kolaylaştırmak ve toplumsal sağlık okuryazarlığını artırmak amacıyla geliştirilmiştir. Proje, Age-Friendly Louisville girişimi çerçevesinde Louisville Metro Belediyesi, AARP Kentucky, Kentuckiana Bölgesel Planlama ve Kalkınma Ajansı (KIPDA) ve University of Louisville Trager Institute işbirliğinde yürütülmektedir.

Programın temel hedefi, sağlık bilgilerine zamanında ve erişilebilir şekilde ulaşamayan yaşlı bireylerin desteklenmesidir. Bu amaçla dijital sağlık platformları, basılı materyaller, topluluk merkezlerinde düzenlenen oturumlar ve telefon destek hatları gibi çoklu erişim yöntemleri uygulanmıştır. Özellikle dijital becerileri sınırlı olan veya internet erişimi bulunmayan bireyler için alternatif çözümler geliştirilmiştir.

Proje, 40'tan fazla sağlık kuruluşunun, akademisyenin ve gönüllünün katkısıyla yürütülmüş, gönüllü kolaylaştırıcılar toplantı gündemlerinin belirlenmesi ve

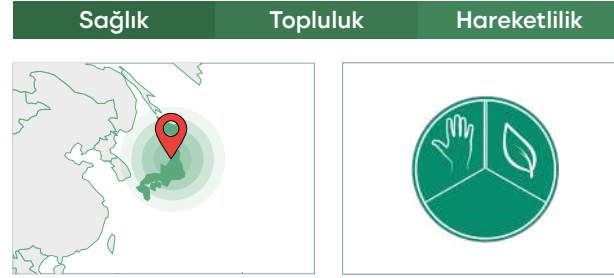
çözüm önerilerinin geliştirilmesi sürecine doğrudan dahil olmuştur. Bu yapı, yaşlıların sadece alıcı değil, aynı zamanda aktif katılımcı olmalarını sağlamıştır.

İlk değerlendirmeler, projenin sağlık bilgilerine erişimi artırarak bireylerin daha bilinçli sağlık kararları almasına olanak sağladığını göstermektedir. Katılımcı geri bildirimleri son derece olumludur. Gelecekte, platformun kapsamı genişletilerek diğer yaş dostu kentlere model olarak sunulması planlanmaktadır.

SAĞLIK GELİŞTİRME PROGRAMI

YER: Oiso, Japonya
TARİH: 2011 NÜFUS: 31.522 - %39.16

PROJE ADI Kenkōzokuri
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

2011 yılında Oiso Belediyesi tarafından başlatılan OASIS 24 programı, hızla yaşlanan nüfusun sağlık ve refah ihtiyaçlarına yanıt vermek amacıyla tasarlanmıştır. Nüfusun %39,2'sini 65 yaş üstü bireylerin oluşturduğu kentte, belediye başkanı (doktor) liderliğinde mahalle temelli sağlık destek ağı kurulmuştur. Programın adı, hem 24 mahallenin kapsanmasına hem de yıl boyunca kesintisiz destek sağlanmasına atıfta bulunmaktadır.

Program kapsamında, halk sağlığı hemşireleri ve beslenme uzmanları düzenli olarak mahalleleri dolaşarak sağlık danışmanlığı, risk değerlendirmesi ve bireysel yönlendirme yapmaktadır. Uygulamalar arasında yürüyüş grupları, beslenme seminerleri, düzenli sağlık taramaları ve kişiselleştirilmiş egzersizler yer almaktadır. Ayrıca "İkigai Haritası" yöntemiyle yaşlıların ilgi alanları ve sosyal ağları belirlenmiş, sonuçlar topluluk etkinlikleri ve gönüllülük faaliyetlerine yön vermiştir.

Belediye merkezlerinde oluşturulan "yaş dostu mekânlar", hemşirelerin, fizyoterapistlerin ve diyetisyenlerin yürüttüğü sağlık etkinlikleri ile sosyal bu-

luşma noktaları hâline gelmiştir. Sosyal izolasyonun önlenmesi için kuşaklar arası atölyeler, hobi kulüpleri ve festival etkinlikleri düzenlenmektedir.

Katılımcılar, program sayesinde beslenme ve egzersiz alışkanlıklarında iyileşme, sosyal bağlarında güçlenme bildirmişlerdir. OASIS 24, veri temelli planlama ve "İkigai" yaklaşımı ile yaşlı bireylerin yaşam amaçlarını destekleyen yenilikçi bir model sunmaktadır.

YEREL ECZANELER İŞBİRLİĞİ İLE TIBBİ ATIK TOPLAMA PROGRAMI

YER: North York, Kanada
TARİH: 2017 NÜFUS: 655.900 - %15

PROJE ADI Sharps Exchange Partnership with local pharmacy and clients
HEDEF GRUP Kırılgan yaşlı bireyler (istismar riski taşıyan veya istismara uğramış, yalnız yaşayan, yoksul, vb.)
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

Bu yaş dostu uygulama, evde tedavi amacıyla kullanılan tıbbi atık iğnelerin güvenli toplanmasını ve bertaraf edilmesini sağlamak için yerel eczaneler ile oluşturulan bir işbirliğine dayanmaktadır. Program, iğneler, şırıngalar, lansetler, önceden doldurulmuş enjektörler ve insülin kalem uçları gibi cilde nüfuz eden tüm kesici-delici tıbbi malzemeleri kapsamaktadır ve yalnız bireysel kullanım sonrası oluşan atıkları kabul etmektedir.

Program kapsamında katılımcılar, anlaşmalı eczanelerden ücretsiz atık kutuları almakta, kullanılmış iğneleri kapak hizasını aşmayacak şekilde doldurmakta ve güvenli şekilde kapatarak aynı eczanelere iade etmektedir. Başlangıçta Shoppers Drug Mart eczaneler zinciri ile başlatılan program, kullanıcı talepleri doğrultusunda diğer eczanelere de yayılmış-

tır. Uygulama, özellikle yalnız yaşayan veya hareket kısıtlılığı olan yaşlıların atıkları güvenli bertaraf etmesini kolaylaştırmıştır. Geri bildirimler, katılımcıların çoğunun daha önce böyle bir hizmetten haberdar olmadığını ve programın sosyal faydasının yüksek olduğunu göstermektedir.

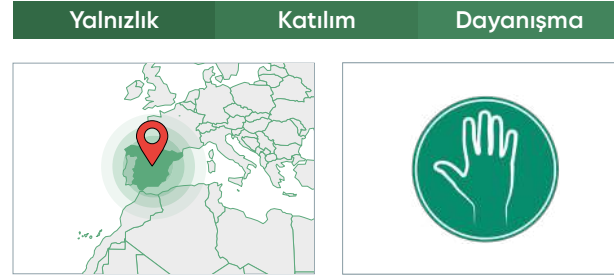
Program süresince karşılaşılan başlıca zorluk, katılımcıların eczane değiştirme konusundaki isteksizlikleri ve mevcut alışkanlıklarını değiştirmedeki dirençtir. Bu nedenle, mevcut eczanelerin programa dahil edilmesi ve hem personel hem de eczacı desteğiyle katılımcılara güvenli kullanım ve bertaraf eğitimi verilerek uygulamanın benimsenmesi sağlanmıştır. Programın başarısı, Klinik Uygulama Hemşiresi ile Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Komitesi işbirliğinde, düzenli denetimler ve kullanıcı geri bildirimleri ile izlenmektedir.

YAŞLILARDA YALNIZLIKLA MÜCADELE İÇİN YENİLİKÇİ EYLEMLER

YER: Madrid, İspanya

TARİH: 2021 NÜFUS: 3.312.310 - %26

- PROJE ADI** Oledad no deseada en mayores desde acciones innovadoras
- HEDEF GRUP** Kırılgan yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** Öğrenme, gelişim ve karar verme

2021'den bu yana yürütülen program, Madrid Belediyesi'nin uzaktan yardım hizmetini (yıllık 140.000+ kişiye erişim) istenmeyen yalnızlığın erken tespiti için kullanmaktadır. Tele-yardım aracılığıyla risk saptanan yaşlılar, gönüllü ağlarına yönlendirilmekte ve ev içi eşlik programlarına dahil edilmektedir.

KAYNAKLAR: DSO. Soledad no deseada en mayores desde acciones innovadoras [Yaşlılarda istenmeyen yalnızlık için yenilikçi eylemler]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/soledad-no-deseada-en-mayores-desde-acciones-innovadoras/>

Ayuntamiento de Madrid. (2024). Más de 54.000 personas han participado en las acciones del Ayuntamiento para combatir la soledad no deseada desde 2021 [2021'den beri 54.000'den fazla kişi belediyenin istenmeyen yalnızlıkla mücadele eylemlerine katıldı]. <https://diario.madrid.es/blog/notas-de-prensa/mas-de-54-000-personas-han-participado-en-las-acciones-del-ayuntamiento-para-combatir-la-soledad-no-deseada-desde-2021/>

Uygulamanın yeniliği, geniş ölçekli bir kamu hizmetinin gönüllü destek mekanizmalarıyla entegrasyonudur. Yalnızlık, ölçekler ve görüşmelerle saptanmaktadır. Kabul edenler ev ziyaretleri, sohbet grupları ve eşlik hizmetiyle sosyal ağa dahil edilmektedir. Başlangıçta düşük katılım/kabul sorunu yaşanmış, çözüm olarak güçlü tanıtım kampanyaları yürütülmüştür.

2022'de 1.826 kişi değerlendirilmiş, 1.752'si riskli bulunmuş, bunların %37'si yönlendirmeyi kabul etmiş, %53'ü ev içi eşlik almıştır. 2021-2023 arasında belediyenin yalnızlıkla mücadele eylemlerine 54.000'den fazla kişi katılmıştır. Yeni dönemde yapay zeka tabanlı tespit araçları ve değerlendirme göstergeleri programa eklenmiştir.

DAHA İYİ YAŞLANMA FESTİVALİ

YER: Bristol, Birleşik Krallık

TARİH: 2020 NÜFUS: 454.200 - %17,2

- PROJE ADI** Yate Ageing Better Festival
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Öğrenme, gelişim ve karar verme

2020'den itibaren düzenlenen Yate Daha İyi Yaşlanma Festivali, 50 yaş üzerindeki bireylerin sosyal katılımını artırmayı ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Yate Town Council tarafından organize edilen festival, belediye bütçesiyle finanse edilmektedir ve yerel işletmelerin, STK'ların, gönüllülerin katkısıyla sürdürülmektedir.

Festivalde sağlık tanıtımları, kültürel sunumlar, spor aktiviteleri, müzik ve sanat performansları ile bilgilendirme stantları yer almaktadır. Katılımcılar, festival ile yeni hobiler edinmiş, yerel hizmetlere erişmiş ve topluluk içi bağlarını güçlendirmiş olduklarını belirt-

mişlerdir. Yaşlı bireyler yalnızca katılımcı değil, aynı zamanda planlama ve gönüllü ekiplerin parçası olarak da süreçte yer almıştır.

Etkinlik, hem ziyaretçiler hem de organizatörler tarafından bilgilendirici, canlı ve kapsayıcı bir etkinlik olarak değerlendirilmiştir. İlk yıllarda COVID-19 önlemleri nedeniyle kısıtlamalar olsa da festival giderek daha kapsamlı hâle gelmiştir. En büyük zorluk, insan kaynağı ve gönüllü katılımındaki eksikliklerdir. Gelecek planları arasında festivalin her yıl yinelenmesi, gönüllü ağının genişletilmesi ve hizmet çeşitliliğinin artırılması yer almaktadır.

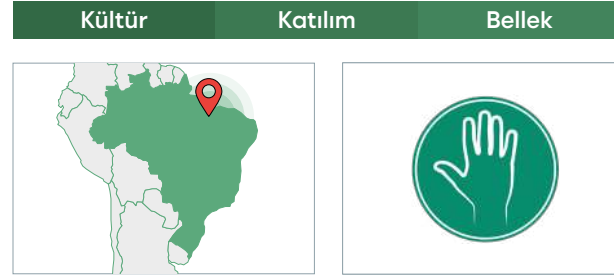

KAYNAKLAR: DSO. Yate Ageing Better Festival [Yate Daha İyi Yaşlanma Festivali]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/yate-ageing-better-festival/>
Yate Town Council. (2025). Yate Ageing Better Festival 2025 [Yate Daha İyi Yaşlanma Festivali 2025]. <https://yate-towncouncil.gov.uk/yate-ageing-better-festival-2025/>
Yate Town Council. Yate Ageing Better [Daha iyi yaşlanma - Yate]. <https://yate-towncouncil.gov.uk/yate-ageing-better>

YAŞILAR KÜTÜPHANEDE

YER: Pato Branco, Brezilya

TARİH: 2022 NÜFUS: 72.370 - %50

- PROJE ADI** Idoso na Biblioteca
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ İlişkiler kurmak ve sürdürme

2022'de Pato Branco'da başlatılan Yaşlılar Kütüphanede programı, yaşlılarda sosyal izolasyonu azaltmak ve bilişsel esnekliği güçlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Programın temel hedefi, hikaye anlatımı, yenden okuma, sohbet ve deneyim paylaşımı yoluyla dikkat, hafıza ve ifade becerilerini desteklemektir.

Proje, Yaşlı Dostu Kent ve Kültür Dairesi liderliğinde yürütülmektedir. Kütüphane ve belediye işbirliğiyle düzenlenen oturumlarda yaşlılar sadece katılımcı değil, aynı zamanda içerik ve akışta eş-yürütücü rolünü üstlenmektedir. Yöntem, düşük maliyetli ama yüksek etki yaratan bir "bilişsel jimnastik" modeli olarak öne çıkmaktadır.

Programın katılımcıları kendilerini duyulmuş ve değerli hissettiklerini, öz-saygılarının arttığını ifade etmiştir. Gelecek planları arasında yeni sınıfların açılması ve daha geniş kitlelere ulaşılması bulunmaktadır. Beklenen çıktılar; dikkat ve hafıza süreçlerinde iyileşme, sosyal ağların güçlenmesi ve yaşam doyumunda artıştır. Model, halk kütüphaneleri ve mahalle evleri gibi mekanlarda düşük maliyetle kolayca uygulanabilir.

DENEYİMİN GÜZELLİĞİ: YAŞ AYRIMCILIĞINA KARŞI KAMPANYA

YER: Durham Bölgesi, Kanada

TARİH: 2020 NÜFUS: 699.460 - %20

- PROJE ADI** The Beauty of Experience: Anti-Ageism Campaign
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

Durham Bölgesi Belediyesi ve Durham Yaşlılık Konseyi [Durham Council on Aging] tarafından 2020'de başlatılan Güzelliği kampanyası, yaş ayrımcılığının [ageism] toplumsal kapsayıcılık üzerindeki olumsuz etkilerine karşı geliştirilmiştir. Amaç, yaşlı bireylerin bilgi, deneyim ve becerilerinin toplumsal değerini görünür kılmak ve olumsuz mitleri yıkmaktır.

Ontario eyaleti desteğiyle hazırlanan kampanya kapsamında, 24 yaşlı bireyin yaşam öyküsü belgesel nitelikli videolara ve afiş serisine dönüştürülmüştür. Katılımcılar, sürekli öğrenme, gönüllülük, yaratıcılık ve üretkenlik temalarını temsil etmişlerdir. İçerikler, gazeteler, radyolar, sosyal medya ve toplu taşıma reklamlarıyla geniş kitlelere ulaştırılmıştır.

Yaşlı bireyler yalnızca temsil edilen değil, aynı zamanda kampanya mesajlarının üretim sürecinde aktif rol alan kişiler olmuşlardır. 24 gönüllünün hikayeleri aracılığıyla yaşlılık, toplumda pozitif bir şekilde görünür kılınmıştır. Kampanya, 169.000 radyo dinleyicisine, 71.000 gazete okuyucusuna ve 350.000'den fazla toplu taşıma yolcusuna ulaşarak güçlü bir etki yaratmıştır. COVID-19 nedeniyle yüz yüze etkinlikler kısıtlanmış olsa da materyaller dijital erişime uygun hâle getirilmiş ve böylece kampanya çevrimiçi ortama da yayılmıştır. Gelecek projelerde hem basılı hem dijital materyallere eşit erişim için bütçe planlaması yapılması önerilmektedir.

YAŞLI GÖNÜLLÜLERLE BEBEKLERE ŞEFKAT

YER: Poznań, Polonya

TARİH: 2016 NÜFUS: 529.410 - %28.10

- PROJE ADI** Senior maluszka tuli
- HEDEF GRUP** Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** İlişkiler kurma ve sürdürme

2016 yılında Poznań Belediyesi ile Hospicjum Palium işbirliğinde başlatılan Yaşlı Gönüllülerle Bebeklere Şefkat projesi, 60 yaş üzeri gönüllülerin hastanede bakım gören yenidoğanlara güvenli ve şefkatli temas sağlamasını amaçlamaktadır. Proje, özellikle ailesinden ayrı kalan ya da yoğun ilgiye ihtiyaç duyan bebeklere sarılma, kucaklama, sakınleştirme ve gerektiğinde beslenme desteği sunarak hem fiziksel hem de duygusal gelişimlerini desteklemektedir.

Uygulama, F. Raszei Şehir Hastanesi Yenidoğan Servisi'nde kapsamlı bir eğitim programıyla başlamaktadır. Gönüllüler; hijyen ve güvenlik, yenidoğan fizyolojisi, ebeveyn ve sağlık personeliyle iletişim gibi üç modülden oluşan dersleri tamamladıktan sonra göreve kabul edilmektedir. Eğitimler neonatologlar, hemşireler, psikologlar ve hijyen uzmanları tarafından verilmekte, böylece gönüllüler yalnızca bakım değil, aynı zamanda psikososyal destek sağlayacak donanımına sahip olmaktadır.

Projenin yenilikçi yönü, kuşaklar arası dayanışmayı sağlık hizmetleriyle birleştirmesidir. Bebeklerin stres düzeyini azaltırken, yaşlı gönüllülere de anlamlı ve toplumsal fayda üreten bir gönüllülük deneyimi sunmaktadır. Aynı zamanda aileler psikolojik açıdan desteklenmekte, sağlık personelinin iş yükü hafifletilmektedir.

Toplumdan gelen olumlu geri bildirimler, programın kalıcı hâle gelmesini teşvik etmiştir ve gönüllü sayısının artırılması yönünde çağrılar yapılmıştır. Model, hem düşük maliyetli hem de yüksek etkili bir sosyal sağlık uygulaması olarak diğer kentlerde de uygulanabilir niteliktedir.

KAYNAKLAR: Hospicjum Palium. Senior maluszka tuli [Yaşlı gönüllülerle bebeklere şefkat]. <https://hospicjum-palium.pl/projekt/senior-maluszka-tuli/>
 Poznań City. Senior maluszka tuli powraca [Yaşlı gönüllülerle bebeklere şefkat] geri dönüyor]. <https://www.poznan.pl/mim/info/news/senior-maluszka-tuli-powraca208543.html>
 DSO. Project: Seniors cuddle little ones [Proje: Yaşlılar minikleri kucaklıyor]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/project-seniors-cuddle-little-ones/>
 Hospicjum Palium. (2019). Program szkolenia dla kandydatów na wolontariuszy [Gönüllü adayları için eğitim programı]. <https://hospicjum-palium.pl/wp-content/uploads/2019/07/PROGRAM-SZKOLENIA-DLA-KANDYDAT%C3%93W-NA-WOLONTARIUSZY-2019r.pdf>

YAŞ-DOSTU MAHALLELER

YER: Bristol, Birleşik Krallık

TARİH: 2020 NÜFUS: 454.200 - %17.2

- PROJE ADI** Age-Friendly Neighbourhoods Membership
- HEDEF GRUP** Kuşaklar arası etkileşimi içeren genç ve yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** Katkı sağlama

Yaş Dostu Mahalleler Üyeliği, Bristol'da mahalle ölçeğinde yaş dostu çevrelerin oluşturulmasını teşvik eden katılımcı bir modeldir. Bristol Ageing Better ve Age UK Bristol ortaklığında geliştirilen program, mahallelerin DSÖ'nün sekiz yaş dostu alanını (ulaşım, açık alanlar ve binalar, konut, toplumsal destek, saygı ve kapsayıcılık, yurttaş katılımı, iletişim ve sosyal yaşam) esas alan bir yöntemle değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Dört aşamalı süreç, öncelikle ağa katılım ile başlamaktadır. Ardından mahalleler, kapsamlı bir kontrol listesi aracılığıyla mevcut durumlarını değerlendirilmektedir. Bu aşama, veri temelli bir analiz yapılabilmesi için kritiktir ve anketlerden, gözlemlerden, topluluk tartışmalarından elde edilen bulgularla desteklenmektedir. Üçüncü adımda, kısa ve uzun vadeli hedefleri içeren eylem planı hazırlanmaktadır. Bu plan, altyapı iyileştirmelerini, topluluk etkinliklerini ve hizmet geliştirme stratejilerini içerir. Son aşamada ise hazırlanan başvuru paketi Yaş Dostu Bristol ekibine sunulmaktadır. Onaylanan mahallelere sertifika, uygulama kılavuzu ve proje danışmanlığı sağlanır.

Danışmanlık kapsamında finansman olanakları, paydaş işbirlikleri ve topluluk etkinlikleri için yol haritası geliştirilmektedir.

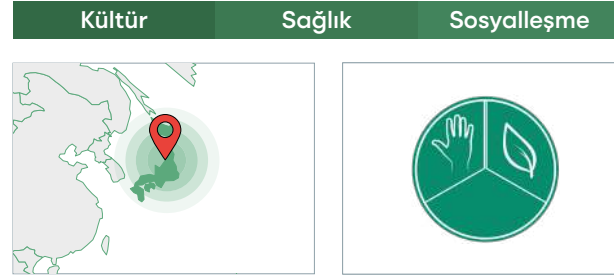
Program, mahalle sakinlerinin kolektif hareketini teşvik ederek yalnız fiziksel çevrenin değil, aynı zamanda sosyal sermayenin de güçlenmesini sağlamaktadır. Böylece, farklı yaş gruplarının ihtiyaçlarına yanıt veren, kapsayıcı ve sürdürülebilir mahalleler oluşturulmaktadır.

KAYNAK: DSO. Age-friendly neighbourhoods membership [Yaş dostu mahalleler üyeliği]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/age-friendly-neighbourhoods-membership/>

HALK BANYOSUNDA BAKIM HİZMETİ

YER: Kamakura, Japonya

TARİH: 2001 NÜFUS: 176.466 - %35.93

- PROJE ADI** Nursing Care Service at Public Bath
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

Kamakura Belediyesi, 2001 yılından bu yana şehirdeki beş kamu banyosunu yaşlılara yönelik gündüz bakım merkezlerine dönüştürerek "Gündüz Banyosu" modelini uygulamaktadır. Program, 65 yaş üstü bireylerin fiziksel sağlık, ruhsal iyilik ve sosyal bağlarını güçlendirmeyi hedefler. Haftada iki sabah açık olan banyolar, yalnız 300 yen karşılığında sıcak banyo imkânı sunmaktadır.

Katılımcılar, temel sağlık taramaları (kan basıncı ölçümü vb.), güvenli banyo rehberliği, hafif egzersiz ve masaj hizmetlerinden yararlanmaktadır. Böylece banyo sadece hijyen değil, aynı zamanda rehabilitasyon ve sağlık geliştirme alanı hâline gelmektedir. Geleneksel Japon halk banyosu [sento] kültürünün sosyal bağ kurma yönü, programı güçlü kılmakta-

dır. "Programın odaklandığı, fiziksel yakınlık yoluyla duygusal bağ kurma [skinship] unsuru, yaşlı bireylerin sosyal etkileşimlerini artırmaktadır.

Programın yenilikçi yönü, kültürel bir pratiği yaş dostu hizmetle bütünleştirmesidir. Evden çıkmayan veya yalnız yaşayan yaşlıların düzenli olarak toplumla temas etmesini sağlar. Katılımcı geri bildirimleri, programın rahatlatma, mutluluk ve aidiyet duygusu yarattığını ortaya koymuştur.

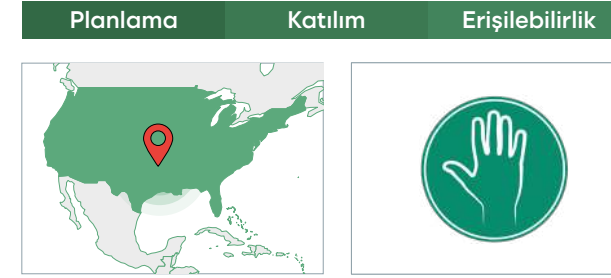
Kamakura Belediyesi, hizmetin tanıtımını artırarak daha fazla yaşlıya ulaşmayı hedeflemektedir. Model, düşük maliyetli, kültürel açıdan anlamlı ve topluluk temelli bir yaş dostu sağlık uygulaması olarak dikkat çekmektedir.

PARKLET PROGRAMI

YER: Montclair, ABD

TARİH: 2018 NÜFUS: 37.699 - %17

- PROJE ADI** Parklet Program
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Hareketlilik

Montclair Belediyesi tarafından 2016'da başlatılan Parklet Programı, yaşlı bireylerin kamusal alanlarda güvenli şekilde vakit geçirmesini desteklemek ve sosyal katılımı artırmak amacıyla geliştirilmiştir. Planlama Departmanı ile Montclair Center Business Improvement District ortaklığında yürütülen program, düşük maliyetli ve hızlı uygulanabilir çözümler sunmaktadır.

Parklet'ler, araç park alanlarının dönüştürülmesiyle oluşturulan küçük ölçekli kamusal mekânlardır. Banklarla, gölgeliklerle ve bitkilendirmelerle donatılan bu alanlar, yaşlıların kent merkezinde dinlenme ve sosyalleşme imkânı bulduğu güvenli mola noktaları işlevi görmüştür. Tasarım sürecine yaşlı bireyler doğrudan katılmamış olsa da, uygulamanın yaşlıların dış mekâna erişimini kolaylaştırdığı gözlenmiştir.

Başlangıçta park yeri kaybına ilişkin bazı eleştiriler gündeme gelmiş, ancak zamanla parkletlerin hem yaya hareketliliğini artırdığı hem de bölgedeki işletmelere canlılık kazandırdığı görülmüştür. Halktan gelen geri bildirimler büyük ölçüde olumludur. Henüz resmi bir etki değerlendirmesi yapılmamış olsa da, belediye programı genişletmeyi ve parkletleri mahalle ölçeğinde kalıcı hale getirmeyi planlamaktadır. Ayrıca parkletlerin yeşil altyapı, gölgelendirme ve mikro-iklim düzenlemeleriyle birleştirilerek yaşlıların yaz aylarında daha konforlu vakit geçirmesine katkı sağlaması hedeflenmektedir.

TOPLULUK MÜDAHALELERİ İLE YAŞLILARIN YERİNDE YAŞLANMAYA TEŞVİK

YER: Manchester, Birleşik Krallık

TARİH: 2018 NÜFUS: 2.812.569 - %20.8

Yerinde Yaşlanma	Katılım	Dayanışma
------------------	---------	-----------

- PROJE ADI** Community Interventions to Promote Ageing in Place through Participatory Approaches with Older People
- HEDEF GRUP** Kırılgan yaşlı bireyler (istismar riski taşıyan veya istismara uğramış, yalnız yaşayan, yoksul vb.)
- BEKLENTİ** Katkı Sağlama

Manchester Üniversitesi bünyesindeki MICRA tarafından başlatılan bu proje, yaşlı bireylerin kendi evlerinde ve mahallelerinde güvenli, sağlıklı ve sosyal olarak tatmin edici bir yaşam sürdürmelerini hedefler. Program, katılımcı eylem araştırmasına dayanır ve yaşlıların doğrudan karar süreçlerine katılımını sağlar.

Proje, mahalle ölçeğinde yürütülen çalışmaları, odak grup görüşmelerini, bireysel mülakatları ve mahalle çalıştaylarını içerir. Süreçte yaşlı bireyler, ihtiyaçların tanımlanması ve çözüm geliştirilmesinde aktif rol oynar. Ayrıca, evde bakım hizmetleri, ulaşım, güvenlik ve toplumsal katılım alanlarında eylem planları hazırlanır.

Uygulama, toplumsal bağların güçlendirilmesini, gönüllü destek ağlarının oluşturulmasını ve dijital kapsayıcılığın artırılmasını içerir. MICRA raporları, modelin sosyal izolasyonu azalttığını, yaşlıların kendi

yaşamları üzerinde kontrol hissini artırdığını ve topluluk dayanışmasını güçlendirdiğini göstermektedir.

Proje, yaşlı bireylerin yalnız hizmet alıcı olmasını değil, politika üretiminde aktif aktör olmasını sağlayarak, yaş dostu şehircilikte güçlü bir katılımcı model sunmaktadır.

YERİNDE YAŞLANMA İÇİN GÜVENLİ ROTA

YER: Columbus, Amerika Birleşik Devletleri

TARİH: 2023 NÜFUS: 1.321.414 - %19

Ulaşım	Erişilebilirlik	Güvenlik
--------	-----------------	----------

- PROJE ADI** Safe Route to Age in Place
- HEDEF GRUP** Yaşlılar
- BEKLENTİ** Hareketlilik

2023 yılında Columbus'ta uygulanan bu proje, yaşlıların kendi evlerinde bağımsız ve güvenli bir yaşam sürmelerini desteklemek için kentsel erişilebilirlik ve güvenlik odaklıdır. Özellikle kaldırımların, yaya geçitlerinin ve aydınlatmanın iyileştirilmesiyle yaşlıların kamusal alanlara güvenle erişimi amaçlanmıştır.

Proje kapsamında, rampalar eklenmiş, yaya geçiş süreleri yaşlı kullanıcıların temposuna göre düzenlenmiş ve sokak aydınlatmaları artırılmıştır. Süreç, saha yürüyüşleri, odak grup görüşmeleri ve anketlerle yaşlıların doğrudan katılımıyla şekillendirilmiştir. Bu katılımcı planlama, hem sorun tespitini hem de çözümlerin önceliklendirilmesini kullanıcı deneyimine dayandırmıştır.

Uygulama sonucunda yaşlıların dış mekân kullanımında artış, düşme risklerinde azalma ve sosyal katılımında güçlenme kaydedilmiştir. İyileştirmeler, yalnız

yaşlılar için değil, engelli bireyler ve çocuklu aileler için de fayda sağlamıştır. Columbus Belediyesi, güzergahların diğer mahallelere yaygınlaştırılmasını ve düzenli bakım programlarıyla altyapının sürdürülebilirliğini hedeflemektedir.

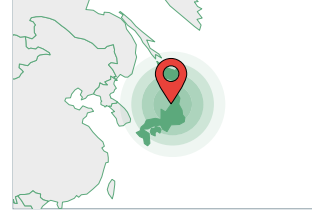

TOCHIKUBO ALIŞVERİŞ KULÜBÜ

YER: Hadano, Japonya

TARİH: 2018 NÜFUS: 158.706

Ulaşım	Gönüllülük	Alışveriş
--------	------------	-----------

- PROJE ADI** Tochikubo Kaimono Kurabu
- HEDEF GRUP** Savunmasız yaşlı bireyler (ör. istismar riski altında olan veya istismar mağduru, yalnız yaşayan, yoksul vb.)
- BEKLENTİ** Hareketlilik

Tochikubo Alışveriş Kulübü, Kanagawa Eyaleti Hadano City'nin kırsal Tochikubo bölgesinde yaşayan ve ulaşım imkânı sınırlı olan yaşlı bireylerin gıda ve temel ihtiyaç alışverişine erişimini kolaylaştırmak için 2018'de başlatılmış gönüllü temelli bir ulaşım programıdır. Bölgedeki 93 hanenin yarısından fazlası yaşlılardan oluştuğundan (%50,6), toplu taşıma seçeneklerinin yetersizliği ciddi bir erişim sorunu yaratmıştır.

Her hafta çarşamba günü, Josenkai Sosyal Refah Kurumu tarafından sağlanan ücretsiz araçla, iki toplanma noktasından süpermarket ve üretici pazarına gidiş-dönüş servisi yapılmaktadır. Yakıt, sigorta ve bakım giderleri tamamen kurum tarafından karşılanmaktadır. Yaşlılar, yalnızca alışveriş yapmakla kalmakta, yolculuk sırasında komşularıyla sosyalleşerek izolasyonu da azaltmaktadır.

Uygulama öncesinde iki aşamalı anket ve üç aylık pilot proje yürütülmüş, ihtiyaçlar doğrudan kullanıcılarla belirlenmiştir. Katılımcılar, özellikle yaşlı günlerde eve kadar bırakılma hizmeti sayesinde daha fazla ürün alabilmenin rahatlığını dile getirmiştir. Belediye, gönüllüler ve sosyal refah kurumu arasında imzalanan kılavuz, güvenli ve düzenli işleyişi garanti altına almıştır.

Bugün 13 kayıtlı katılımcısı bulunan model, eyalet genelinde ilgi görmüş, diğer yerleşimlerden de inceleme talepleri almıştır. DSÖ'nün "Sağlıklı Yaşlanma On Yılı" raporunda iyi uygulama örneği olarak gösterilen proje, kırsal bölgeler için ölçeklenebilir ve sürdürülebilir bir ulaşım çözümü sunmaktadır.

YAŞLILAR ARASI YARDIMLAŞMA

YER: Greeley/Weld County, Amerika Birleşik Devletleri

TARİH: 1992 NÜFUS: 249.998 - %16

Gönüllülük	Erişilebilirlik	Dayanışma
------------	-----------------	-----------

- PROJE ADI** Seniors helping other seniors shop
- HEDEF GRUP** Kronik sağlık sorunları veya engeli olan yaşlı bireyler
- BEKLENTİ** Temel ihtiyaçların karşılanması

1992'den bu yana süren bu gönüllü program, düşük gelirli ve engelli yaşlılara erişilebilirlik desteği sunmaktadır. Program kapsamında, 55 yaş üzeri 12 gönüllü, rampalar ve korkuluklar inşa ederek yerinde yaşlanmayı mümkün kılmak için çalışmaktadır. Böylece yaşlı bireylerin düşme riski azalmakta ve evde bağımsız yaşam desteklenmektedir.

Program, Greeley Belediyesi'nin sağladığı malzeme desteği ile Group Realtors'ın katkıları ve Christopher Reese Vakfı'nın ek finansmanı sayesinde hayata geçirilmektedir. Ayrıca, Northern Colorado Üniversitesi rampaların naklini üstlenmekte, sosyal hizmet uzmanları ve hastaneler ihtiyaç sahiplerini yönlendirmektedir. Programın yenilikçi yönü, deneyimli gönüllülerin hızlı ve kişiselleştirilmiş çözümler geliştirmesidir.

19 danışandan alınan geri bildirimlere göre tümü, rampa sayesinde evde yaşamaya devam edebildiklerini, aksi takdirde kurum bakımına geçmek zorunda kalacaklarını belirtmişlerdir. Program kapsamında

karşılaşılan zorluklar, geniş alanda hizmet sunmak, kereste maliyetleri ve ağır malzeme kullanımıdır. Gelecekte malzeme optimizasyonu ve standardizasyonla projenin sürdürülebilirliğinin desteklenmesi planlanmaktadır.

KONUT İYİLEŞTİRME VE BAKIM DESTEK PROGRAMI

YER: Tsuen Wan, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi
TARİH: 2017 NÜFUS: 304.637 - %18.4

- PROJE ADI** Housing Improvement Care Scheme
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ Temel ihtiyaçların karşılanması

2017'de başlatılan Konut İyileştirme ve Bakım Destek Programı, yaşlıların yerinde yaşlanma hedefini desteklemek amacıyla geliştirilmiştir. Tsuen Wan'da birçok yaşlı birey, güvenlik riski taşıyan fiziksel koşullarda yaşamaktadır. Program, evlerde erişilebilirlik düzenlemeleri, güvenlik iyileştirmeleri ve bakım destekleri sağlayarak yaşam kalitesini artırmayı hedeflemiştir.

Uygulama, kamu kurumları, Tsuen Wan Bölge Konseyi, STK'lar, gönüllüler, sosyal girişimler ve özel sektör işbirliği ile yürütülmüştür. Yerel yönetim, geniş hizmet ağıyla süreci organize etmiş, STK'lar bakım ve sosyal destek sunmuş, sosyal girişimler ise ev tadilatlarını düşük maliyetli ve pratik çözümlerle gerçekleştirmiştir.

Gönüllüler, yaşlıları ziyaret ederek ihtiyaçlarını belirlemiş ve düzenlemelere yön vermiştir.

Katılımcılar, program kapsamında sağlanan ev onarımları ve güvenlik ekipmanları ile ilgili memnuniyetlerini dile getirmişlerdir. Bazı yaşlılar, kendi maddi imkânlarıyla ek iyileştirmeler talep etmişlerdir. Proje sürecinde karşılaşılan en büyük zorluk, güven eksikliği nedeniyle bazı yaşlıların programa katılmakta tereddüt etmeleri olmuştur. Ayrıca program süresinin dört ayla sınırlı kalması, kapsayıcılığı azaltmıştır. Uzmanlar, sürenin 12 aya çıkarılmasının etkinliği artıracağını vurgulamıştır. Programın sürdürülebilirliği için daha güçlü finansman ve süreklilik planı gerekmektedir.

KAYNAKLAR: DSO. Housing improvement care scheme (Tsuen Wan) [Konut iyileştirme ve bakım destek programı (Tsuen Wan)]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/housing-improvement-care-scheme-tsuen-wan/>
Jockey Club Age-Friendly City. Jockey Club Age-Friendly City Project [Jockey Kulübü Yaş Dostu Şehir Projesi]. <https://www.jcfc.hk/en/Events/Jockey-Club-Age-Friendly-City-Project-1.html>

YERİNDE YAŞLANMA - DAHA İYİ YAŞAM İÇİN ETKİLEŞİM

YER: Göteborg, İsveç
TARİH: 2011 NÜFUS: 604.829 - %20

- PROJE ADI** Age in place interaction for good living
HEDEF GRUP Yaşlılar
BEKLENTİ İlişkiler kurma ve sürdürme

2011-2012 yılları arasında Göteborg Belediyesi tarafından yürütülen "Yerinde Yaşlanma" projesi, yaşlıların evlerinde daha uzun, güvenli ve bağımsız yaşamalarını sağlamak amacıyla uygulanmıştır. Temel amaç, konutlarda erişilebilirlik düzenlemeleri ve refah teknolojilerini entegre ederek düşme riskini azaltmak, yalnızlıkla mücadele etmek ve bakım ihtiyacını sınırlamaktır.

Proje, belediye liderliğinde 13 kurum ve 100'den fazla paydaşın işbirliğiyle yürütülmüş, özellikle yaşlı nüfusun yoğun olduğu bölgelerde konut yenilemeleri önceliklendirilmiştir. Yaşlılar ve yakınları, evlerini açarak ihtiyaçlarını paylaşmış; banyolarda eşsiz tasarımlar, kapı açıcılar, gelişmiş aydınlatma, GPS alarmlar ve sosyal alan düzenlemeleri gibi çözümler hayata geçirilmiştir. Yenilikçi yönü, yalnızca fiziksel düzenlemeler değil, sosyal katılımı artıran mekansal çözümlerin de entegre edilmesidir.

PwC tarafından yapılan ekonomik analiz, maliyetlerin %85'inin belediyeye tasarruf olarak geri döndüğünü göstermiştir. Evde bakım ve özel ulaşım ihtiyacının azalması, bağımlı yaşamın ertelenmesi ve sosyal bağların güçlenmesi, projenin öne çıkan sonuçlarıdır. Katılımcılar memnuniyetlerini ifade etmiş, "evde yaşlanmanın mümkün hâle geldiğini" vurgulamıştır. Gelecek aşamada, yaşlı dostu şehir eylem planı kapsamında projenin daha geniş ölçekte uygulanması hedeflenmektedir.

KAYNAK: DSO. Age in place: Interaction for good living [Yerinde yaşlanma: Daha iyi yaşam için etkileşim]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/age-in-place-interaction-for-good-living/>

YERİNDE YAŞLANMA İÇİN GÜVENLİ ROTALAR

YER: Little Havana, Amerika Birleşik Devletleri

TARİH: 2011 NÜFUS: 20.000 - %29

- PROJE ADI Safe Routes to Age in Place
- HEDEF GRUP Yaşlılar
- BEKLENTİ Hareketlilik

Little Havana'da yaşayan 65 yaş üzeri bireylerin önemli bir kısmı araç sahibi değildir ve bölgede yaşlılara yönelik yaya kazalarının yoğunluğu dikkat çekici düzeydedir. Bu durum, toplumsal hareketlilik ve yerinde yaşlanma açısından ciddi bir risk oluşturmaktadır. Bu nedenle 2011 yılında başlatılan Safe Routes to Age in Place (SRTAP) projesi, yaşlı dostu ulaşım altyapısının geliştirilmesini amaçlayan öncü bir pilot uygulama niteliği taşımaktadır. Projenin temel hedefi, güvenli yürüyüş rotalarının tasarlanması yoluyla yaşlıların bağımsız yaşamlarını sürdürme imkânlarını artırmak ve aktif ulaşım pratiklerini teşvik etmektir. Program, 5E yaklaşımı (Mühendislik, Eğitim, Teşvik, Denetim ve Değerlendirme) çerçevesinde yapılandırılmış; saha denetimleri, odak grup çalışmaları ve kamu forumları, ayrıca Sanal Danışma Komitesi aracılığıyla yürütülmüştür. En önemli yenilikçi yönü ise yaşlı bireylerin yalnızca kullanıcı değil, aynı zamanda karar alma süreçlerinde eş-karar verici aktörler olarak sürece katılmalarıdır. Böylece yerel ihtiyaçların ve günlük deneyimlerin politika yapıcılara doğrudan aktarılması mümkün olmuş, toplumsal katılımın hızı ve niteliği artmıştır.

Benzer bir yaklaşım, 2020 yılında Ohio Eyaleti'nin Columbus ve Franklin County bölgesinde yürütülen Safe Routes to Age in Place girişiminde de ortaya konmuştur. Ohio State University College of Social Work tarafından koordine edilen bu programda, yaşlılar aktif biçimde sürece dahil edilmiştir. Katılım, yalnızca yüz yüze etkinliklerle sınırlı kalmamış; MyAmble adlı dijital günlük uygulamasıyla bireylerin günlük ulaşım

deneyimleri kayıt altına alınmıştır. Ayrıca saha denetimleri (walk audits), odak grup toplantıları ve topluluk buluşmaları aracılığıyla yaşlıların önerileri karar mekanizmalarına aktarılmıştır. Böylelikle program, teknolojiyi katılımcı yöntemlerle birleştirerek yenilikçi bir model sunmuştur (Dabelko-Schoeny ve ark., 2020).

Her iki uygulama, farklı ölçeklerde geliştirilmiş olmalarına karşın, benzer çıktılar üretmiştir. Little Havana'da "Yaşlı Dostu İş Bölgesi" kavramı ile hizmetlere erişim güçlendirilirken, Ohio örneğinde yaşlıların güçlenmesi, medya görünürlüğünün artması ve karar alıcılara yönelik dijital rehberlerin oluşturulması öne çıkmıştır. Ortak payda, yaşlıların yalnızca hizmetin kullanıcıları değil, aynı zamanda üreticileri olarak konumlandırılmasıdır.

KAYNAKLAR: DSÖ. Safe routes to age in place [Yerinde yaşlanma için güvenli yürüyüş rotaları]. <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/afp/safe-routes-to-age-in-place/>
Dabelko-Schoeny, H., Fields, N. L., White, K., Sheldon, M., Ravi, K., Robinson, S., Murphy, I. E. ve Jennings, C. (2020, Mayıs). Safe Routes to Age in Place [Yaşlıların Yerinde Kalmasına Güvenli Güzergâhlar]. Ohio Eyalet Üniversitesi Sosyal Hizmet Fakültesi. <https://agefriendly.osu.edu/cdn/2020-4-April-Safe-Routes-to-Age-in-Place-v5.pdf>

NOTLAR

[illegible]

NOTLAR

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

